

Utjecaj radionice u nastavi biologije na promjenu stavova učenika

---

Jakovljević, Andrea

Master's thesis / Diplomski rad

2010

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:135539>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Biološki odsjek

Andrea Jakovljević

**Utjecaj radionice u nastavi biologije na promjenu stavova
učenika**

Diplomski rad

Zagreb, 2010.

Diplomski rad izrađen je pri katedri za Metodiku nastave biologije Biološkog odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod vodstvom prof. dr. sc. Ines Radanović te je predan na ocjenu Biološkom odsjeku radi stjecanja zvanja prof. biologije i kemije.

Veliko hvala voditeljici prof. dr. sc. Ines Radanović na cjelokupnoj pomoći, inspiraciji i savjetima prilikom izrade ovog rada.

Želim također zahvaliti nastavnici biologije 18. gimnazije, Dubravki Karakaš, prof. te prijateljici i kolegici Kristini Brežnjak bez kojih ne bih sama uspjela osmisliti, organizirati i provesti radionice u 18. gimnaziji.

Hvala kolegama s Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Davoru Šakiću i Mirjani Šipek na velikoj pomoći, trudu i suradnji u posjednoj radionici.

Hvala prijateljici Sanji Rogović na lekturi radnih listića i anketa.

Veliko hvala tati na maksimalnoj informatičkoj pomoći prilikom izrade ovog rada.

Veliko hvala mojim roditeljima čije granice strpljenja i podrške dosežu nebo, sestri Teji na vječnom i konstantnom prosvjetljenju, te prijateljima i PBK kolegama: Kristini, Jasni, Tamari, Ivoni, Anamariji, Silviji, Marku, Mariju, Hrvoju i Kruni na prijateljstvu, najljepšim trenucima i potpori tijekom studija.

Andrea

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Biološki odsjek

Diplomski rad

Andrea Jakovljević

Biološki odsjek, Prirodoslovno-matematički fakultet
Sveučilište u Zagrebu, Rooseveltov trg 6, Zagreb

SAŽETAK

Cilj je ovog istraživanja pomoću prethodno osmišljenih anketa istražiti mogućnost promjene stavova i utvrditi razinu primjene stavova koji se pojavljuju kod učenika prilikom provođenja radionica.

Istraživanje je provedeno tijekom projekta „Dani otvorene nastave“ (DON) u 18. gimnaziji u Zagrebu. Tema DON-a bila je „brand“ te su sukladno tome organizirane četiri radionice vezane uz biološke sadržaje u kojima je provedeno istraživanje. U istraživanju je sudjelovalo četrnaest učenika i učenica iz prvih, drugih, trećih i četvrtih razreda.

Podaci su sakupljeni provedbom anketnih upitnika prije i poslije sudjelovanja u određenoj radionici.

Rezultati su pokazivali da su tri radionice od četiri u kojima su učenici sudjelovali, bile uspješne u ostvarivanju promjene učeničkih stavova. Najuspješnija radionica u promjeni stava bila je radionica „Bee Movie“. Radionice „Brand i logo“ te „Prehrana“ pokazale su malu, ali pozitivnu promjenu stava kod učenika. Animirani film „Pčelin film“ i direktno iskustvo iz radionice „Prehrana“ pokazale su se kao najsnažnije poruke koje su potaknule promjenu stava u zagovaranom smjeru. Radionica „Lijekovi“ se pokazala neuspješnom, promjena stava kod učenika bila je negativna. Moguće je da je većina učenika procijenila gosta radionice nekompetentnim, a sadržaj poruka koje je on prenosio neuvjerljivim.

(41 stranica, 28 slika, 4 tablica, 16 literaturnih navoda, jezik izvornika: hrvatski)

Rad je pohranjen u Središnjoj biološkoj knjižnici, Rooseveltov trg 6, Zagreb

Ključne riječi: radionica, stav, promjena stava, istraživanje stavova, anketa

Voditelj: Prof. dr. sc. Ines Radanović

Ocjenjivači: Prof. dr. sc. Ines Radanović

Doc. dr. sc. Renata Matoničkin Kepčija

Doc. dr. sc. Draginja Mrvoš-Sermek

Doc. dr. sc. Davor Kovačević

Zamjena: Doc. dr. sc. Antun Alegro

Rad prihvaćen: 30. lipnja 2010.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Division of Biology

Graduation thesis

Andrea Jakovljević

Faculty of Science
University of Zagreb, Rooseveltov trg 6, Zagreb

ABSTRACT

The goal of this research was to examine through questionnaire possibility of scholar's attitude change during workshop.

This research was part of project named „Days of teaching outdoor“ (DON) which have been held in 18. grammar high school in Zagreb. DON's topic was „brand“ and according to this four workshops were organised in which this research was conducted. Fourteen scholars from the first, second, third and fourth grades have participated in this research.

Scholar's attitudes have been measured before and afterwards workshop.

Results have indicated that three workshops of four have been efficient in scholar's attitude change. Workshop „Bee Movie“ was the most efficient one. Workshops „Brand and logo“ and „Nutrition“ have shown small but positive attitude change. Animated film „Bee Movie“ and direct experience during workshop „Nutrition“ were the strongest message which have stimulated attitude change. Workshop „Medicaments“ had not any impact on scholar's attitude change probably because scholars have judged guest incompetent and his messages inconclusive.

(41 pages, 28 figures, 4 tables, 16 references, original: in Croatian)

The graduation thesis is stored in Central Biological Library, Faculty of Science, University of Zagreb.

Keywords: workshop, attitude, attitude change, attitude research, questionnaire

Supervisor: Dr. Ines Radanović, Asst. Prof.

Reviewers: Dr. Ines Radanović, Asst. Prof.
Dr. Renata Matoničkin Kepčija, Asst. Prof.
Dr. Draginja Mrvoš-Sermek, Asst. Prof.
Dr. Davor Kovačević, Asst. Prof.

Replacement: Dr. Antun Alegro, Asst. Prof.

Thesis accepted: June 30, 2010

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Priroda, struktura i podrijetlo stava	2
1.2. Promjena stava	4
1.2.1. Teorija balansa (Heider, 1946).....	4
1.2.2. Teorija kognitivne disonance (Festinger, 1957).....	5
1.3. Mjerenje stava	6
1.4. Radionica u nastavi	6
1.5. Cilj istraživanja	7
2. MATERIJALI I METODE	8
2.1. Projekt „B.B.B“	9
2.1.1. Radionica „Brand i logo“.....	10
2.1.2. Radionica „Bee Movie“.....	11
2.1.3. Radionica „Prehrana“.....	11
2.1.4. Radionica „Lijekovi“.....	13
2.1.5. Posljednji dan B.B.B. projekta.....	14
2.2. Anketiranje	15
2.3. Obrada i analiza anketa	16
3. REZULTATI	18
3.1. Očeni stavovi učenika o temi	19
3.2. Pozitivni i negativni stavovi i primjene stavova prema pitanjima koja su postavljena	19
3.2.1. Radionica „Brand i logo“.....	19
3.2.2. Radionica „Bee Movie“.....	20
3.2.3. Radionica „Prehrana“.....	20

3.2.4. Radionica „Lijekovi“	21
3.3. Ostvarenost (uspješnost) radionice.....	22
3.3.1. Radionica „Brand i logo“	22
3.3.2. Radionica „Bee Movie“	22
3.3.3. Radionica „Prehrana“	23
3.3.4. Radionica „Lijekovi“	24
3.4. Detaljnija analiza odgovora učenika na postavljena pitanja u anketama	24
3.5. Spearmanov koeficijent korelacije.....	25
4. RASPRAVA	28
5. ZAKLJUČAK	31
6. LITERATURA	34
7. PRILOZI	36
Prilog 1. Radni listići radionice „Brand i logo“	37
Prilog 2. Radni listići radionice „Prehrana“	38
Prilog 3. Recepti za pripravak dezodoransa, gela za ruke, gel-maske.....	39
Prilog 4. Ankete kojima je provedeno istraživanje.....	40
Prilog 5. Analizirani odgovori na postavljena pitanja iz anketa.....	41

I. UVOD

Ljudi vole i mrze, favoriziraju i suprotstavljaju se, prihvaćaju i proturječe. Oni se slažu, oponiraju jedan drugome, svađaju, raspravljaju, nagovaraju i ponekad čak uvjeravaju jedan drugoga. Svaki dan, svatko od nas izložen je bezbrojnim pokušajima kroz ljudsku komunikaciju, putem masovnih medija ili preko Interneta stvoriti novo ili promijeniti svoje mišljenje, shvaćanje, položaj, odnos, svoj stav (Bohner i Wänke, 2002).

1.1. Priroda, struktura i podrijetlo stava

Danas se najcjelovitijom smatra Allportova (1935) definicija stava koja kaže da je stav mentalna spremnost, stečena individualnim iskustvom, koja vrši direktivni ili dinamički utjecaj na reagiranje pojedinca na objekte i situacije s kojima dolazi u dodir. Prema tome stav je relativno stabilan i nepromijenljiv u vremenu. Strukturu stava čine: kognitivni elementi (percepcija objekta stava, spoznaja o objektu stava, vrednovanje objekta stava) i emocionalni elementi sa pripadajućim fiziološkim procesima (pozitivne ili negativne emocije prema objektu stava kada objekt stava doživljava kao ugodan i privlačan ili neugodan i odbojan). (Pastor, 2006).

Stavovi se mogu shvatiti kao dispozicije za ponašanje koje se mogu aktualizirati u određenoj situaciji. U novim situacijama, tamo gdje nema poznatog „scenarija“, pojedinac se poziva na svoje stavove prije no djeluje. Stavovi se formiraju putem iskustva u cjeloživotnom procesu socijalizacije, bilo u neposrednom kontaktu s objektom stava, bilo posredno u interakciji sa socijalnom okolinom. Objekti stava mogu biti pojedinci ili socijalne grupe (npr. stav prema nekoj etničkoj zajednici), socijalne pojave (npr. stav prema smrtnoj kazni), događaji (npr. stav prema spuštanju ispitnog vozila na Mars), fizički predmeti (npr. stav prema novom modelu automobila), apstraktni pojmovi (npr. stav prema slobodi) (Pastor, 2006).

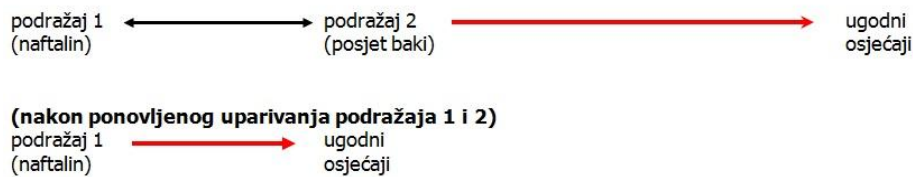
Stav predstavlja kompleks triju sastavnica: osjećajne (afektivne), spoznajne (kognitivne) i ponašajne (konativne) sastavnice (slika 1). Afektivna komponenta sadrži emocije i osjećaje koje pobuđuje objekt stava. Kognitivna komponenta se zasniva na uvjerenjima osobe o specifičnim obilježjima objekta stava. Konativna komponenta se odnosi na namjere ponašanja prema objektu stava. Iako svi stavovi imaju sve tri sastavnice, svaki pojedini stav može se zasnivati više na jednoj sastavnici nego na drugoj (Kulesa, 2010).

Slika 1. Struktura i formiranje stava.

Istraživanjima na blizancima znanstvenici su utvrdili da stavovi mogu djelomično biti određeni nasljeđem, ali većina znanstvenika smatra da su stavovi rezultat socijalnog učenja (klasično uvjetovanje, instrumentalno uvjetovanje, učenje po modelu) (slika 2) (Kulesa, 2010).

Klasično uvjetovanje

Instrumentalno uvjetovanje

Slika2. Klasično i instrumentalno uvjetovanje kao podrijetlo stava.

1.2. Promjena stava

Stavovi se organiziraju i mijenjaju prema načelu spoznajne dosljednosti, tj. ljudi nastoje održati dosljednost između uvjerenja, vrijednosti i stavova; stavova i ponašanja te različitih stavova međusobno (Kulesa, 2010).

1.2.1. Teorija balansa (Heider, 1946)

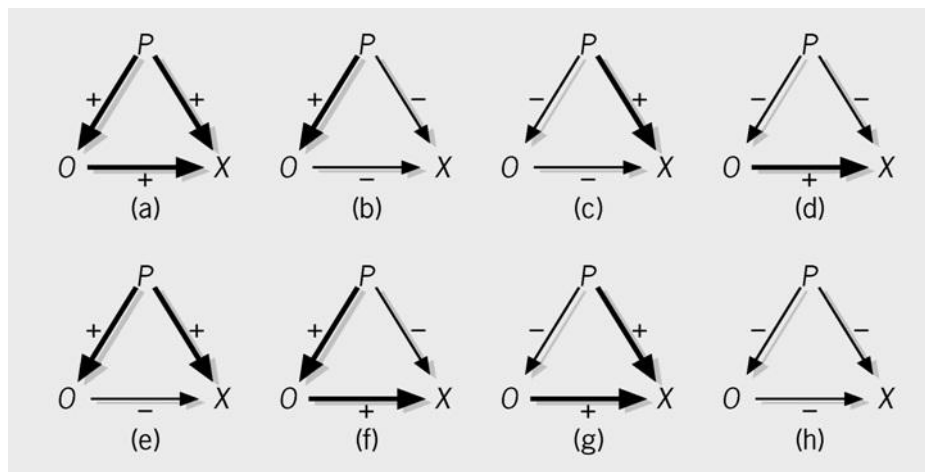
Pastor (2006) ističe kako se autor teorije ne bavi objektivnim stanjem stvari, odnosno objektivnim odnosima kakvi oni jesu, već percipiranim, subjektivno doživljenim odnosima kognitivnih elemenata tj. odnosima kakvim ih opažać vidi.

Nadalje, Pastor (2006) ističe da Heider subjektivnu okolinu pojedinaca najjednostavnije opisuje pomoću kognitivnih sistema koji se sastoje od tri sljedeća kognitivna elementa koji čine kognitivnu trijadu:

- P = osoba koja percipira
- O = druga osoba u odnosu
- X = objekt stava

Među tim elementima mogu postojati dvije vrste odnosa: čuvstveni i jedinični. Čuvstveni odnos može biti pozitivna relacija (naklonost, sviđanje, odobravanje) ili negativna relacija (nenaklonost, nesviđanje, ne odobravanje). Jedinični odnos pruža informaciju jesu li kognitivni elementi jedan za drugog relevantni.

Ravnoteža subjektne okoline pojedinaca određuje se u dva koraka na sljedeći način. Potrebno je utvrditi vrstu relacije između svaka dva kognitivna elementa i ako je relacija pozitivna, ona se označava s +1, a ako je negativna, označava se s -1. Ako je umnožak svih utvrđenih relacija pozitivan, trijada je u ravnoteži, a ako je umnožak negativan, trijada je u neravnoteži (slika 3).

Slika 3. Teorija ravnoteže. Uravnotežene trijade: a, b, c, d. Neuravnotežene trijade: e, f, g, h.

Po Heideru neravnoteža uzrokuje nelagodu, napetost što predstavlja motivacijsko stanje osobe da teži ponovnoj ravnoteži među kognitivnim elementima. Ponovno uspostavljanje ravnoteže može se postići na sljedeće načine: promjenom predznaka relacije (promjena stava) uslijed čega nestabilna trijada prelazi u stabilnu, pretvaranjem jednog odnosa u irelevantni odnos što dovodi do raspada kognitivne trijade (to je svojevrsni vid ravnoteže), te odvajanjem pozitivnih i negativnih aspekata određenog odnosa čime se ne razrješava ravnoteža, ali se napetost smanjuje.

1.2.2. Teorija kognitivne disonance (Festinger, 1957)

Prema mišljenju Pastora (2006), Festingerovi kognitivni element predstavlja bilo koje znanje, vjerovanje ili mišljenje o okolini, o samom sebi ili o nečijem ponašanju.

Odnosi između dva kognitivna elementa mogu biti: irelevantnost (x ne implicira ništa što bi se odnosilo na y), konganca (x implicira y, npr. ponašamo se u skladu sa stavom) te disonanca (x implicira ne y).

Festinger tvrdi da je kognitivna disonanca neizbježna posljedica svake donešene odluke, jer pri donošenju odluke pojedinac se nalazi u konfliktonoj situaciji u kojoj pažljivo elaborira sve alterantive. Kada je odluka donešena, konflikt je razriješen, ali se pojedinac našao u disonanci koja postoji između znanja da je izabrao jednu alternativu i znanja da postoje prednosti i mane drugih alternativa.

Kognitivna disonanca također nastaje kada je napor uzaludno utrošen ili je uložen u negativne aktivnosti.

Kognitivna disonanca može biti izazvana informacijama koje su suprotne vlastitom stavu. Ako je nekonzistencija informacija o objektu stava i osobnog stava iznimno velika, kognitivna disonanca može postati toliko jaka da konačno dovede do promjene u stavu.

Usljed disonance koja je rezultat nesklada ponašanja i vlastitog stava o tom ponašanju, javlja se potreba da se približi ponašanje i stav o tom ponašanju. To se najčešće postiže promjenom stava, rjeđe promjenom ponašanja.

1.3. Mjerenje stava

Pastor (2006) je sažela metode mjerenja stava u tri grupe tehnika: direktne tehnike (upitnik, intervju), skale za mjerenje stavova (Thurstoneova skala, Likert skala, Bogardusova skala), indirekne tehnike (tekstovi zaključivanja, projektivne asocijacije, test nedovršenih rečenica).

Thurstoneova skala uključuje 15 do 20 tvrdnji kojima se izražava stav prema nekom objektu stava. Zadatak ispitanika jest zaokružiti one tvrdnje s kojima se slaže.

Likert skala uključuje 15 do 20 tvrdnji koje izražavaju jasno pozitivan stav prema nekom objektu stava ili negativan stav prema nekom objektu stava. Zadatak ispitanika jest izraziti svoje slaganje s DA/NE odlukom.

Bogardusova skala služi za ispitivanje socijalne disonance (najčešće su objekti stava koji se ispituju manjinske grupe: etničke, rasne, religiozne i druge). Ispitaniku se da uputa da u tablici kružićem označi koji supanj bliskosti u socijalnim odnosima prihvaća u odnosu prema pripadnicima zadane socijalne skupine.

1.4. Radionica u nastavi

Radionica je neposredni nastavni oblik koji podrazumjeva podjelu učenika u manje grupe koje samostalno rješavaju određene zadatke. Takav nastavni oblik najčešće se primjenjuje u egzemplarnoj i problemskoj nastavi.

Radionica se sastoji od nekoliko dijelova rada:

- uvod u kojem se učenici pripremaju, zajednički dogovaraju o radu u grupi i u kojem se vrši podjela materijala i pribora
- samostalan rad
- uopćavanje, izvješće rezultata, rasprava

Ovakav tip rada u nastavi je izrazito koristan jer se učenici samostalno pripremaju rad, rade po načelu podijeljenog rada, produbljuju suradnju s ostalim učenicima, jačaju suradničke odnose, razvijaju radne i organizacijske sposobnosti, djelomično uvažavaju individualne razlika učenika, razvijaju radnu sposobnosti, izražena je međusobna komunikacija učenika, učenik je u neposrednom odnosu s izvorom znanja, dolazi do razvoja pozitivnih karakteristika ličnosti (suradnja, uvažavanje, kultura dijaloga, točnost, samostalnost). Dakako postoje i neki nedostaci ovakvog tipa rada, a to su: složenost organizacije, veliki utrošak vremena, postoji mogućnost da se introvertirani učenici ne snađu, a vođe nametnu, kod većih grupa povećava se mogućnost (samo)izoliranje i zabušavanje.

1.5. Cilj istraživanja

Istraživanjem se želio utvrditi trag kojeg su radionice ostavile u učenicima. Prije istraživanja postavljena je pretpostavka da radionica u nastavi utječe na učeničke stavove, mijenja ih te stvara nove stavove. Kako su teme izvedenih radionica (biološki brandovi, prehrana, lijekovi) dio svakodnevnog života učenika, željelo se utvrditi može li, i ako da u kolikoj mjeri, jedna takav nastavni oblik rada utjecati na mišljenje, ponašanje, odnos i izbor pojedinog učenika. Također se željelo ispitati jesu li učenički stavovi podložni promjenama prilikom učenja kroz radionicu.

Cilj istraživanja je bio pomoću prethodno osmišljenih anketa istražiti mogućnost promjene stavova i primjene stavova koji se pojavljuju kod učenika prilikom provođenja radionica.

II. MATERIJALI I METODE

2.1. Projekt „B.B.B.“

Izvedbom radionica tijekom sudjelovanja u programu DON 18. gimnazije u Zagrebu 2008. godine istraživano je kako se formira stav, koliko je podložan promjenama te kakve situacije mogu dovesti do promjene stava. DON ili „Dani otvorene nastave“ jest petodnevni projekt u kojem kroz organizirane radionice učenici aktivno uče u znanstvenom području koje ih najviše interesira. Organizatori DON-a (nastavnici) određuju jednu krovnu temu radionica za sva znanstvena područja te prema tome provoditelji projekta formiraju plan i program kojeg predstavljaju učenicima, a potom učenici odlučuju u kojem projektu žele sudjelovati. Tema DON-a je bila „Brand“. Projekt pod nazivom „B.B.B. – Birani biološki brandovi“ izveden je u suradnji s nastavnicom biologije, Dubravkom Karakaš, prof. i kolegicom Kristinom Bržnjak, a uključivao je četiri radionice čiji je cilj bio istražiti biološke brandove i njihovo iskorištavanje u različitim sferama ljudskog života.

Projekt „B.B.B. – Birani biološki brandovi“ proveden je kroz četiri dana. Prva tri dana učenici su sudjelovali u tematski različitim radionicama, a posljednji dan prezentirali su školi konačni produkt ovog projekta (slika 4). Radionice u kojima su učenici aktivno učili bile su: radionica „Brand i logo“, radionica „Bee Movie“, radionica „Prehrana“ i radionica „Lijekovi“. Konačni produkt ovog projekta bili su kozmetički proizvodi koje su učenici u posljednjoj radionici „Lijekovi“ napravili i brendirali uz vodstvo studenata Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Davora Šakića i Mirjane Šipek.

Slika 4. Konačan produkt projekta B.B.B. i prezentacija istog ostalim učenicima škole (Foto: **D. Karakaš**).

2.1.1. Radionica „Brand i logo“

Radionici je prethodilo upoznavanje učenika s temom projektnog tjedna, programom rada tokom tjedna, te međusobno upoznavanje učenika kroz igru „ Sve stane u moje džepove“. Igra se odvijala na sljedeći način: svaki učenik izvadi iz svojih džepova ili torbe četiri predmeta. Osoba do njega iznosi svoje mišljenje što ti predmeti govore o njemu. Kad završi, osoba koja je izvadila svoje stvari prokomentira ono što je učenik koji je sjedio do njega rekao. Red je na sljedećeg učenika i tako u krug (Bunčić i sur., 2007).

Nakon toga slijedilo je uspostavljanje pravila rada, a ona su bila redom:

1. Ne koristiti mobitele!
2. Sve što radimo ostaje u grupi!
3. Aktivno sudjelovanje.
4. Nema glupih pitanja!
5. Raspravljati o izjavi/ideji, a ne o OSOBI!
6. Poštivati ideje sudionika!
7. Poštivati goste i njihova predavanja!
8. Prihvatiti različita mišljenja!
9. U diskusijama regulirati boju i ton glasa!
10. Vrijeme provedeno izvan škole koristiti isključivo za rješavanje postavljenih zadataka!

11. Nulta tolerancija na diskriminaciju i agresivno ponašanje!

Pravila rada bila su izvještena na svakoj radionici na svima vidljivom mjestu (slika 5).

Slika 5. Pravila rada ovješena na vidljivom mjestu (Foto: D. Karakaš).

Potom je slijedilo upoznavanje s ciljem prve radionice: ustanoviti jesu li karakteristike životinja i biljaka koje predstavljaju zaštitni znak (brand) nekog proizvoda usko povezane s karakteristikama i kvalitetom tog proizvoda. Učenici su se podijelili u tri grupe i svaka grupa je postavila svoju zasebnu hipotezu (pretpostavku) prema zadanom problemu.

Slijedila je radna faza u kojoj su dvije grupe imale zadatak utvrditi odnos i povezati zaštitni znak brandiranog proizvoda i samog proizvoda u pet zadanih primjera: Dove, Jägermeister, Lacoste, Puma, Timberland. Treća grupa obrađivala je literaturu u kojoj su opisani stvarni odnosi i veze zaštitnog znaka brandiranog proizvoda i samog proizvoda (pet primjera: Dove, Jägermeister, Lacoste, Puma, Timberland) (prilog 1. Radni listići radionice „Brand i logo“).

Nakon radne faze slijedilo je izlaganje svake grupe o onome što im je bilo zadano da učine te potvrđivanje / opovrgavanje hipoteze.

2.1.2. Radionica „Bee Movie“

U ovoj radionici učenici su imali priliku pogledati animirani film „Pčelin film“ s ciljem da se probudi svijesti o eksploataciji prirode, o brizi za prirodu i okoliš. Filmu je prethodio

razgovor o medu i kako se proizvodi. Nakon toga učenici su gledali film uz diskusiju i razgovor na postavljena sljedeća pitanja:

1. Kakva je podjela pčela unutar košnice?
2. Što je nektar, a što polen?
3. Što je oprašivanje?
4. Da si Barry koga bi pozvao kao svjedoke i što bi želio da ih se pita tijekom procesa?
5. Što je žalac?
6. Jeli Barry pretjerao svojim namjerama i bi li sav med trebao pripadati pčelama?
7. Vanessa u filmu kaže: „Ne samo cvijeće, i voće, i povrće, svi trebaju pčele!“ Što to znači?
8. Je li moguće oprašivanje među biljkama različite vrste?
9. Je li sve cvijeće moglo uvenuti u tako kratkom vremenskom periodu?

2.1.3. Radionica „Prehrana“

Cilj ove radionice je bio ustanoviti koliko su zapravo prethodno procesirani prehrambeni proizvodi koje plasiraju velike prehrambene korporacije poput Knorra, Podravke, Leda, Coca-Cola Company „domaći“ i zdravi. Učenici su podijeljeni u četiri grupe te je svaka grupa postavila svoju zasebnu hipotezu (pretpostavku) prema zadanom problemu.

U radnoj fazi jedna grupa odlazi na tržnicu „Dolac“, a ostale tri u obližnju trgovinu i prema dobivenim uputama trebaju kupiti namirnice za pripremu dogovorenih obroka. Dogovorene obroke učenici su pripremali prema dobivenim receptima (slika 6A i B) (prilog 2. Radni listići s receptima).

Slika 6. Učenici pripremaju obroke po dobivenim receptima (Foto: D. Karakaš).

U završnoj fazi učenici su degustirali pripremljene obroke svih grupe (slika 7). Nakon toga slijedilo je pospremanje i pranje pribora za kuhanje, pripremanje hrane i pribora za jelo. Odvijala se diskusija na temu „Što zapravo jedemo?“ odnosno koliko su zapravo svi prerađeni proizvodi dobiveni od životinja ili biljaka „domaći“ i zdravi. Osvrnuli smo se na sastav namirnica koji je ispisan na poleđini kupljenog proizvoda i postavljenu hipotezu prije početka radne faze ove radionice.

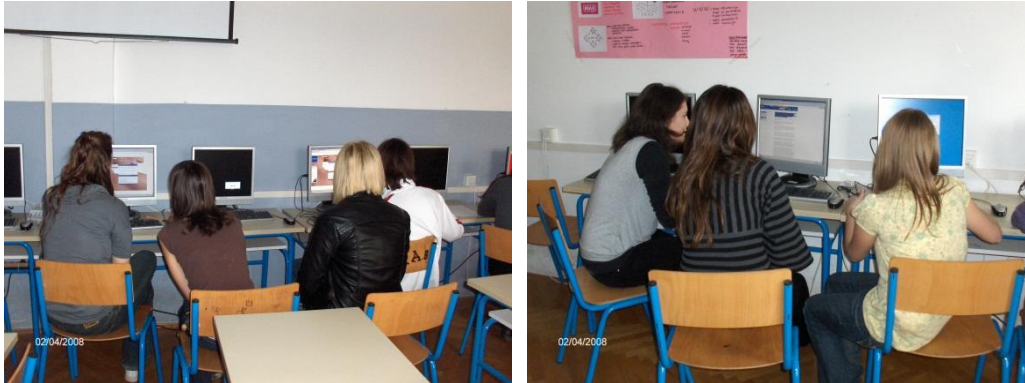
Slika 7. Učenici degustiraju obroke koje su pripremile sve grupe (Foto: D. Karakaš).

2.1.4. Radionica „Lijekovi“

U uvodnom dijelu radionice predstavljena je tema radionice, plan rada te su najavljeni gosti, studenti s Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Davor Šakić i Mirjana Šipek uz sažetak o njihovoj ulozi u ovoj radionici.

Cilj ove radionice bio je da učenici spoznaju razliku između prirodnih i sintetskih lijekova, te upoznati ih s pojmom Placebo efekt.

U prvom dijelu radne faze učenici su se podijeliti u 4 grupe (sastav je bio isti kao i u prethodnoj radionici) te je svaka grupa dobila zadatak istražiti na Internetu o povijesti i proizvodima određene farmaceutske korporacije: VICHY, BELUPO, LEK, PLIVA (slika 8A i B). Nakon istraživanja na Internetu svaka grupa je izlagala svoje rezultate istraživanja drugim grupama.

Slika 8. Učenici podijeljeni u grupe istražuju o zadanim farmaceutskim korporacijama na Internetu (Foto: D. Karakaš).

U trećem dijelu radne faze student farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Davor Šakić održao je kratko predavanje učenicima o Placebo/Nocebo efektu, prirodnim i sintetski lijekovima, alergijama, ovisnostima i stvaranju imuniteta na lijekove (slika 9.).

Slika 9. Davor Šakić razgovara s učenicima o farmaceutskoj industriji (Foto: D. Karakaš).

U četvrtom dijelu radne faze učenici su se podijelili u 3 grupe i svaka je gupa uz dobivene upute i uz vodstvo studenata Davora Šakića i Mirjane Šipek pripremljala neku od sljedećih kozmetičkih proizvoda: dezodorans, gel za ruke, gel-masku (Filipović-Grčić, 2001) (slika 10A i B) (prilog 3. Recepti za pripremak dezodoransa, gela za ruke, gel-maske).

Slika 10. Učenici uz vodstvo Davora Šakića i Mirjane Šipek priprevalju neke od kozmetičkih proizvoda (Foto: D. Karakaš).

2.1.5. Posljednji dan B.B.B. projekta

Posljednjeg dana B.B.B. projekta učenici su brendirali dobivene pripravke (dezodorans, gel za ruke, gel-masku) i izrađivali prezentaciju (slika 11A i B).

Slika 11. Učenici prezentiraju školi produkt projekta u kojem su sudjelovali (Foto: D. Karakaš).

Učenici su također odigrali igru „Poruka za kraj“. U ovoj igri učenicima se podijele papiri i svatko napiše svoje ime (na vrhu papira), te pošalje osobi s njegove desne strane. Tako papiri kruže od jednog do drugog i svatko upisuje neku lijepu poruku i kritiku koju je uočio tokom radionice kod vlasnika tj. osobe čije se ime nalazi na vrhu papira (Bunčić i sur., 2007).

2.2. Anketno ispitivanje

Istraživanje stavova provedeno je pomoću anketnih upitnika (prilog 4. Ankete kojima je provedeno istraživanje). Ankete su bile formirane uz utvrđene stavove i primjene stavova koji su vezani uz učenje u određenoj radionici. Odgovarajućim pitanjima ispitani su stavovi sudionika prije radionice i poslije radionice. Testirani stavovi i primjene stavova prikazani su u tablici 1.

Sudionici projekta formirali su uzorak koji je bio raznovstan po spolu i uzrastu (14-18 godina). Činili su ga četrnaest učenika, iznimno u radionici „Prehrana“ kada ih je bilo trinaest, iz prvih, drugih, trećih i četvrtih razreda 18. gimnazije.

Tablica 1. Stavovi i primjene stavova koji su testirani tijekom projekta B.B.B.

Radionica:	Stav:	Primjena stava:
„Brand i logo“	Proizvođač namjerno bira zaštitni znak svojeg branda kako bi utjecao na potrošačevu svijest.	Potrošač kupuje brendirane proizvode čiji zaštitni znak stvara neku sliku ili predodžbu o proizvodu u njemu.
„Bee Movie“	1. Odnos između ljudi, biljaka i životinja je ravnopravan, jednak i u nužno održivom skladu. 2. Mali, prosječan čovjek može izmijeniti moralno neprihvatljive stavove društva.	1. Brinem se za biljke i životinje, odgovoran sam, te ne zanemarujem, zlostavljam ili iskorištavam prirodu. 2. Mijenjam moralno upitne stavove u društvu li grupi u kojoj se nalazim.
„Prehrana“	1. Prehrana koja potječe od „Majke prirode“ jedina je zdrava, industrijski prerađena hrana je štetna. 2. Zdravije je integralno brašno, smeđi šećer, integralne žitarice od bijelog brašna, bijelog šećera i neintegralnih žitarica. 3. Pravilna prehrana, tjelovježba i nepušenje predstavljaju zdrav način života.	1. Moja prehrana obiluje prehrambenim proizvodima „Majke prirode“ . 2. Imam razvijene navike u korištenju smeđeg šećera, integralnog brašna i integralnih žitarica. 3. Imam razvijene sportke navike.

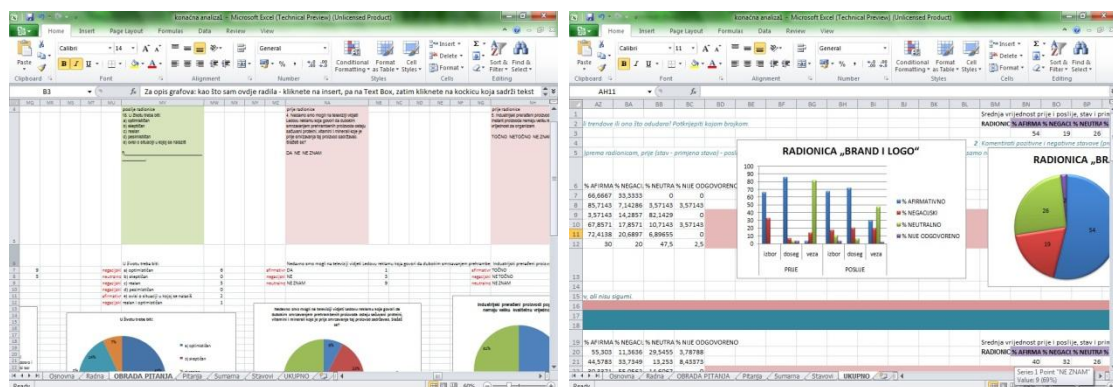
<p>„Lijekovi“</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. U bližoj prošlosti bolje, lakše i zdravije se živjelo nego danas. 2. Sintetski lijekovi su kvalitetniji od prirodnih lijekova. 3. Vjerujem u Placebo efekt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponašam se i živim na sličan način kao što su živjeli moji pradedovi zbog zdravijeg i kvalitetnijeg života. 2. Trošilim više sintetske od prirodnih lijekova. 3. Placebo efekt utječe na moj život.
-------------------	--	--

Slika 12. Učenici rješavaju ankete.

2.3. Obrada i analiza anketa

Nakon anketiranja, podaci anketa analizirani su pomoću Microsoft Office Excel programskog rješenja (slika13.).

Slika 13. Obrada podataka anketa u Microsoft Office Excel programskom rješenju.

Svako analizirano pitanje iz anketa prikazano je odgovarajućim grafom. Odgovori koje su učenici davali rješavajući ankete svrstavani su kao afirmacijski, negacijski i neutralni. Također su prikazana pitanja koja nisu odgovorena. Određivani su udjeli afirmacijskih, negacijskih i neutralnih razmišljanja uz stav, te udjeli afirmacijskih, negacijskih i neutralnih primjena stava, te udjeli neodgovorenih pitanja. Dobiveni rezultati gupirani su u tri skupine grafova: stavovi i primjene stavova učenika o temi tijekom radionica, stavovi i primjene stavova učenika prije i poslije radionice te ostvarenost (uspješnost) radionice.

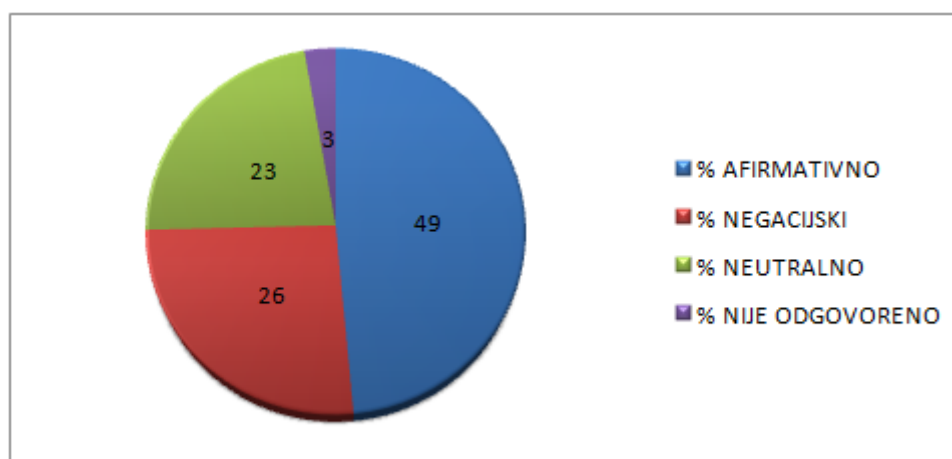
Utvrđivanje veze između iskaza učenika o stavovima i njihovoj primjeni kao i utvrđivanje promjene stava i uspješnosti radionica u ostvarivanju promjene stava postignuto je korelacijskom analizom i to određivanjem Spearmanovog koeficijenta korelacije. Spearmanov koeficijent korelacije je računat u SPSS 17.0 programskom paketu.

III. REZULTATI

Iskazani stavovi učenika kategorizirani su kao afirmacijski i negacijski, a kao neutralni su kategorizirani oni iskazi koji nisu bili jasno opredjeljeni. Ovisno o postavljenom anketnom pitanju uz stav ponekad je negacijski stav sadržavao pozitivno tumačenje. Zbog jednostavnije interpretacije rezultata anketa, afirmacijski i negacijski stavovi učenika su po potrebi bili promijenjeni u negativno tumačenje odnosno pozitivno tumačenje. Kao neodlučni su grupirani svi oni koji su odgovorili neutralno i oni koji nisu odgovorili na postavljeno pitanje.

3.1. Očeni stavovi učenika o temi

Stavovi i primjene stavova učenika o temama radionica i prije i poslije provođenja većinom su bili afirmativni (49%), dok je učenika koji su imali negacijski stav i negacijsku primjenu stava i učenika koji su bili neodlučni bilo jednako (slika 14).

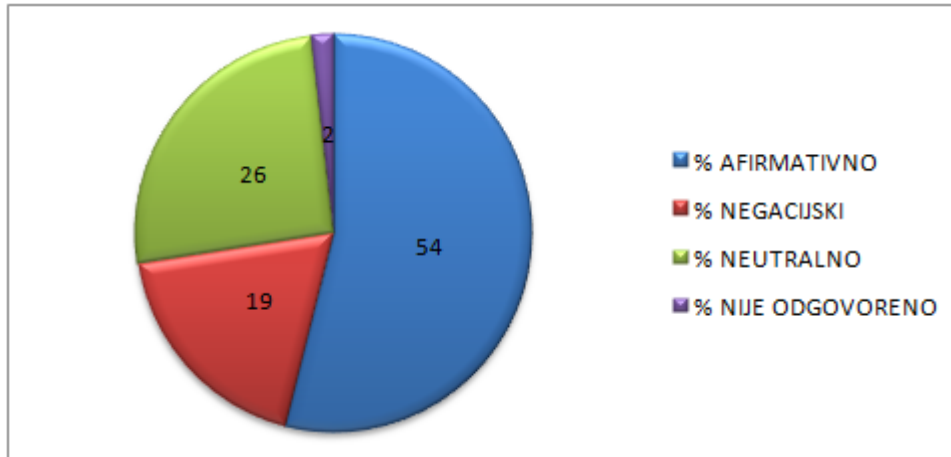
Slika 14. Stavovi i primjene stavova učenika o temi tijekom radionica.

3.2. Pozitivni i negativni stavovi i primjene stavova prema pitanjima koja su postavljena

3.2.1. Radionica „Brand i logo“

Prema pitanjima koja su učenicima bila postavljena u anketama prije i poslije radionice „Brand i logo“, učenici su najvećim dijelom imali afirmativne stavove i primjene

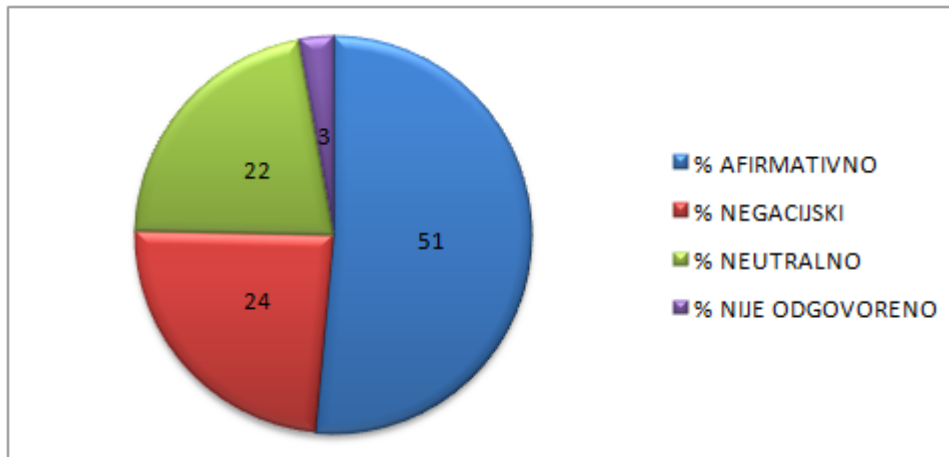
stavova (54%). Neodlučnih je bilo više od negacijskih stavova i primjena stavova (slika 15). Također je neodlučnih u ovoj radionici s obzirom na ostale radionice bilo najviše (28%).

Slika 15. Stavovi i primjene stavova učenika prije i poslije radionice „Brand i logo“.

3.2.2. Radionica „Bee Movie“

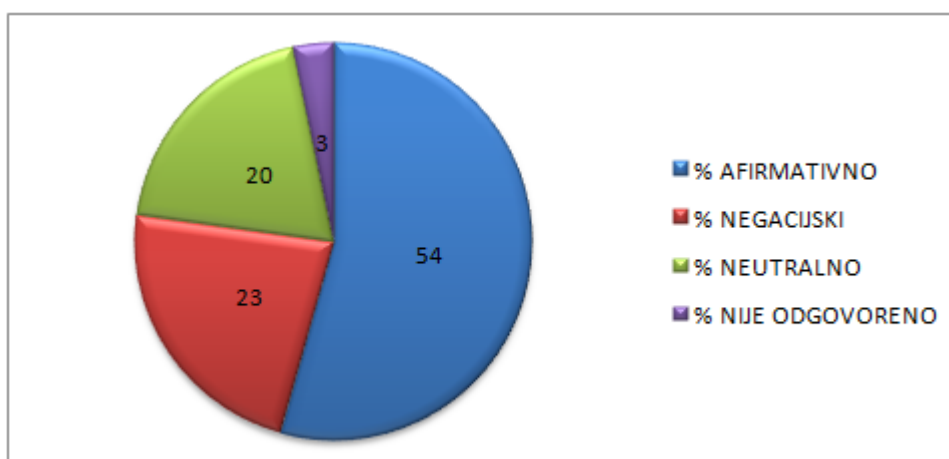
Anketirani učenici prije i poslije radionice „Bee Movie“ najvećim djelom imali se afirmativne stavove i primjene stavova (51%), a potom su bili neodlučni (slika 16).

Slika 16. Stavovi i primjene stavova učenika prije i poslije radionice „Bee movie“.

3.2.3. Radionica „Prehrana“

Pri anketiranju prije i poslije radionice „Prehrana“ učenici su najvećim dijelom imali afirmativne stavove i primjene stavova (54%), a negacijskih stavova i primjena stavova i neodlučnih je bilo jednako u ovoj radionici (slika 17). Ipak, neodlučnih je u ovoj radionici s obzirom na ostale radionice bilo najmanje (23%), a zbroj udjela afirmacijskih i negacijskih stavova i primjena stavova u ovoj radionici je najveći.

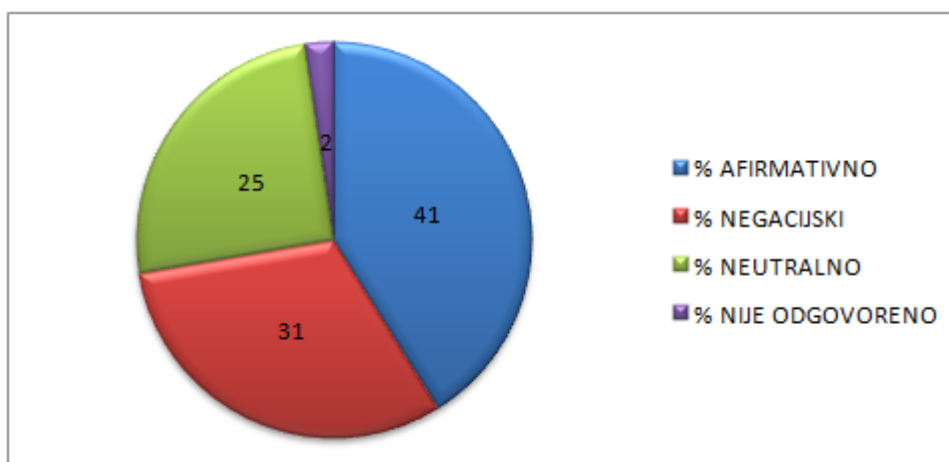

Slika 17. Stavovi i primjene stavova učenika prije i poslije radionice „Prehrana“.

3.2.4. Radionica „Lijekovi“

U radionici „Lijekovi“ uočen je veći udio negacijski stavova i primjena stavova od stavova i primjena stavova u ostalim radionicama (31%), dok udio afirmacijskih stavova i primjena stavova je još uvijek najveći (slika 18.). S obzirom na ostale radionice, zbroj udjela afirmacijskih i negacijskih stavova i primjene stavova u ovoj radionici je najmanji.

Slika 18. Stavovi i primjene stavova učenika prije i poslije radionice „Lijekovi“.

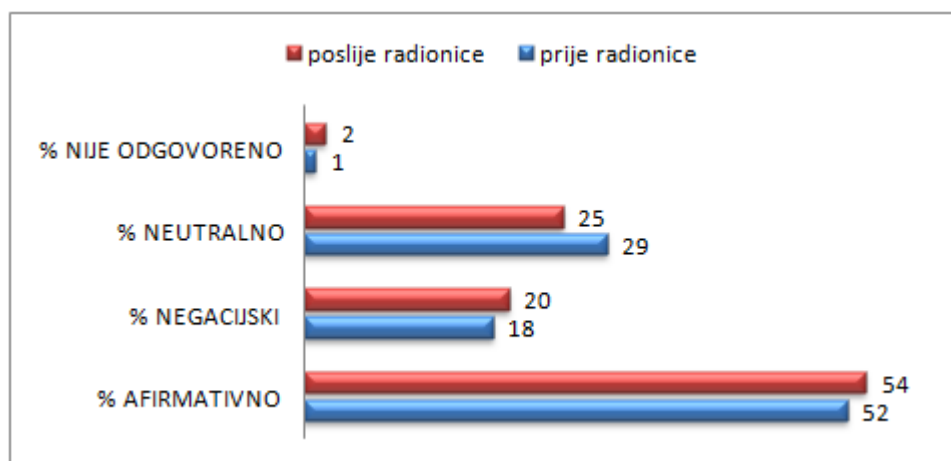
3.3. Ostvarenost (uspješnost) radionice

Ostvarenost ili uspješnost radionice u promjeni stava i primjene stava kod učenika je ostvarena kada se promjena stava i primjena stava pomaknula prema znanstveno provjerenom

pozitivnom stavu. Također kao uspješna radionica u tom smislu bila je računata radionica u kojoj se smanjio broj neutralnih iskaza učenika i kada se smanjio broj učenika koji nisu odgovorili na anketno pitanje odnosno kad se na kraju radionice smanjio broj neodlučnih učenika.

3.3.1. Radionica „Brand i logo“

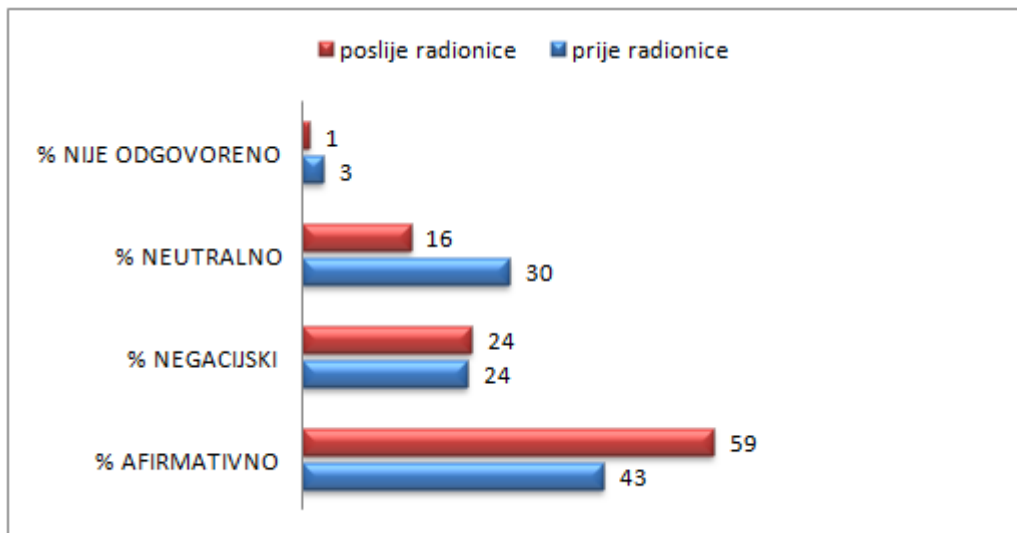
Analiza podataka anketa koje su provedene prije i poslije radionice „Brand i Logo“ ukazuje na povećanje udjela afirmativnih, negacijskih odgovora učenika nakon radionice, uz smanjen udio neutralnih odgovora (slika 19). Broj neodlučnih iskaza se nakon radionice smanjio pri čemu je u jednakom obimu došlo do formiranja afirmativnog i negacijskog stava.

Slika 19. Ostvarenost (uspješnost) radionice „Brand i logo“.

3.3.2. Radionica „Bee Movie“

Analizom anketa provedenih prije i nakon radionice „Bee movie“ uočen je veći udio afirmativnih odgovora pri anketiranju nakon radionice nego prije radionice. Udio negacijskih iskaza nije se promijenio tijekom rada u radionici. Također se može uočiti da se smanjio udio neutralnih odgovora nakon radionice, odnosno učenici su formirali afirmativni stav (slika 20).

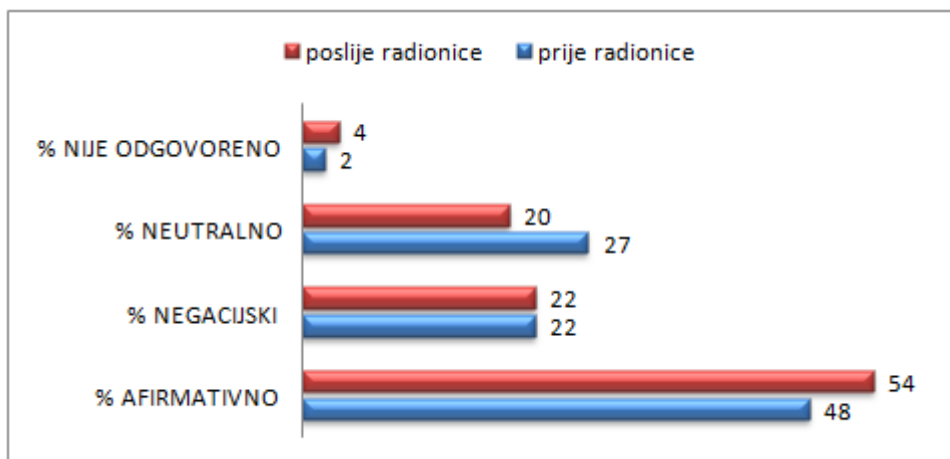

Slika 20. Ostvarenost (uspješnost) radionice „Bee movie“.

S obzirom na ostale radionice, u radionici „Bee Movie“ najveća je pozitivna razlika u udjelu afirmativnih odgovora prije i nakon radionice te je najmanja negativna razlika u udjelu neutralnih odgovora prije i poslije radionice.

3.3.3. Radionica „Prehrana“

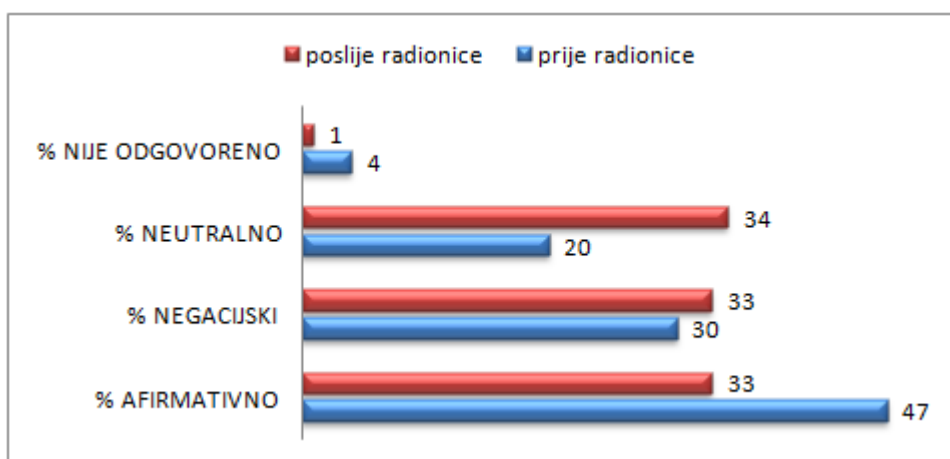
Podaci dobiveni analizom anketa provedenih prije i nakon radionice „Prehrana“ ukazali su na povećanje udjela afirmativnih odgovora pri anketiranju nakon radionice. Udio negacijskih iskaza nije se promijenio tijekom rada u radionici. Također ukazuju na smanjenje udjela neutralnih odgovora pri anketiranju nakon radionice. Udio negativnih odgovora pri anketiranju prije i poslije radionice ostao je isti (slika 21).

Slika 21. Ostvarenost (uspješnost) radionice „Prehrana“.

3.3.4. Radionica „Lijekovi“

Dobiveni rezultati analizom anketa iz radionice „Lijekovi“ prilično odskaku od rezultata ostalih radionica (slika 22). Nakon radionice povećao se udio neodlučnih i negacijskih iskaza, a za 14% se smanjio udio afirmativnih odgovora.

Slika 22. Ostvarenost (uspješnost) radionice „Lijekovi“.

3.4. Detaljnija analiza odgovora učenika na postavljena pitanja u anketama

Detaljnijom analizom odgovora anketa (prilog 5. Analizirani odgovori na postavljena pitanja iz anketa) jasnije se uviđaju promjene u stavovima i primjenama stavova nakon odrađene radionice.

Nakon radionice „Brand i logo“ nije došlo do pozitivne promjene u davanju afirmativnih odgovora i negativne promjene u davanju neutralnih odgovora za stav „Proizvođač namjerno bira zaštitni znak svojeg branda kako bi utjecao na potrošačevu svijest“ nakon radionice, već je trend formiranja afirmativnog i negacijskog stava u jednakom obimu (prethodno uočen pri analizi uspješnosti radionice „Brand i logo“) vidljiv u pitanjima vezanim za ovaj stav. Pozitivne promjene u davanju afirmativnih odgovora i negativne promjene u davanju neutralnih odgovora vidljive su u pitanjima vezanim za primjenu stava „Potrošač kupuje brandirane proizvode čiji zaštitni znak stvara neku sliku ili predodžbu o proizvodu u njemu.“

Radionica „Bee movie“ također je u tom smislu pokazala uspješnost kada se nakon radionice povećao udio afirmativnih odgovora i smanjio udio neutralnih odgovora pri odgovornju na pitanja vezana za primjene stavova „Brinem se za biljke i životinje, odgovoran sam, te ne zanemarujem, zlostavljam ili iskorištavam prirodu.“ te „Mijenjam moralno upitne stavove u društvu li grupi u kojoj se nalazim.“ Što se tiče stavova „Odnos između ljudi, biljaka i životinja je ravnopravan, jednak i u nužno održivom skladu.“ i „Mali, prosječan čovjek može izmijeniti moralno neprihvatljive stavove društva.“, samo je kod stava „Mijenjam moralno upitne stavove u društvu li grupi u kojoj se nalazim.“ došlo do velike pozitivne promjene u davanju afirmativnih odgovora i negativne promjene u davanju neutralnih odgovora. Nakon analize odgovora na pitanja koja se odnose na stav „Mali, prosječan čovjek može izmijeniti moralno neprihvatljive stavove društva.“, a postavljena su u anketama prije i poslije radionice, primijećuje se veliki pozitivni porast (54%) negacijskih odgovora nakon radionice koji su pridonijeli izjednačenju udjela negacijskih odgovora prije i poslije radionice „Bee Movie“.

Radionica „Prehrana“ također je pokazala veliku uspješnost u promjeni stavova. Pitanja vezana za stavove „Prehrana koja potječe od „Majke prirode“ jedina je zdrava, industrijski prerađena hrana je štetna.“ te „Zdravije je integralno brašno, smeđi šećer, integralne žitarice od bijelog brašna, bijelog šećera i neintegralnih žitarica.“ doživjela su pozitivne promjene u davanju afirmativnih odgovora i negativne promjene u davanju

neutralnih odgovora nakon radionice. Također se isti trend uočava kod primjene stava „*Moja prehrana obiluje prehrambenim proizvodima „Majke prirode.“*“

Radionica „Lijekovi“ pokazala je najmanju uspješnost promjene stavova. Pitanja vezana za sve stavove i primjene stavova koje sam testirala nakon ove radionice nisu doživjela pozitivne promjene u davanju afirmativnih odgovora, već se 14% učenika pokolebalo u svom afirmacijskom stavu dajući neutralne iskaze. Negativne promjene u davanju negacijskih odgovora su zanemarivo male.

3.5. Spearmanov koeficijent korelacije

Uz pomoć Spearmanovog koeficijenta korelacije (tablica 2) može se uočiti da je prije radionica postojala slabija veza između učeničkih iskaza o stavovima i njihovoj primjeni, te da stav nije potvrđen kroz primjenu. Također je uočljiv slučajni odabir iskaza.

Tablica 2. Veza između iskaza učenika o stavovima i njihovoj primjeni prije radionica.

Afirmacijski stav prije radionice	0,393*	Afirmacijska primjena stava prije radionice
Negacijski stav prije radionice	0,198	Negacijska primjena stava prije radionice
Neutralni stav prije radionice	0,495**	Neutralna primjena stava prije radionice
Neodgovoreno prije radionice	0,022	Neodgovoreno prije radionice

** Corellation is significant at the 0.01 level

* Corellation is significant at the 0.05 level

Poslije radionica može se uočiti isti trend u odnosu između učeničkih iskaza o stavovima i njihovoj primjeni kao i prije radionice (tablica 3). Slabija je veza između

učničkih iskaza o stavovima i njihovoj primjeni, te stav nije potvrđen kroz primjenu. Ponovno je uočljiv slučajni odabir iskaza.

Tablica 3. Veza između iskaza učenika o stavovima i njihovoj primjeni poslije radionice.

Afirmacijski stav poslije radionice	0,520**	Afirmacijska primjena stava poslije radionice
Negacijski stav poslije radionice	0,484**	Negacijska primjena stava poslije radionice
Neutralni stav poslije radionice	0,237	Neutralna primjena stava poslije radionice
Neodgovoreno poslije radionice	0,374*	Neodgovoreno poslije radionice

** Corellation is significant at the 0.01 level

* Corellation is significant at the 0.05 level

Stavljajući u odnos promjenu stava i uspješnost radionica u ostvarivanju promjena stava dobiveni su Spearmanovi korelacijski koeficijenti koji ukazuju sljedeće (tablica 4.): afirmativni stavovi su se neznatno primijenili, mogućnost promjene negacijskih stavova bila je umjerena, neutralni stavovi slabo su se promijenili, mogućnost promjene afirmacijskih primjena stavova bila je umjerena, postojala je veća mogućnost promjene negacijskih primjena stavova, došlo je do slučajne znatne promjene neutralnih primjena stavova, neodgovorena pitanja bila su podložna promjeni.

Tablica 4. Veza između promjene stava i uspješnosti radionica u ostvarivanju promjene stava.

Afirmacijski stav prije radionice	0,923**	Afirmacijski stav poslije radionice
Negacijski stav prije radionice	0,648**	Negacijski stav poslije radionice
Neutralni stav prije radionice	0,800**	Neutralni stav poslije radionice
Neodgovoreno prije radionice	0,365*	Neodgovoreno poslije radionice
Afirmacijska primjena stava prije radionice	0,520**	Afirmacijska primjena stava poslije radionice
Negacijska primjena stava prije radionice	0,484**	Negacijska primjena stava poslije radionice
Neutralna primjena stava prije radionice	0,237	Neutralna primjena stava poslije radionice

Utjecaj radionice u nastavi biologije na promjenu stavova učenika
REZULTATI

III.

Neodgovoreno prije radionice	0,374*	Neodgovoreno poslije radionice
------------------------------	--------	--------------------------------

** Corellation is significant at the 0.01 level

* Corellation is significant at the 0.05 level

IV. RASPRAVA

Istraživanje je potvrdilo hipotezu kako radionica u nastavi može utjecati na promjenu učeničkih stavova. Radionice „Brand i logo“, „Bee movie“ te „Prehrana“ utjecale su na pozitivnu promjenu učeničkih stavova i primjene stavova. Radionica „Lijekovi“ bila je neuspješna u promijeni učeničkih stavove i primjene stavove.

Istaknula bih radionice „Bee Movie“ i „Prehrana“ jer su one pokazale najveću uspješnost u promjeni stavova i/ili primjene stavova u projektu B.B.B.

U radionici „Bee Movie“ učenici su imali prilike pogledati animirani film „Pčelin film“ koji je očito uveliko utjecao na stavove učenika. Učenici su se poistovjetili s likovima iz filma te da su isti pobudili emocije u učenicima, iz čega je proizašla promjena stava i/ili primjene stava. Takav zaključak potvrđuje istraživanje Breckler & Wiggins (1992) koji tvrde da su zapravo emocije poput ljubomore, gađenja, ozlojeđenosti, straha i ljutnje najveći pokretači promjene stavova u osoba. Zanimljiv je podatak da je udio negacijskih odgovora prije i nakon ove radionice ostao isti. Mogući razlog zbog kojeg se to dogodilo jest da do učenika nije potpuno doprla poruka animiranog filma baš iz tog razloga što u filmu ne sudjeluju stvarni glumci. Prema tome bilo bi dobro dalje istražiti utjecaj dokumentarnog i igranog filma na učeničke stavove i mišljenje.

U radionici „Prehrana“ učenici su iz vlastitog i direktnog iskustva (kuhanje i degustacija) mogli uvidjeti prednosti i kvalitete zdrave prehrane. Nakon togla slijedio je razgovor i rasprava o zdravoj prehrani i zdravom načinu života. Tijek izvedbe radionice upućuje na zaključak da su oba iskustva učenike potaknula na promjenu stava i/ili primjene stava. Važnost iskustva pri formiranju stava istaknuo je i McKenna (2007) koji je testirao promjenu stavova tijekom radionice čiji je cilj bio osvjestiti sudionike na brzinu vožnje u prometu. Njegovo istraživanje uključivalo je dva testiranja: testiranje putem kompjuterskih programa i testiranje uz vozačkog instruktora. Istraživanje je pokazalo da su sudionici iz ovakvog direktnog iskustva promijenili stavove u u zagovaranom smjeru.

Zanimljive rezultate dobili su Tonković i Čorkalo (2004) kad su istraživali utjecaj raspoloženja kao determinantu promjene stava. Ispitanici ovog istraživanja bili su podijeljeni u dvije grupe te su bili zamoljeni da pročitaju tekst u kojem je izložena ideja i osnovna načela genetičkog inženjeringa te da odgovore na pitanja koja slijede. Ipak, jedna grupa je dobila tekst sa snažnom porukom, a druga grupa je dobila tekst sa slabom porukom. Znanstvenici su pokazali da postoji značajna razlika u stavu ispitanika koji su čitali jaku i slabu poruku, i to tako da su ispitanici koji su čitali jaku poruku stav promijenili u zagovaranom smjeru. Zanimljiv je podatak da je stav prema ideji razvoja i primjene genetičkog inženjeringa

negativniji kada su ispitanicima prezentirani slabi argumenti nego kada im poruka uopće nije prezentirana.

Kao i ispitanici iz navedenog istraživanja, učenici u radionici „Lijekovi“ dobili su istraživanjem na Internetu odgovarajuće podatke o poznatim farmaceutskim korporacijama. Pošto je ova radionica pokazala negativnu promjenu stava, može se zaključiti da su argumenti koji su preuzeti s Interneta imali slabu poruku, analogno navedenom istraživanju.

Sličan problem se javlja u radionici „Brand i logo“ kada su učenici nakon radionice formirali u jednakom obimu afirmacijski i negacijski stav. Jedna grupa učenika je prezentirala drugim učenicima stvarne razloge zašto je određena biljka ili životinja logo zadanih brandova pa se i u ovom slučaju može zaključiti da su prezentirani argumenti imali slabu poruku koja je uzrokovala formiranje negativnih stavova.

Pri organizaciji radionica predviđeno je da će radionica „Lijekovi“ zbog predavanja kojeg je održao student Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Davora Šakića biti uspješnija u mijenjanju učeničkih stavova i primjena stavova od ostalih radionica u kojima je korišten aktivni oblik rada. Zbog velike promjene u broju neodlučnih i povećanja negacijskih odgovora nakon radionice može se zaključiti da su učenici možda promijenili stav, ali nisu sigurni. Moguće je da je većina učenika procijenila gosta nekompetentnim, a sadržaj poruka koje je on prenosio neuvjerljivim. Isto tako ova radionica je bila posljednja u projektu B.B.B. pa su možda učenici zbog umora bili neusredotočeni i nisu obraćali pozornost na predavanje gosta. Postoji mogućnost da sudionici ove radionice nemaju veliki interes za biologiju, ali to nije mogući razlog što se ova radionica pokazala neuspješnom. Naime, Rogers i Ford (1997) dokazali su svojim istraživanjem da nije nužno da studenti kojima je biologija osnovni kolegij tijekom studiranja, imaju pozitivan stav o biologiji. Testirali su stavove prema biologiji studenata kojima je biologija osnovni kolegij tijekom studiranja i studenata kojima biologija nije osnovni kolegij tijekom studiranja prije i poslije prvog semestra. Istraživanje je pokazalo bilo da je studentu biologija osnovni predmet tijekom studiranja ili nije, to nije određujući faktor prilikom mjerenja stavova studenata prema biologiji. Iz tog razloga može se zaključiti da iako postoji mogućnost nezainteresiranosti sudionika radionice „Lijekovi“ za biologiju, ona nije utjecala na rezultate anketiranja.

Navedeni razlozi upućuju da bi trebalo dalje istražiti utjecaj stručnosti i načina prezentacije vanjskog suradnika škole na učenikove stavove i mišljenje.

V. ZAKLJUČAK

Na temelju dobivenih rezultata anketiranja učenika koji su sudjelovali u projektu „B.B.B. – Birani biološki brandovi“, donijeti su sljedeći zaključci:

- Velika većina učenika (75%) koja je sudjelovala u projektu „B.B.B. – Birani biološki brandovi“, tijekom radionica imala je formirane stavove i/ili primjene stavova.
- S obzirom na ostale radionice, u radionici „Brand i logo“ bilo je najviše učenika s neformiranim stavom i/ili primjenom stava o temi radionice.
- S obzirom na ostale radionice, u radionici „Prehrana“ bilo je najviše učenika s formiranim stavom i/ili primjenom stava o temi radionice.
- Najuspješnija radionica u promjeni stava i/ili primjena stava bila je radionica „Bee Movie“.
- Radionice „Brand i logo“ te „Prehrana“ pokazale su malu, ali pozitivnu promjenu stava i/ili primjene stava kod učenika.
- Radionica „Lijekovi“ se pokazala neuspješnom, promjena stava i/ili primjene stava kod učenika bila je negativna.
- Animirani film „Pčelin film“ pokazao se kao najsnažnija poruka koja je potaknula promjenu stava u zagovaranom smjeru.
- Direktno iskustvo iz radionice „Prehrana“ pokazalo se kao snažnija poruka od poruke nastale čitanjem teksta u radionicama „Brand i logo“ i „Lijekovi“, a koja bi potaknula promjenu stava u zagovaranom smjeru.
- Sudjelovanje gosta u radionici „Lijekovi“ nije motiviralo učenike na promjenu stava.
- Učenici su tijekom radionica većinom imali čvrsto formirane stavove koji su teže bili podložni promjenama.
- Postojala je neznatna podudarnost u izbjegavanju iskaza.

- Učenici su slabo dosljedni u primjeni stava.
- Na negacijske stavove bilo je lakše utjecati na promjenu nego na afirmativne.

VI. LITERATURA

Bohner G., Wänke M. (2002): Attitude and attitude change, Psychology Press Ltd., Hove

Breckler, S. J., Wiggins, E. C. (1992): On defining attitude and attitude theory: Once more with feeling. In A. R. Pratkanis, S. J.

Bunčić K., Ivković Đ., Janković J., Penava A. (2007): Igrom do sebe – 102 igre za rad u grupi, Alinea, Zagreb

Filipović-Grčić J. (2001): Praktikum kozmetologije, Zavod za farmaceutsku tehnologiju, Farmaceutsko-biotehnološki fakultet, Zagreb

Kulesa T. (2010) : Stavovi, psihologija.ffzg.unizg.hr/uploads/zy/LL/zyLL9.../Stavovi.ppt; preuzeto 27.6.2010.

- navođenje u tekstu: (Kulesa, 2010)

McKenna F.P., (2007): Do attitudes and intentions change across a speed awareness workshop, *Behavioural Research in Road Safety*, www.cawt.com/Site/11/Documents/.../FrankMcKenna.pdf; preuzeto: 12.6.2010.

- navođenje u tekstu: McKenna (2007)

Pastor I. (2006): Stavovi, infoz.ffzg.hr/afric/MetodeII/PastorIvona.pdf; preuzeto: 27.6.2010.

- navođenje u tekstu: (Pastor, 2006)

Rogers W.D., Ford R. (1997): Factors That Affect Student Attitude Toward Biology, *Bioscene*, Vol. 23 (2), amcbt.indstate.edu/volume_23/v23-2p3-5.pdf; preuzeto: 12.6.2010.

- navođenje u tekstu: Rogers i Ford (1997)

Tonković M., Čorkalo D. (2005): Raspoloženje kao determinanta promjene stava, *Društveno istraživanje*, Vol. 14 No. 3 (77), www.ceeol.com/aspx/getdocument.aspx?logid=5&id; preuzeto: 12.06.2010.

- navođenje u tekstu: Tonković i Čorkalo (2004)

VII. PRILOZI

Prilog 1. Radni listići radionice „Brand i logo“

31.03.2008.
RADIONICA 1. „BRAND I LOGO“

Grupa A

Nakon što ste postavili hipotezu jesu li karakteristike životinja i biljaka usko povezane uz proizvod (brand) koji predstavljaju vaš je zadatak sljedeći:

1.) Proučite dobivene materijale uz ovaj radni listić. Primijetite da svaki proizvod kao svoj zaštitni znak imaju biljku ili životinju.

2.) Na dobivenim materijalima uočite i zapišite postoje li sličnosti između karakteristika biljaka i životinja te samog pakiranja proizvoda kojeg predstavljaju. (npr.»zeleni čaj brendiran je zelenom travom« i sl.)

3.) Raspravite unutar grupe zašto pojedina biljka ili životinja predstavljaju određen proizvod.

4.) Zapišite pretpostavku zašto pojedina biljka ili životinja predstavlja proizvod koji ste dobili kao priloženi materijal.

5.) Pokušajte se sjetiti još najmanje 5 proizvoda koji kao svoj zaštitni znak imaju biljku ili životinju (navedite proizvod i koja ga biljka odnosno životinja predstavlja!).

6.) Pripremite kratko izlaganje o vašim pretpostavkama zašto pojedina biljka ili životinja predstavlja brand koji ste obrađivali.

31.03.2008.
RADIONICA 1. „BRAND I LOGO“

Grupa B

Nakon što ste postavili hipotezu jesu li karakteristike životinja i biljaka usko povezane uz proizvod (brand) koji predstavljaju vaš je zadatak sljedeći:

1.) Proučite dobivene materijale uz ovaj radni listić. Primijetite da svaki proizvod kao svoj zaštitni znak imaju biljku ili životinju.

2.) Na dobivenim materijalima uočite i zapišite postoje li sličnosti između karakteristika biljaka i životinja te samog pakiranja proizvoda kojeg predstavljaju. (npr.»zeleni čaj brendiran je zelenom travom« i sl.)

3.) Raspravite unutar grupe zašto pojedina biljka ili životinja predstavlja određen proizvod.

4.) Zapišite pretpostavku zašto pojedina biljka ili životinja predstavljaju proizvod koji ste dobili kao priloženi materijal.

5.) Pokušajte se sjetiti još najmanje 5 proizvoda koji kao svoj zaštitni znak imaju biljku ili životinju (navedite proizvod i koja ga biljka odnosno životinja predstavlja!).

6.) Pripremite kratko izlaganje o vašim pretpostavkama zašto pojedina biljka ili životinja predstavlja brand koji ste obrađivali.

Prilog 2. Radni listići radionice „Prehrana“

Radionica 3. „Prehrana“

RADNI LISTIĆ - grupa A

1. ZADATAK: Prema dobivenom receptu pripremite obrok. Za lakše kuhanje, pročitajte unaprijed recept i podijelite uloge:

- **jedan** član grupe pripravlja **sok**
- **dvoje** kuhaju **ribu**
- **dvoje** prave **pire**

* pri završetku svog dijela posla svaki kuhar je dužan priskočiti u pomoć ostalim kuharima u grupi!

RECEPT:

„Riba na lešo s pire krumpirom“

Namirnice: 2 oslića
6 velikih krumpira
4 naranče
češnjak
peršin
maslinovo ulje
mlijeko
maslac
smeđi šećer
sol

Pribor: 2 lonca, čaša od 2dL, kuhača, drobilica, 2 oštra noža, stožac za cijđenje naranči, vrč za sok, plastični pribor za jelo, plastični tanjuri i čaše.

Priprava:

Riba: U malu čašu uliti cca 1.5 dL maslinovog ulja i dodati jednu glavicu nasjeckanog češnjaka. Pustiti neko vrijeme da stoji. U lonac uliti cca 1L vode, dodati malo soli i maslinovog ulja. Kada voda zavrije ubaciti u vodu ribe. Kad se meso ribe počne odvajati od kosti, riba je skuhana. Izvaditi skuhanu ribu i začiniti ih nasjeckanim prešinom i politi ih prethodno načinjenom smjesom maslinovog ulja i češnjaka.

Krumpir: Oguliti krumpire i nasjeckati ih u kocke. Krumpirove kocke ubaciti u lonac i dodati vode (ne puno, toliko da vode ispuni šupljine među krumpirovim kockama). Dodati malo soli i kuhati krumpir cca 15 minuta. Kad su krumpiri skuhan, izliti vodu iz lonca i dodati cca 1 dL mlijeka i žlicu maslaca. Drobilicom zdrobiti krumpire kako bi dobili kašastu smjesu – pire.

Sok: Iscijediti naranče. Dobiveni koncentrat uliti u vrč i dodati cca 1L vode. Dodati smeđeg šećera po želji.

2. ZADATAK: Nakon što ste skuhali obrok, servirajte ga u za to predviđeno plastično suđe. Broj osoba (gosti) koji degustiraju vaš obrok jest **12**. Vi servirate **posljednji** svoj obrok, do tad uživajte u ostalim obrocima. Dobar tek!

3. ZADATAK: Počistite za svojim gostima.

Radionica 3. „Prehrana“

RADNI LISTIĆ - grupa B

1. ZADATAK: Otiđite u trgovinu (kod autobusne stanice) i kupite:

1 kom. SMRZNUTI PANIRANI LEDO RIBLJI ŠTAPIĆI
1. kom. INSTANT PIRE KRUMPIR
1.kom. CAPY NARANČA

2. ZADATAK: Prema dobivenom receptu pripremite obrok. Za lakše kuhanje, pročitajte unaprijed recept i podijelite uloge:

- dva člana grupe kuhaju **riblje štapiće**:
- dvoje prave **pire**.

* pri završetku svog dijela posla svaki kuhar je dužan priskočiti u pomoć ostalim kuharima u gupi!

RECEPT:

„Riblji štapići s pire krumpirom“

Namirnice: smrznuti panirani Ledo riblji štapići
instant pire krumpir
suncokretovo ulje
Capy naranča

Pribor: tava, lonac, kuhača, plastični pribor za jelo, plastični tanjuri i čaše.

Priprava:

Riblji štapići: Uliti u tavu cca 2.5 cm suncokretova ulja. Zagrijavati ulje. Kad se ulje ugrije saviti u tavu riblje štapiće. Povremeno okretati štapiće. Kad štapići poprime žuto-narančastu boji, gotovi su. Izvaditi štapiće iz ulja.

Krumpir: Krumpir prirediti kako piše na uputama na omotu proizvoda.

Sok: Cappy naranču ulijte u plastične čaše.

3. ZADATAK: Nakon što ste skuhalo obrok, servirajte ga u za to predviđeno plastično suđe. Broj osoba (gosti) koji degustiraju vaš obrok jest **13**. Vi servirate **drugi** svoj obrok. Uživajte u obroku grupe D!

4. ZADATAK: Počistite za svojim gostima i pripremite se, red je na vama da degustirate. Dobar tek!

Radionica 3. „Prehrana“

RADNI LISTIĆ - grupa C

1. ZADATAK: Otiđite u trgovinu (kod autobusne stanice) i kupite:

- 1. kom. INTEGRALNA TJESTENINA PO IZBORU
- 1. kom. 200g SLATKO VRHNJE ZA KUHANJE
- 1. kom. GORGONZOLA
- 5 dkg PODRAVEC (U KOMADU)
- 1. kom. SIRNI NAMAZ

2. ZADATAK: Prema dobivenom receptu pripremite obrok. Za lakše kuhanje, pročitajte unaprijed recept i podijelite uloge:

- **jedan** član grupe pravi **sok**
- **jedan** kuha **tjesteninu**
- **dvoje** prave **sirni umak**

* pri završetku svog dijela posla svaki kuhar je dužan priskočiti u pomoć ostalim kuharima u grupi!

RECEPT:

„Tjestenina s tri vrste sira“

Namirnice: integralna tjestenina po izboru
slatko vrhnje za kuhanje
gorgonzola
podravec
sirni namaz
5 vrećica voćnog čaja
bosiljak
med
limun
sol

Pribor: lonac, lončić, tava, nož za rezanje, kuhača, plastični pribor za jelo, plastični tanjuri i čaše.

Priprava:

Sok: Uliti u lončić cca 1 L vode. Vodu zagrijavati, kada voda postane vruća (ne zavrela) prekinuti zagrijavanje. U vodu staviti 3-5 (po izboru) vrećica voćnog čaja. Nakon cca 5 minuta izvaditi vrećice i dodati malo limunovog soka i meda. Pustiti čaj da se ohladi.

Tjestenina: U lonac uliti cca 1L vode, dodati malo soli. Kada voda zavrije staviti tjesteninu. Tjesteninu kuhati cca 15 minuta. Povremeno promiješati da se tjestenina ne zaljepi za lonac. Izliti vodu iz lonca.

Sirni umak: Narezati sireve gorgonzolu i podravec. U ugrijanu tavu uliti, tek toliko da prekrije dno tave, slatkog vrhnja za kuhanje. Na tavu staviti da se otope gorgonzola i podravec. Kad se djelomično otope dodati i 2 žličice sirnog namaza. Dodati malo osušenog bosiljka, te po potrebi dodavati slatkog vrhnja. Kad su se sirevi otopili, smjesu izliti u lonac s tjesteninom i promiješati.

3. ZADATAK: Nakon što ste skuhalo obrok, servirajte ga u za to predviđeno plastično suđe. Broj osoba (gosti) koji degustiraju vaš obrok jest **13**. Vi servirate **treći** svoj obrok, do tad degustirajte obroke ostalih grupa. Dobar tek!

4. ZADATAK: Počistite za svojim gostima i pripremite se, red je na vama da degustirate. Dobar tek!

Radionica 3. „Prehrana“

RADNI LISTIĆ - grupa D

1. ZADATAK: Otiđite u trgovinu (kod autobusne stanice) i kupite:

**1. kom. INSTANT TJESTENINA SA ČETIRI VRSTE SIRA
1. kom. NESTEA LEDENI ČAJ PO IZBORU**

2. ZADATAK: Prema dobivenom receptu pripremite obrok. Za lakše kuhanje, pročitajte unaprijed recept i podijelite uloge.

* pri završetku svog dijela posla svaki kuhar je dužan priskočiti u pomoć ostalim kuharima u grupi!

RECEPT:

„Tjestenina sa četiri vrste sira“

Namirnice: instant tjestenina sa četiri vrste sira
Nestea ledeni čaj po izboru

Probor: lonac, plastični pribor za jelo, plastični tanjuri i čaše.

Priprava:

Pripraviti obrok kako piše na uputama na omotu proizvoda.

Sok: Nestea ulijte u plastične čaše.

3. ZADATAK: Nakon što ste skuhalo obrok, servirajte ga u za to predviđeno plastično suđe. Broj osoba (gosti) koji degustiraju vaš obrok jest **13**. Vi servirate **prvi** svoj obrok.

4. ZADATAK: Počistite za svojim gostima i pripremite se, red je na vama da degustirate. Dobar tek!

Prilog 3. Recepti za pripravak dezodoransa, gela za ruke, gel-maske

dezodoransi

Primjeri

1) Losioni

To su tekući dezodoransi koji sadrže dosta etanola pa zbog toga nakon primjene ugodno hlade kožu. Bolje reguliraju znojenje od ostalih tipova dezodoransa. Prodaju se kao sprejevi bez pogonskog plina (prirodni sprejevi) ili u roll-on obliku. Danas na tržištu postoje i bezalkoholni dezodorirajući losioni.

Tipična formula:

Roll-on tip

	Količina %
Aluminijev hidroksiklorid	10,0
Etanol	60,0
Pročišćena voda	25,3
1,3-Butilen-glikol	3,0
Benzalkonijev klorid	0,2
POE (40) hidrogenirano ricinusovo ulje	0,5
Ugušćivač	1,0
Miris	q.s.
	100,0

Izrada. Aluminijev hidroksiklorid, butilen-glikol, benzalkonijev klorid i ugušćivač otope se u vodi (vodena faza). Miris i surfaktant otope se u etanolu (alkoholna faza). Alkoholna se faza dodaje vodenoj fazi.

gelovi

Primjeri

1) Gelovi za njegu ruku

Upotrebljavaju se za nadomještanje izgubljene vode s površine kože (sprečavanje hrapavosti kože) i za zaštitu od kemijskih sredstava (mazivih ulja i detergensa).

Tipična formula:

Gel za ruke s alginatom
(pH 6,5)

		Količina %
Humektans	Glicerol	35,0
Gelirajuća tvar	Natrijev alginat	2,5
Kelator	Kalcijev citrat	0,1
Konzervans		q.s.
Miris		q.s.
Pročišćena voda		62,4
		100,0

Izrada. Natrijev alginat, kalcijev citrat i prašak za konzerviranje razribaju se s glicerolom i jednim dijelom vode i potom im se u 2-3 obroka, uz neprestano miješanje, doda ostala voda.

Objašnjenje. Natrijev alginat stvara netopljivu mrežastu strukturu s dvovalentnim kationima kao što su kalcij, magnezij i cink. Lako topljive soli kalcija, npr. kalcijev klorid, jako geliraju (koaguliraju) alginat, a teže topljive soli, npr. citrat ili glukonat, malo ih slabije geliraju.

Upotreba. Njega ruku.

MASKA

Primjeri

1) Gel-maska koja se uklanja brisanjem ili ispiranjem

Primjenjuje se za njegu kože. Nakon nanošenja ostavlja ugodan osjećaj na koži i opskrbljuje ju vlagom i humektansima.

Tipična formula:

		Količina %
Humektans	PEG 1500	5,0
	Glicerol	5,0
	Sorbitol	5,0
Ugušćivač	Karboksivinil polimer	1,5
Alkalije	Kalijev hidroksid	0,5
Emulgator	Polisorbat 20	1,0
Alkohol	Etanol	5,0
Miris		q.s.
Konzervans		q.s.
Pročišćena voda		77,0
		100,0

Izrada. Ugušćivač se dispergira s mješavinom glicerola i 25 ml vode. U 50 ml vode otope se ostali humektansi i dodaju dispergiranom ugušćivaču. Miris, konzervans i emulgator otope se u etanolu i solubiliziraju u vodenu fazu. U ostaloj količini vode (2 ml) otopi se kalijev hidroksid i tom se otopinom pripravak neutralizira — gelira. Iz pripravka se potom na ultrazvučnoj vodenoj kupelji ukloni zrak.

Prilog 4. Ankete kojima je provedeno istraživanje

RADIONICA 1. „BRAND I LOGO“

ANKETA a

1. Prilikom kupnje, obraćaš li pažnju na zaštitni znak proizvoda kojeg želiš kupiti?

DA   NE

2. Stvaraš li ikakvu sliku ili predodžbu o proizvodu kojeg kupuješ ovisno o njegovom zaštitnom znaku ili logotipu?

DA   NE

3. Kad ti prilikom kupovine zapne oko za neku zgodnu reklamu ili zaštitni znak nekog branda:

a) stat ćeš, dobro promotriti ono za što ti je oko zapelo i najvjerojatnije kupiti taj proizvod

b) stat ćeš, dobro promotriti ono za što ti je oko zapelo i najvjerojatnije nećeš kupiti taj proizvod

c) nećeš stati, to je samo marketinški trik.

4. Proizvođači oprezno biraju zaštitne znakove i logo tipove za svoje proizvode:

a) radi marketinškog izgleda (što je ljepše, bolje se prodaje)

b) kako bi utjecali na naš zdravi razum

c) s obzirom na povijest proizvoda

d) ne znam

5. Smatraš li da brandiranjem proizvoda proizvođač želi postići nešto? Što? Na koji način?

---

6. Misliš li da postoji stvarna veza između zaštitnog znaka (branda) i proizvoda?

a) da

b) ne

c) ponekad

RADIONICA 2. „BEE MOVIE“

ANKETA a

1. Kad pomislim PRIRODA mislim na:

- a) biljke
- b) životinje
- c) okoliš
- d) _____.

2. Slažeš li se da je priroda dar čovjeku?

DA   NE

3. Označi kvačicom tvrdnju s kojom se slažeš.

- 1. U živom svijetu vlada zakon superiornosti i inferiornosti (nadređenost i podređenost). _____
- 2. Sva živa bića žive po principu suživota. _____
- 3. Među živim bićima vlada pravilo jednakosti i ravnoteže. _____
- 4. Svaka skupina živih bića živi neovisno i zasebno jedna od drugih. _____

4. Shema hranidbenog lanca ukazuje na _____
_____.

5. Kako bi u najmanje dvije rečenice opisao/la svoj odnos s prirodom i ostalim živim bićima?

_____
_____
_____.

6. Zaokruži broj ispred tvrdnje ili tvrdnja koje najbolje opisuju tvoj način života i navike?

- 1. Nervira me kad moram za ljudima pokupljati smeće koje ne bacaju u kante.
- 2. Poštujem svoj i tuđi život, ali moj život ne ovisi o drugima niti neki drugi život ne ovisi o meni.
- 3. Često zaljevam mamino cvijeće.
- 4. Nije moja briga čuvati javne površine i životinje, za to postoje odgovorne ustanove, ja se brinem za sebe.
- 5. Obožavam se šetati sa svojim psom.
- 6. Nemam ljubimce, ali se ponekad brinem za prijateljeve ljubimce.
- 7. Volontiram u nekim akcijama.
- 8. Volim s vremena na vrijeme prošetati Sljemenom, volim takvu netaknutu prirodu.
- 9. Ništa od navedenog.

7. S obzirom koliko ti priroda dobara daje koliko ti njoj vraćaš:

- a) 0 - 25%
- b) 25 – 75%
- c) 75 – 100%

8. Vjerujem da „malen i prosječan“ pojedinac:

- a) može borbom pokrenuti svijet u prvom smjeru
- b) je neprimjetan dok ne učini nešto izvanredno loše
- c) ne može ništa napraviti protiv nemoralnih stavova jer je danas u svijetu sve pod kontrolom moćnih industrija, medija i političara

9. Ako se možeš sjetiti, navedi nekoliko pojedinaca koji su bili anonimni, a postali su poznati jer su učinili nešto veliko i plemenito za svijet u kojem živimo.

---

10. Ako su prava pojedinca prekršena:

- a) neodustajanjem i borbom takav pojedinac uspijet će se izboriti za svoja prava
- b) o njegovoj sudbini odlučuju neke više sile, a ne on sam
- c) svoja prava povratiti će samo ako „u rukavu“ ima nekog poznatog moćnika

11. Kad se osjećam uvrijeđeno, prevareno ili nasamareno, ja:

- a) odmah radim nešto po tom pitanju, ja sam vladar svoje sreće
- b) baš me briga, proći će
- c) to se meni ne može dogoditi, ja sam onaj koji "nasamaruje"
- d)

---

12. Što ćeš napraviti ako se neki projekt koji radiš sa svojim razredom ili nekom drugom grupom ljudi, potpuno izjalovi?

---

13. Treba izabrati predsjednika razreda, ti si pomisliš:

- a) mene će izabrati, uvijek se borim za naša prava u školi i na nastavi
- b) što će nam predsjedništvo, svatko neka se bori za sebe
- c) ne može nitko utjecati na profesora koji je napravedan ili loš
- d)_____.

RADIONICA 3. „PREHRANA“

ANKETA a

1. Za sebe mogu reći da jedem:

- a) zdrave prehrambene proizvode
- b) nezdrave prehrambene proizvode
- c) kombiniram zdrave i nezdrave prehrambene proizvode.

2. Označi kvačicom koliko često koristiš ove proizvode.

Proizvodi	Rijetko	Prosječno	Često	Vrlo često
„Brza hrana“				
Kruh				
Tjestenina				
Slatkiši, čokolada				
Crveno meso				
Bijelo meso				
Riba				
Povrće				
Voće				
Maslinovo ulje, biljno ulje				
Jogurti i ostali mliječni proizvodi				
Proizvodi od soje, tofu				
Smrznuta hrana				
Instant proizvodi				

Rijetko – jednom mjesečno, prosječno – jednom tjedno, često - 3 puta tjedno,
vrlo često – svaki dan.

3. Koja pića voliš i najčešće piješ?

---

4. Nedavno smo mogli na televiziji vidjeti Ledovu reklamu koja govori da dubokim smrzavanjem prehrambenih proizvoda ostaju sačuvani proteini, vitamini i minerali koje je prije smrzavanja taj proizvod sadržavao. Slažeš se?

DA   NE   NE ZNAM

5. Industrijski prerađeni proizvodi poput instant proizvoda nemaju veliku kvalitetnu vrijednost za organizam.

TOČNO   NETOČNO   NE ZNAM

6. Nužno je za organizam da isključivo prima potrebne proteine, vitamine i minerale iz svježe pripremljenih proizvoda „Majke prirode.“

SLAŽEM SE   NE SLAŽEM SE   NE ZNAM

7. Mislim da su žitarice cjelovitog (integralnog) zrna:

- a) zdravije od industrijskih potpuno prerađenih žitarica
- b) markentiški trik

8. Znaš li koja je razlika između „Natreena“, bijelog i smeđeg šećera? Ako ne smatraš da su svi ti proizvodi jednako zdravi, navedi koji je od njih najzdraviji?

---

9. Volio/voljela bih da u svojoj kuhinji imam integralno brašno, umjesto bijelog jer:

- a) slastice i kruh spravljeni integralnim brašnom su finiji
- b) slastice i kruh spravljeni integralnim brašnom su zdraviji
- c) svejedno mi je, brašno je brašno, ono što čini slasticu i proizvod zdravim i finim jesu kvasac, jaja i ostale svježe namirnice koje idu u nj.

10. Kao dodatak čaju ili kavi koristim:

- a) med
- b) bijeli šećer
- c) smeđi šećer
- d) „Natreen“

11. Njačešće jedem:

- a) proizvode spravljene od itegralnog bršna i integralnih žitarica
- b) proizvode spravljene od bijelog brašna i neintegralnih žitarica
- c) ne obraćam pozornost kakvog je sastava hrana koju jedem.

12. Slažeš li se da si ono što jedeš?

DA   NE

13. Kako provodiš vrijeme posvećeno samome/samoj sebi?

_____.

14. Baviš li se nekim sportom ili treniraš nešto? Što? Koliko puta tjedno? Koliko sati/minuta?

_____.

15. Vježbam jer:

- a) je u zdravom tijelu, zdravi duh
- b) je tjelovježba nužna za zdravi život
- c) ne vježbam
- d) _____.

16. Putovanje na posao i obavljanje kućanskih poslova možemo računati kao šetnju ili tjelovježbu.

SLAŽEM SE

NE SLAŽEM SE

NE ZNAM

17. Svejedno je bavimo li se nekim sportom ili ne, za zdrav život jedino je bitno:

- a) zdrava prehrana
- b) raznolika prehrana, miran i život bez stresa
- c) tjelovježba, svakodnevna šetnja ili sport jedina je neophodna aktivnost za zdrav život
- d) _____.

18. Dopuni rečenicu:

80% srčanih oboljenja i 70% nekih vrsta raka može se izbjeći

_____, _____ i _____.

RADIONICA 4. „LIJEKOVI“

ANKETA a

1. S obzirom na način života kojim živimo, bolesti kojima se borimo i lijekove kojima raspolažemo, živimo li bolje nego naši djedovi i pradjedovi?

DA   NE   NE ZNAM

2. U „ratu“ koji već godinama traje između bakterija/virusa i ljekarskih proizvoda pobjeđuje:

- a) u potpunosti ljekarski proizvodi
- b) bakterije i virusi
- c) ljudi jedva preživljavaju.

3. Pretpostavimo da naši pradjedovi žive u sadašnjosti, oni bi:

- a) živjeli duže nego što su živjeli u prošlosti
- b) živjeli kraće nego što su živjeli u prošlosti
- c) živjeli bi jednako dugo.

4. Misliš li da ćeš živjeti kvalitetnije i duže od svojih pradjedova? Objasni u kratko svoj odgovor.

---

5. Danas se razgovara o tome kako sadašnji brži i stresniji način života šteti našem zdravlju. Kako bi povratili normalniji i zdraviji način života, jedino nam može pomoći:

- a) novoplasirani lijekovi i vitaminski dodaci hrani
- b) početi živjeti kako su živjeli „naši stari“
- c) _____.

6. Što činiš kako ne bi u svojoj starosti obolio/la od istih bolesti kako i današnje starije osobe? Napiši ukratko.

---

7. Kad sam bolestan/na:

- a) isključivo trošim sintetske lijekove (ljekarski proizvodi spravljeni u farmaceutsko-kemijskoj industriji)
- b) uvijek se oslanjam na ljekarska proizvode „Majke prirode“
- c) kombiniram sintetske ljekarske proizvode i prirodne ljekarske proizvode.

8. Prilikom zdrastvenih smetnji koristim čajeve ljekovitih bilja:

- a) uvijek

- b) ponekad
- c) nikad
- d) _____.

9. Navedi neke prirodne i neke sintetske lijekove koje najčešće koristiš.

Prirodni: _____.

Sintetski: _____.

10. Smatram da:

- a) sintetski lijekovi imaju veći pozitivni učinak na bolestan organizam od prirodnih lijekova
- b) prirodni lijekovi imaju veći pozitivni učinak na bolestan organizam od sintetskih lijekova.

11. Stavi kačicu ispred svake tvrdnje s kojom se slažeš.

Antibiotici su sintetski lijekovi te zbog toga organizam njihovom prečestom uporabom može stvoriti imunost na taj antibiotik. _____

Sintetski lijekovi stvaraju ovisnost o njima. _____

Prirodni lijekovi nemaju nikakav negativan učinak. _____

Prirodni lijekovi mogu stvoriti ovisnosti i alergije. _____

Samo sintetski lijekovi stvaraju alergije. _____

12. Misliš li da za svaki sintetski lijek postoji zamjena prirodnim lijekom?

DA   NE   NE ZNAM

13. Napiši ako znaš što je Placebo, a što Nocebo efekt.

---

14. Pri trošenju nekog lijeka ti:

- a) vjerujem da će mi bolest svakako proći ako redovito uzimam taj lijek
- b) svejedno mi je, uzimam lijek jer je tako liječnik rekao
- c) ne uzimam lijekove koje mi je liječnik prepisao
- d) ne uzimam redovito lijekove koje mi je liječnik prepisao.

15. Uzmimo na primjer da je neka osoba imala prometnu nesreću i leži bolnici. I dok tako leži u bolnici i prima razne antibiotike i lijekove protiv bolova dolazi

joj u posjet draga osoba i govori kako je unesrećenom opljačkan stan (bila to istina ili ne).

Misliš li da će takva vijest usporiti ili čak preokrenuti tijek liječenja?

DA   NE   NE ZNAM

16. Kad me boljela glava, mišići, zub ili neki drugi dio tijela:

- a) mislilo/la sam pozitivno da će mi biti dobro i da će brzo proći i uistinu je bol prošla nakon nekog vremena, a nisam uzeo/la nikakav lijek protiv bolova
- b) okupirao/ la sam se poslom da ne mislim na bol, zaboravio/la sam na bol i ona je prošla
- c) isključivo uzimam lijek protiv bolova jer inače nikako bol ne prolazi.

17. Vjerujem da će zaista pozitivan ili negativan odnos prema nekoj osobi, situaciji ili bilo čemu drugome u konačnici i presuditi pozitivno, ako mislim pozitivno, odnosno negativno, ako mislim negativno.

DA   NE   NE ZNAM

18. Prije trošenja bilo kojeg ljekarskog proizvoda:

- a) savjetujem se s ljekarnikom
- b) savjetujem se s liječnikom
- c) savjetujem se sa specijalistom liječnikom
- d) pročitam upute koje se nalaze u pakovanju proizvoda
- e) savjetujem se s roditeljima ili osobama koje su već imale slične simptome
- f) ako se neki simptomi ponavljaju, odmah trošim ljekarski proizvod koji mi je prošli put pomogao.

RADIONICA 1. „BRAND I LOGO“

ANKETA b

1. Što misliš po kojem principu proizvođači biraju brandove i logo tipove za svoje proizvode?

---

2. Proizvođač brandiranjem želi postići:

- a) bolju prodaju
- b) prepoznatljiviji izgled
- c) ništa
- d) _____.

3. Označi kvačicom tvrdnju s kojom se slažeš.

- 1. Uvijek postoji stvarna veza između zaštitnog znaka i proizvoda. _____
- 2. Proizvođači ne nastoje stvarnom vezom povezati proizvod i njegov zaštitni znak. _____
- 3. Zaštitni znak je poruka koja govori o kvaliteti proizvoda. _____
- 4. Proizvodi se isključivo brandiraju da bi postojala neka razlika između jednakih proizvoda različitih proizvođača na tržištu. _____

4. Prije ćeš kupiti proizvod čiji zaštitni znak:

- a) pobuđuje u tebi neku pozitivnu mentalnu sliku o tom proizvodu
- b) pripada nekom od popularnijih brandova
- c) ne pripada nekom od popularnijih brandova pa je proizvod jeftiniji
- d) ništa od navedenog.

5. Kako reklame proizvoda utječu na tvoju kupnju? Opiši u kratko.

---

6. Koji još faktori utječu na tvoju kupnju?

RADIONICA 2. „BEE MOVIE“

ANKETA b

1. Što tebi priroda predstavlja ili znači? Opiši ukratko.

---

2. Po kojem principu bi sva živa bića trebala živjeti da se postigne sklad i ravnoteža? Zaokruži tvrdnju s kojom se slažeš.

1. Dovoljan je princip hranidbenog lanca.
2. Zakonom superiornosti (nadređenosti) i inferiornosti (podređenosti).
3. Svatko bi se trebao brinuti samo o svojim poslovima.
4. Suživot (zajednički život) i briga jedni o drugima je pravi način.

3. Čovjek je:

- a) najsavršenije živo biće time i vladar živog svijeta.
- b) najsavršenije živo biće time i odgovorno za sve što se događa oko njega
- c) nije njasavršenije živo biće, ali zbog svoje savjesti, inteligencije i sposobnosti razmišljanja je iznad svih ostalih živih bića
- d) jednak je svim drugim živim bićima i dužan je tako se i ponašati.

4. Da si ti kandidat za predsjednika prirode, za što bi se zalagao/la?

---

5. Misliš li da si na neki način dužan/na nešto vratiti prirodi?

DA   NE   NE ZNAM

6. Slažeš li se da sve što jesi duguješ prirodi?

DA   NE   NE ZNAM

7. Vjeruješ li kad bi se u ljudskom svijetu neki pojedinac ponio poput pčele Barryja, da bi uspio u svojoj borbi?

DA   NE

8. Slažeš li se s Barryjevom mamom kad kaže da i ako je istina da ljudi iskorištavaju pčele za proizvodnju meda, što jedna pčela može učiniti?

DA   NE

9. Označi tvrdnju s kojom se slažeš.

1. Najbolje je živjeti po principu „kud svi Turci tud i mali Mujo.“ _____
2. Čovjek je sretan jedino ako je poput Barryja Bensaona. _____
3. Poštuj tuđe, ali živi za sebe i bori se za sebe. _____

10. Da si ti Barry Benson postupio bi jednako ili drugačije? Opiši u kratko.

---

11. Koji bi lik u crtiću „Pčelin film“ ti bio/la:

- a) Barry Benson
- b) Vanessa
- c) Barryjev najbolji prijatelj
- d) pčela statist
- e) Barryjevi roditelji

12. Je li te Barry potaknuo da se više boriš za svoja prava i prava zajednice kojoj pripadaš?

DA   NE

RADIONICA 3. „PREHRANA“

ANKETA b

1. Misliš li da će doći do bitnih promjena u tvom organizmu ako umjesto gaziranog pića i industrijski spravljenih napitaka koristiš svježe pripravljene sokove?

DA   NE   NE ZNAM

2. Smrzavanjem i industrijskim obrađivanjem:

a) u hrani ostaju sačuvani svi proteini, minerali i vitamini koje je sadržavala i prije obrade

b) hrana gubi proteine, minerale i vitamine koje je sadržavala prije obrade

3. Napiši kratak recept za zdravu prehranu (koje namirnice jesti i kako ih pripremiti).

---

4. Misliš li da je potrebno promijeniti svoje prehrambene navike?

DA   NE   MOŽDA

5. Hoćeš li zaista promijeniti svoje prehrambene navike?

DA   NE   MOŽDA

6. Napiši ukratko koje bi namirnice u svojoj prehrani trebao/la zamijeniti kojim namirnicama i ako da zašto da, ako ne zašto ne.

---

7. Zašto su žitarice cjelovitog (integralnog) zrna zdravije od potpuno prerađenih žitarica:

a) to nije istina.

b) zato što je to druga vrsta žitarica koja raste na prirodno održavanim i nezagađenim poljoprivrednim prostorima

c) zato što klica i ovojnica zrna koja se industrijskim obradama odbacuje sadrži preko 75% vitamina, minerala i mikroelemenata potrebnih za život.

8. Označi kvačicom tvrdnju/e s kojom se slažeš.

Bijeli šećer bogat je energijom (glukoza) te se redovitim konzumiranjem organizam obogaćuje takvom energijom koja mu je potrebna za svakodnevno rad. _____

Zbog nedostatka energije (glukoze) smeđi šećer može osiromašiti organizam.

Smeđi šećer sadrži povoljan omjer kalorija i mikrohranjivih elemenata. _____

Bijeli šećer sadrži povoljan omjer kalorija i mikrohranjivih elemenata. _____

Rafinirani šećer i bijelo brašno osiromašuju organizam. _____

9. Zašto sve više ima gojaznih ljudi?

---

10. Sjediš u kafiću s prijateljima i piješ čaj, želiš dodati čaju malo smeđeg šećera, ali kafić ne poslužuje smeđi šećer. Ti ćeš:

- a) koristiti bijeli šećer kojeg si dobio
- b) nećeš ništa dodati svom čaju
- c) tražiti med.

11. Hoćeš li paziti jedeš li integralni kruh ili kolače spravljene od integralnog brašna?

DA   NE   MOŽDA

12. Gdje bi prije otišao/la na kolač u „Vincek“ ili „Ivicu i Maricu“? Zašto?

---

13. Ako je u zdravom tijelu zdravi duh, kakav je tvoj duh?

- a) nemiran, nestašan, zaigran
- b) miran i staložen
- c) bezvoljan i nezadovoljan
- d) nema ga.

14. Slobodno vrijeme najradije bi proveo/la:

- a) sunčajući se na plaži
- b) igrajući nogomet, košarku ili neki drugi sport
- c) spavajući u svom krevetu
- d) šetnjom po gradu
- e) s prijateljima na kavici.

15. Na Glavnom kolodvoru si, za desetak minuta trebaš biti na Trgu bana J. Jelačića. Na koji način ćeš doći do Trga?

- a) Tramvajem idem obje stanice.
b) Tramvajem idem samo jednu stanicu, da ne dodjem prije vremena na Trg.
c) Idem pješice, želim izbjeći gužvu u tramvajima.
d) Idem pješice, volim šetati.

16. Prijatelj ili prijateljica ti se požali da ima višak kilograma i da želi smršaviti. Što ćeš mu/joj prporučiti?

---

17. Zašto je potrebno čovjeku da se bavi sportom ili da je redovito tjelesno aktivan?

- a) Zato što se na taj način čovjek rješava stresa koji je postao u ovo vrijeme ubojica zdravog života.
b) Zato jer je to jedini način pomoću kojeg se može skinuti višak kilograma.
c) Zato jer se na taj način može izbjeći neka srčana oboljenja i neke vrste rakova.
d) Redovita tjelesna aktivnost nije neophodna za ljudski organizam.

18. Napiši svoju zlatnu kombinaciju zdravog života.

---

1. Ocijeni od 1 do 5 (1 je najmanja, a 5 najviša ocjena):

način života kojim ti živiš _____

način života kojim su živjeli tvoji djedovi i pradjedovi. _____

2. Pretpostavimo da živiš u vrijeme svojih djedova i pradjedova:

a) živio/živjela bi puno bolje i zdravije

b) živio/živjela bih kvalitetnije, ali bi me neka bolest pokosila pa bih živio/la kraće nego što bi to danas

c) živio/živjela bi lošije i kraće

3. Vjeruješ li da trošenjem novoplasiranih lijekova i vitaminskih dodataka hrani poboljšava naš standard života?

DA

NE

4. Radiš li nešto drugačije od tvog djeda i pradjeda, što bi moglo činiti tvoj život boljim ili lošijim nego život tvog djeda i pradjeda? U kratko objasni svoj odgovor.

---

5. Misliš li da su tvoji postupci i način života odraz sadašnjeg boljeg i kvalitetnijeg života?

DA

NE

NE ZNAM

6. Zabrinjava li te činjenica da bi u svojoj starosti mogao oboljeti od sličnih ili istih bolesti kao i današnje starije osobe? Objasni u kratko svoj odgovor.

---

7. Nakon ove radionice koristit ću:

a) isključivo sintetske lijekove

b) isključivo prirodne lijekove

c) kombinirati ću sintetske i prirodne lijekove.

8. Hoćeš li neke sintetske lijekove koje si prije koristio/la zamijeniti nekim prirodnim lijekovima?

HOĆU

NEĆU

Hoćeš li neke prirodne lijekove koje si prije koristio/la zamijeniti nekim sintetskim lijekovima?

HOĆU

NEĆU

9. Nadopuni rečenice.

1. Kad te boli glava, mišići, zub ili neki drugi dio tijela ti ćeš

---

2. Kad se ne osjećaš dobro, imaš povišenu temperaturu, šmrcaš ti ćeš

---

3. Imaš upalu mišića, ti ćeš

---

10. Čaj ljekovitog bilja na bolestan organizam:

- a) djeluje jednako kao i sintetski lijek
- b) ima veći učinak nego sintetski lijek
- c) ima manji učinak nego sintetski lijek.

11. Misliš li da sintetski lijekovi oponašaju djelovanje prirodnih lijekova ?

DA

NE

NE ZNAM

12. Označi tvrdnju s kojom se slažeš.

- 1. Prirodni lijekovi uvijek pri trošenju djeluju, dok sintetski lijekovi koji put ne djeluju na bolestan organizam. _____
- 2. Bolje je koristiti prirodne lijekove nego sintetske jer sintetski može imati negativan učinak na organizam. _____
- 3. Bolje je koristiti sintetske lijekove nego prirodne jer prirodni koji put ne djeluju na bolestan organizam. _____
- 4. I prirodni i sintetski lijekovi mogu uzrokovati negativne posljedice na organizam. _____
- 5. Hoće li bilo koji lijek djelovati na organizam, ovisi o samom organizmu. _____

13. Svaki lijek je zapravo Placebo efekt.

TOČNO

NETOČNO

PONEKAD

14. Pretpostavimo da su nekome u ruku davani elektro-šokovi ili toplinski udari. Posljedica ove situacije je bol u ruci. Ako se potom unesrećenom kaže da će

mu se ruka namazati mašču koja će spriječiti bol, a zapravo mu se namaže običnom kremom za kožu, misliš li da će unesrećeni osjećati manju bol ili istu bol kao i prije mazanja kremom?

HOĆE

NEĆE

NE ZNAM

15. Boli te glava i uzeo/la si analgetik (lijek protiv bolova). Odmah nakon uzimanja lijeka netko ti je ispričao neku strašnu priču koja te uzrujala i ražalostila. Misliš li da će tvoja reakcija na tu priču utjeci na djelovanje analgetika?

DA

NE

NE ZNAM

16. Na djelovanje lijekova koje trošim utječe:

- a) isključivo kvaliteta lijeka
- b) kvaliteta lijeka i moj pozitivan stav
- c) kvaliteta lijeka i moj negativan stav
- d) kvaliteta lijeka i moje psihičko stanje.

17. Kad te boli glava, mišići, zub ili neki drugi dio tijela, hoćeš li:

- a) ipak pokušati misliti pozitivno da će ti biti dobro i da će brzo proći kako bi bol prošla
- ili
- b) isključivo uzeti lijek protiv bolova jer vjeruješ da samo tako bol može proći.

18. U životu treba biti:

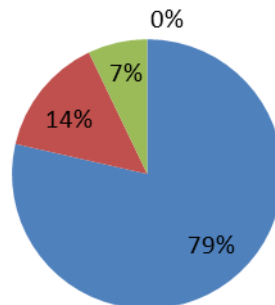
- a) optimističan
- b) skeptičan
- c) realan
- d) pesimističan
- e) ovisi o situaciji u kojoj se nalaziš
- f) _____.

Prilog 5. Analizirani odgovori na postavljena pitanja iz anketa

RADIONICA „BRAND I LOGO“

Proizvođači oprezno biraju zaštitne znakove i logotipove za svoje proizvode:

- a) radi marketinškog izgleda (što je ljepše, bolje se prodaje)
- b) kako bi utjecali na naš zdravi razum
- c) s obzirom na povijest proizvoda
- d) ne znam

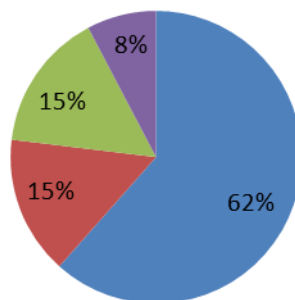
Proizvođač namjerno bira zaštitni znak svojeg branda kako bi utjecao na potrošačevu svijest.

RADIONICA „BRAND I LOGO“

anketa prije radionice

Smatraš li da brandiranjem proizvoda proizvođač želi postići nešto? Što? Na koji način?

- prodaja
- zarada
- slava
- nije odgovoreno

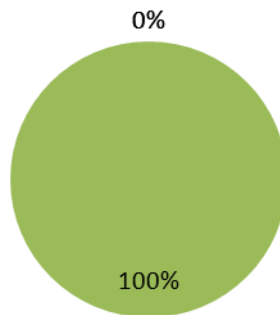
Proizvođač namjerno bira zaštitni znak svojeg branda kako bi utjecao na potrošačevu svijest.

RADIONICA „BRAND I LOGO“

anketa prije radionice

Misliš li da postoji stvarna veza između zaštitnog znaka (branda) i proizvoda?

- a) da
- b) ne
- c) ponekad

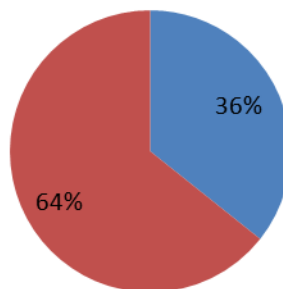
Proizvođač namjerno bira zaštitni znak svojeg branda kako bi utjecao na potrošačevu svijest.

anketa prije radionice

RADIONICA „BRAND I LOGO“

Prilikom kupnje, obraćaš li pažnju na zaštitni znak proizvoda kojeg želiš kupiti?

- DA
- NE

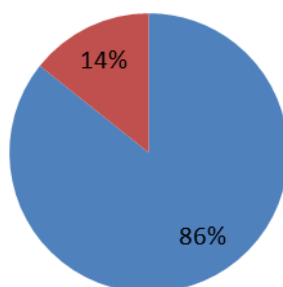
Potrošač kupuje brandirane proizvode čiji zaštitni znak stvara neku sliku ili predodžbu o proizvodu u njemu.

anketa prije radionice

RADIONICA „BRAND I LOGO“

Stvaraš li ikakvu sliku ili predodžbu o proizvodu kojeg kupuješ ovisno o njegovom zaštitnom znaku ili logotipu?

- DA
- NE

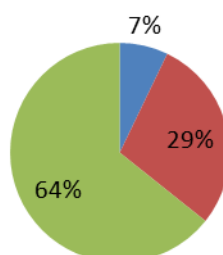
Potrošač kupuje brandirane proizvode čiji zaštitni znak stvara neku sliku ili predodžbu o proizvodu u njemu.

RADIONICA „BRAND I LOGO“

anketa prije radionice

Kad ti prilikom kupovine zapne oko za neku zgodnu reklamu ili zaštitni znak nekog branda:

- a) stat ćeš, dobro promotriti ono za što ti je oko zapelo i najvjerojatnije kupiti taj proizvod
- b) stat ćeš, dobro promotriti ono za što ti je oko zapelo i najvjerojatnije nećeš kupiti taj proizvod
- c) nećeš stati, to je samo marketinški trik

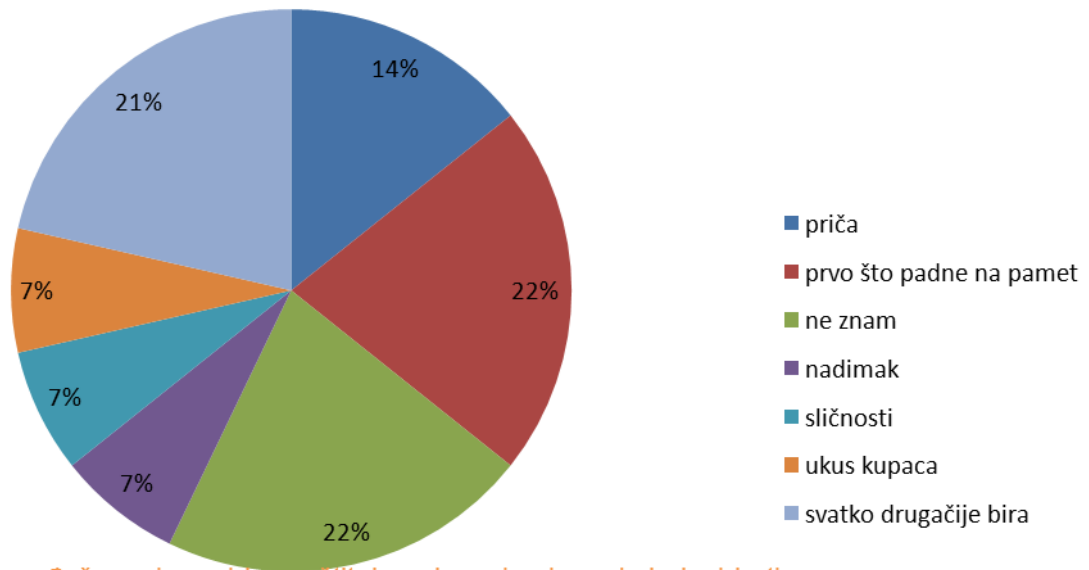

Potrošač kupuje brandirane proizvode čiji zaštitni znak stvara neku sliku ili predodžbu o proizvodu u njemu.

RADIONICA „BRAND I LOGO“

anketa prije radionice

Što misliš po kojem principu proizvođači biraju brandove i logo tipove za svoje proizvode?

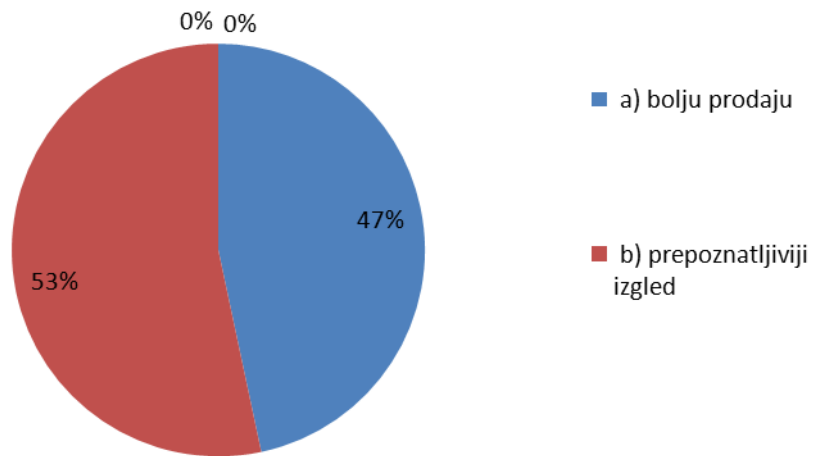
Proizvođač namjerno bira zaštitni znak svojeg branda kako bi utjecao na potrošačevu svijest.

RADIONICA „BRAND I LOGO“

anketa poslije radionice

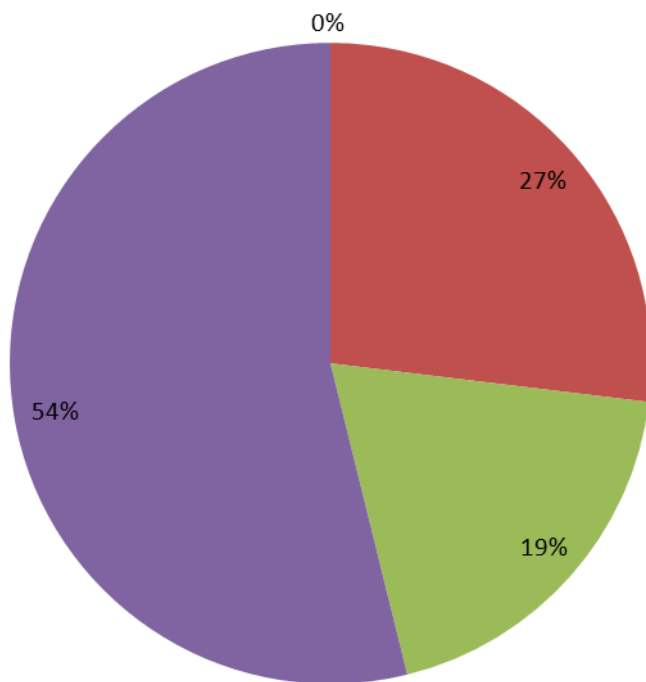
Proizvođač brandiranjem želi postići:

Proizvođač namjerno bira zaštitni znak svojeg
branda kako bi utjecao na potrošačevu
svijest.

RADIONICA „BRAND I
LOGO“

anketa poslije
radionice

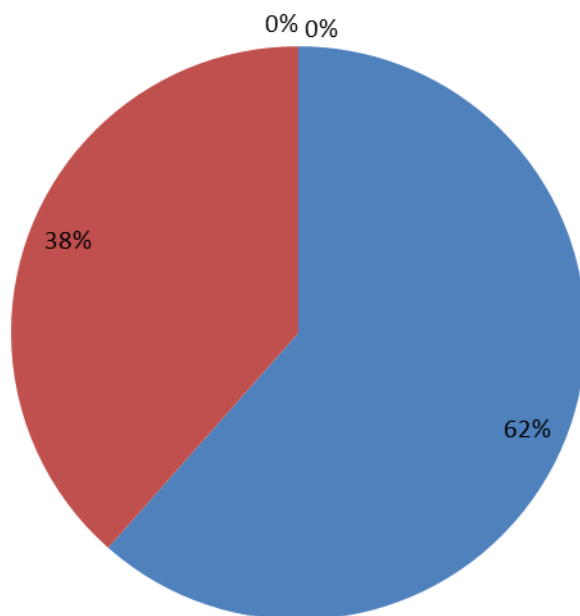
S kojom tvrdnjom se slažeš:

- 1. Uvijek postoji stvarna veza između zaštitnog znaka i proizvoda.
- 2. Proizvođači ne nastoje stvarnom vezom povezati proizvod i njegov zaštitni znak.
- 3. Zaštitni znak je poruka koja govori o kvaliteti proizvoda.
- 4. Proizvodi se isključivo brandiraju da bi postojala neka razlika između jednakih proizvoda različitih proizvođača na tržištu.

Proizvođač namjerno bira zaštitni znak svojeg branda kako bi utjecao na potrošačevu svijest.

RADIONICA „BRAND I
LOGO“

[anketa poslije
radionice](#)

Prije ćeš kupiti proizvod čiji zaštitni znak:

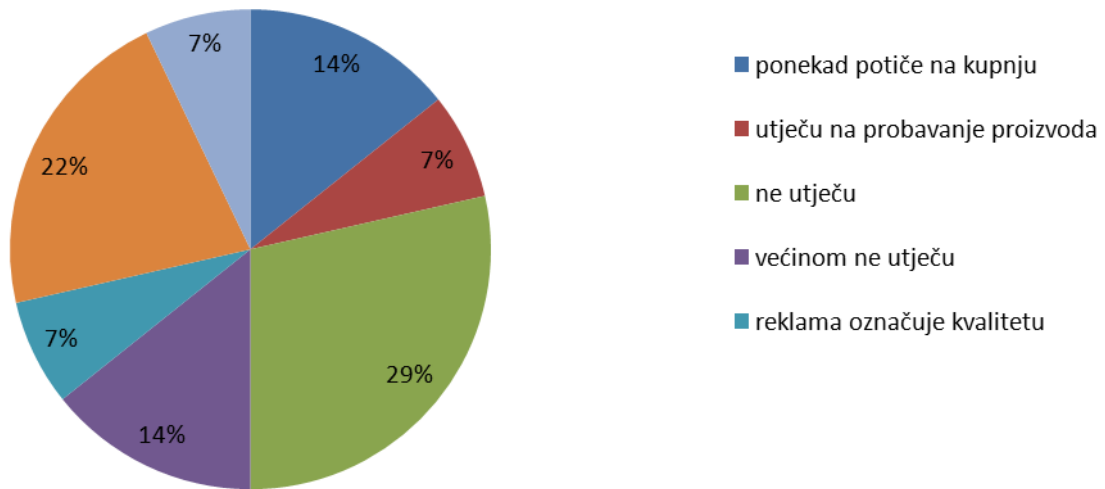
- a) pobuđuje u tebi neku pozitivnu mentalnu sliku o tom proizvodu
- b) pripada nekom od popularnijih brandova
- c) ne pripada nekom od popularnijih brandova pa je proizvod jeftiniji
- d) ništa od navedenog.

Potrošač kupuje brandirane proizvode čiji zaštitni znak stvara neku sliku ili predodžbu o proizvodu u njemu.

RADIONICA „BRAND I LOGO“

[anketa poslije radionice](#)

Kako reklame proizvoda utječu na tvoju kupnju?

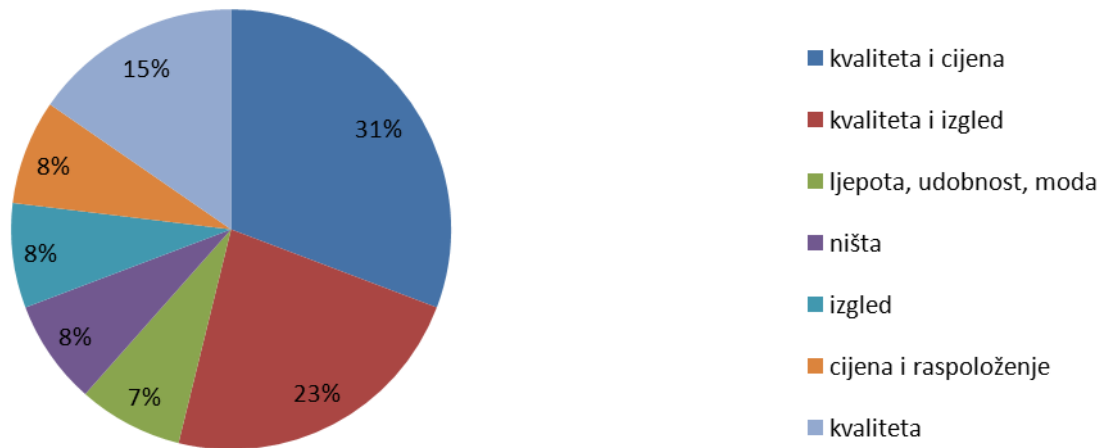

Potrošač kupuje brandirane proizvode čiji zaštitni znak stvara neku sliku ili predodžbu o proizvodu u njemu

RADIONICA „BRAND I LOGO“

anketa poslije radionice

Koji još faktori utječu na tvoju kupnju?

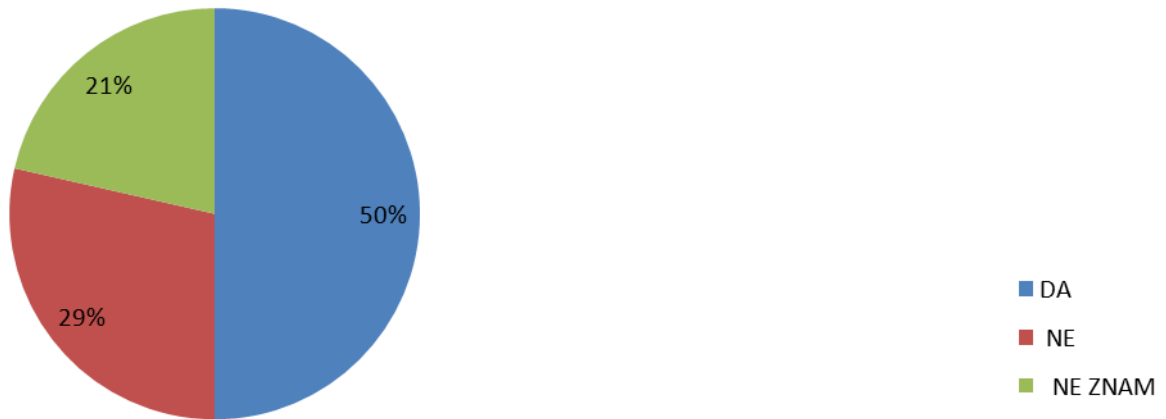
Potrošač kupuje brandirane proizvode čiji zaštitni znak stvara neku sliku ili predodžbu o proizvodu u njemu

RADIONICA „BRAND I LOGO“

anketa poslije radionice

RADIONICA „LIJEKOVI“

S obzirom na način života kojim živimo, bolesti kojima se borimo i lijekove kojima raspoložemo, živimo li bolje nego naši djedovi i pradjedovi?

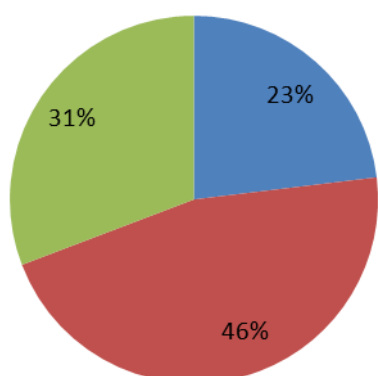

U bližoj prošlosti bolje se živjelo nego danas

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

U „ratu“ koji već godinama traje između bakterija/virusa i ljekarskih proizvoda pobjeđuje:

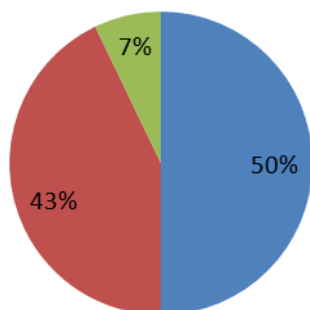
- a) u potpunosti ljekarski proizvodi
- b) bakterije i virusi
- c) ljudi jedva preživljavaju.

U bližoj prošlosti bolje se živjelo nego danas

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Pretpostavimo da naši pradjedovi žive u sadašnjosti, oni bi:

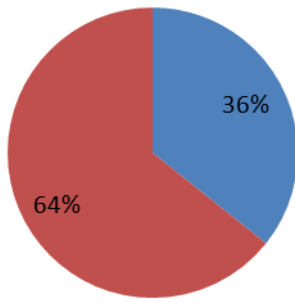
- a) živjeli duže nego što su živjeli u prošlosti
- b) živjeli kraće nego što su živjeli u prošlosti
- c) živjeli bi jednako dugo.

U bližoj prošlosti bolje se živjelo nego danas

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Smatram da:

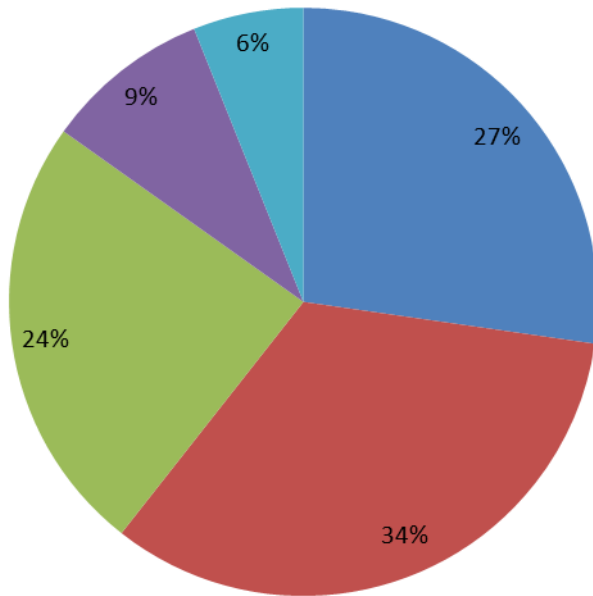
- a) sintetski lijekovi imaju veći pozitivan učinak na bolestan organizam od prirodnih lijekova
- b) prirodni lijekovi imaju veći pozitivan učinak na bolestan organizam od sintetskih lijekova.

Sintetski lijekovi su kvalitetniji od prirodnih lijekova

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

S kojom tvrdnjom se slažeš.

- 1. Antibiotici su sintetski lijekovi te zbog toga organizam njihovom prečestom uporabom može stvoriti imunost na taj antibiotik.
- 2. Sintetski lijekovi stvaraju ovisnost o njima.
- 3. Prirodni lijekovi nemaju nikakav negativan učinak.
- 4. Prirodni lijekovi mogu stvoriti ovisnosti i alergije.
- 5. Samo sintetski lijekovi stvaraju alergije.

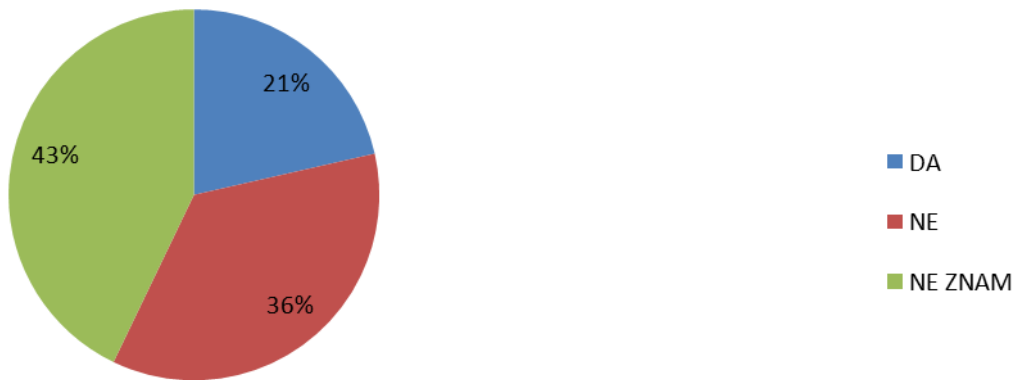
Sintetski lijekovi su kvalitetniji od prirodnih lijekova

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Misliš li da za svaki sintetski lijek postoji zamjena prirodnim lijekom?

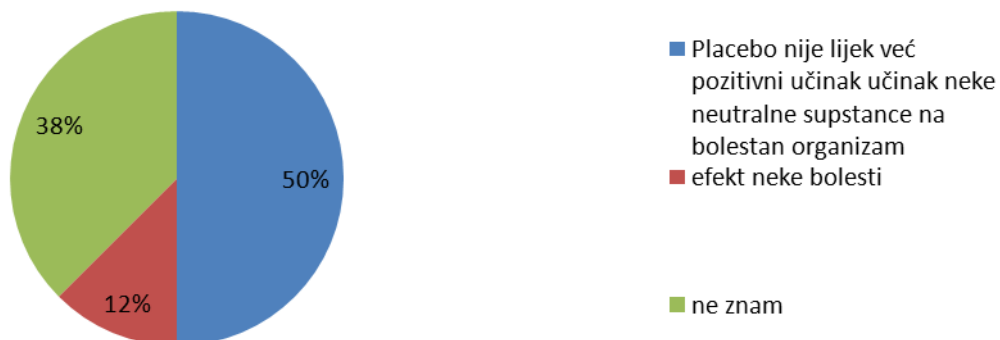

Sintetski lijekovi su kvalitetniji od prirodnih lijekova

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Napiši ako znaš što je Placebo, a što Nocebo efekt.

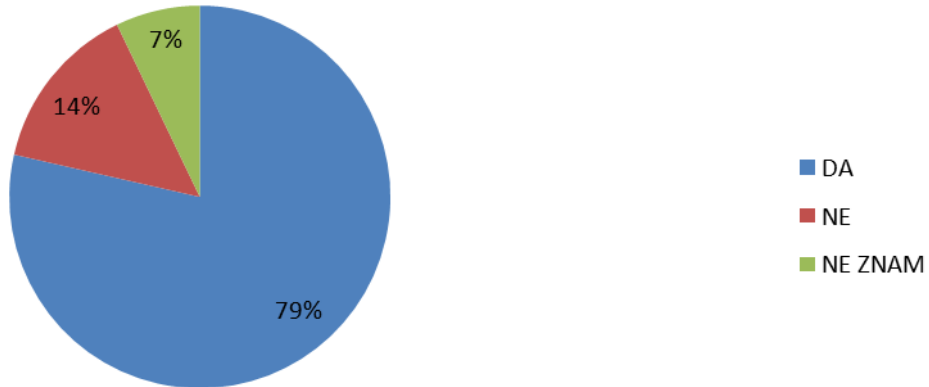

Vjerujem u Placebo efekt

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Uzmimo na primjer da je neka osoba imala prometnu nesreću i leži u bolnici. I dok tako leži u bolnici i prima razne antibiotike i lijekove protiv bolova, dolazi joj u posjet draga osoba i govori kako je unesrećenom opljačkana stan (bila to istina ili ne). Mi

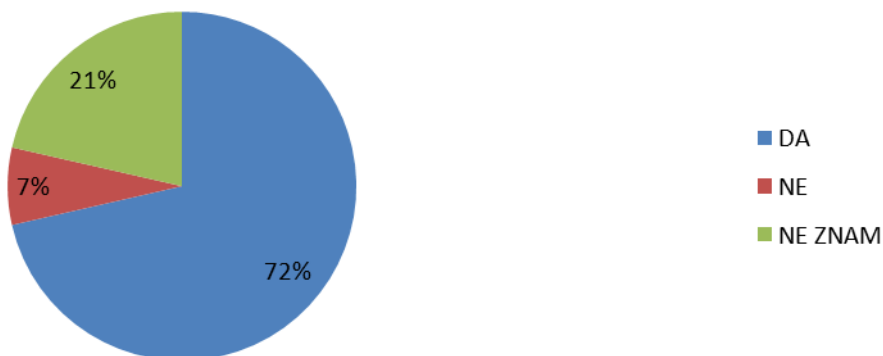

Vjerujem u Placebo efekt

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Vjerujem da će zaista pozitivan ili negativan odnos prema nekoj osobi, situaciji ili bilo čemu drugome u konačnici i presuditi pozitivno, ako mislim pozitivno, odnosno negativno, ako mislim negativno.

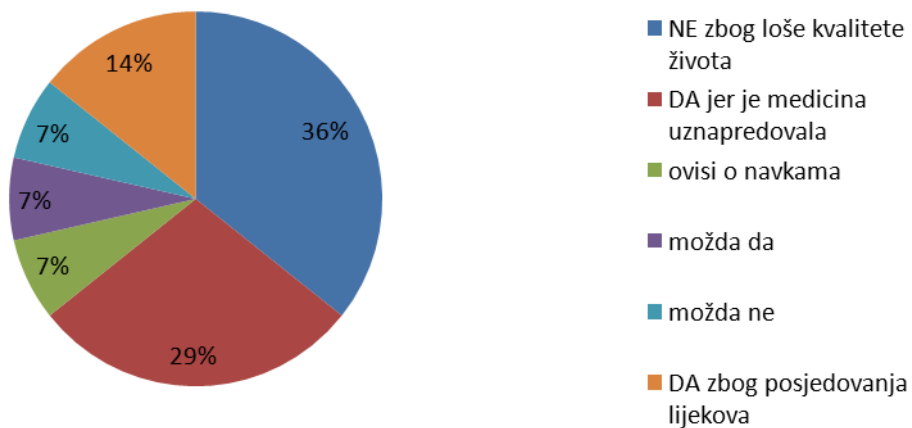

Vjerujem u Placebo efekt

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Misliš li da ćeš živjeti kvalitetnije i duže od svojih pradjedova?

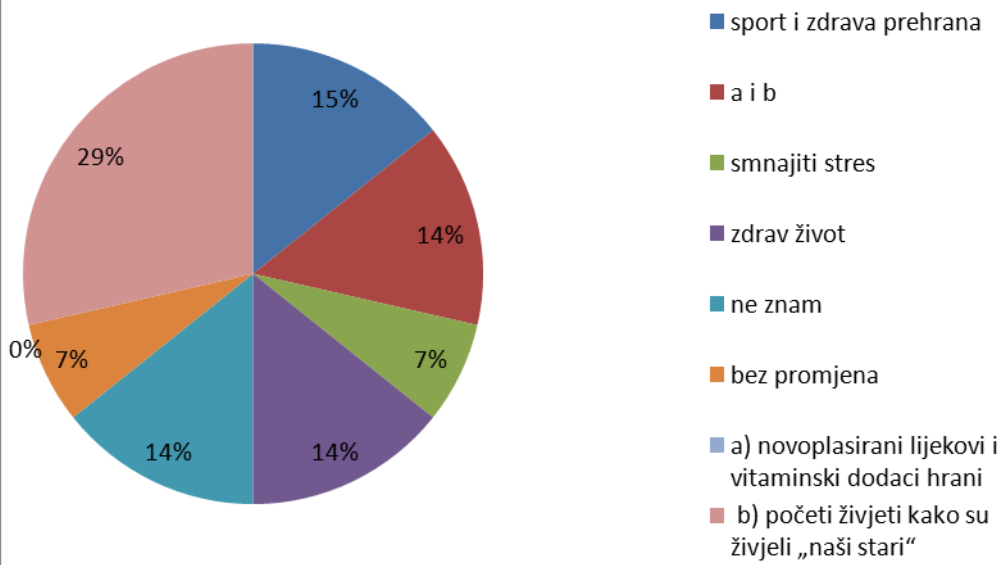

Ponašam se i živim na sličan način kao što su živjeli moji pradjedovi zbog zdravijeg i kvalitetnijeg života

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Kako bi povratili normalniji i zdraviji način života, jedino nam može pomoći:

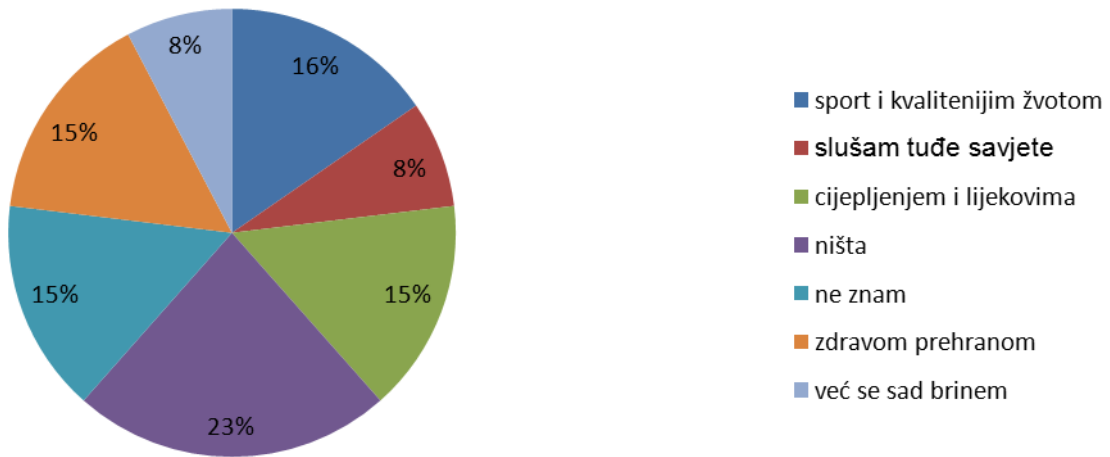

Ponašam se i živim na sličan način kao što su živjeli moji pradjedovi zbog zdravijeg i kvalitetnijeg života

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Što činiš kako ne bi u svojoj starosti obolio/la od istih bolesti kako i današnje starije osobe?

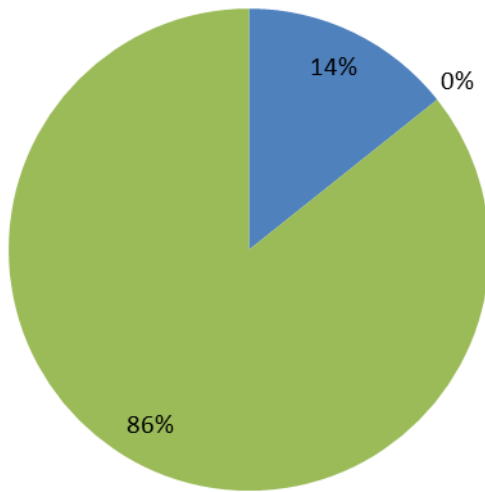

Ponašam se i živim na sličan način kao što su živjeli moji pradjedovi zbog zdravijeg i kvalitetnijeg života

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Kad sam bolestan/na:

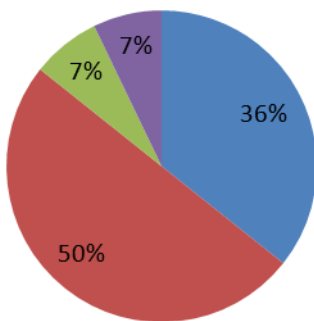
- a) isključivo trošim sintetske lijekove (ljekarski proizvodi spravljeni u farmaceutsko-kemijskoj industriji)
- b) uvijek se oslanjam na ljekarska proizvode „Majke prirode“
- c) kombiniram sintetske ljekarske proizvode i prirodne ljekarske proizvode.

Trošim više sintetske od prirodnih lijekova.

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Prilikom zdravstvenih smetnji koristim čajeve ljekovitih bilja:

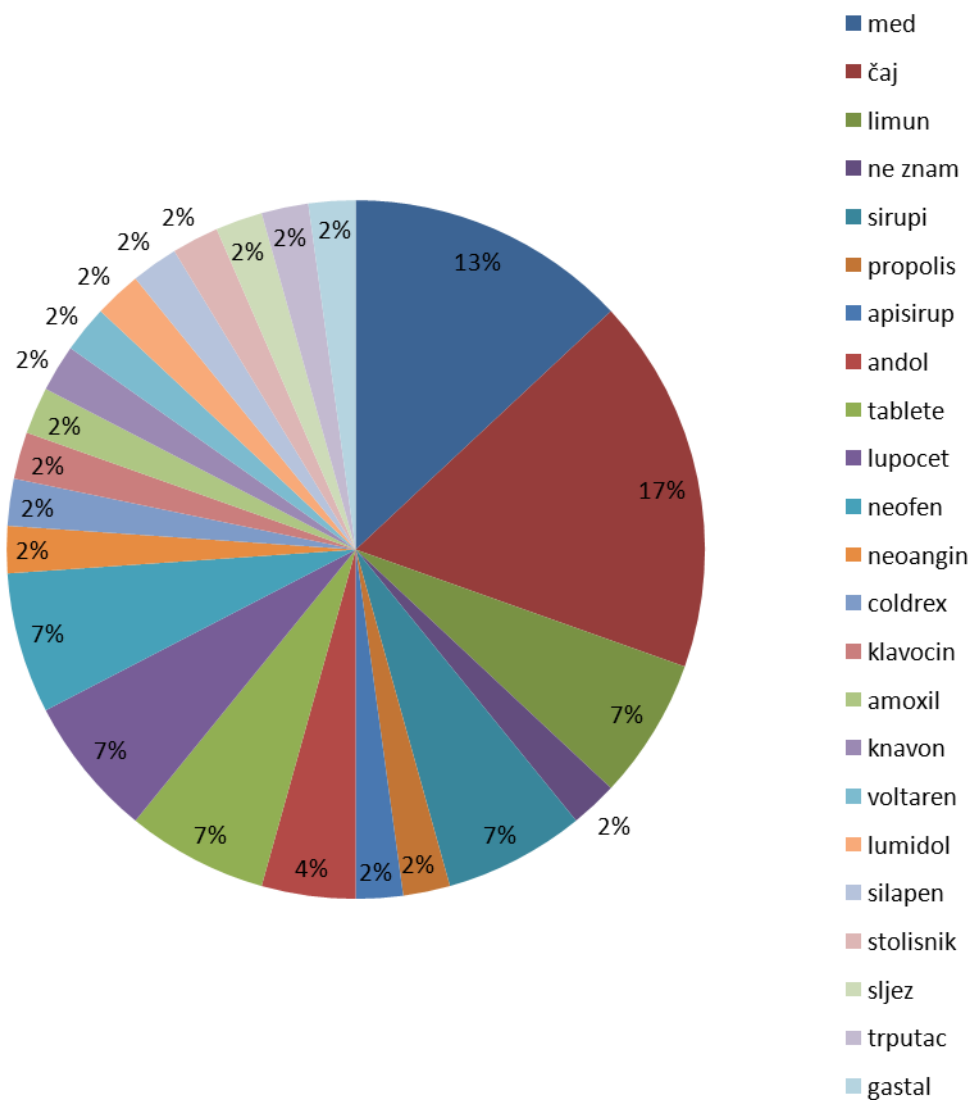
- a) uvijek
- b) ponekad
- c) nikad
- d) rijetko

Trošim više sintetske od prirodnih lijekova.

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Navedi neke prirodne i neke sintetske lijekove koje najčešće koristiš.

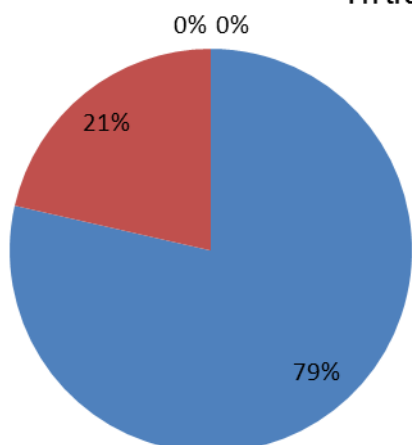

Trošim više sintetske od prirodnih lijekova.

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Pri trošenju nekog lijeka ti:

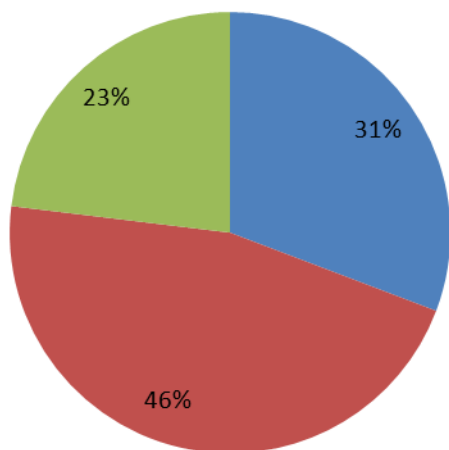
- a) vjerujem da će mi bolest svakako proći ako redovito uzimam taj lijek
- b) svejedno mi je, uzimam lijek jer je tako liječnik rekao
- c) ne uzimam lijekove koje mi je liječnik prepisao
- d) ne uzimam redovito lijekove koje mi je liječnik prepisao.

Placebo efekt utječe na moj život

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Kad me boljela glava, mišići, zub ili neki drugi dio tijela:

- a) mislilo/la sam pozitivno da će mi biti dobro i da će brzo proći i uistinu je bol prošla nakon nekog vremena, a nisam uzeo/la nikakav lijek protiv bolova
- b) okupirao/la sam se poslom da ne mislim na bol, zaboravio/la sam na bol i ona je prošla
- c) isključivo uzimam lijek protiv bolova jer inače nikako bol ne prolazi.

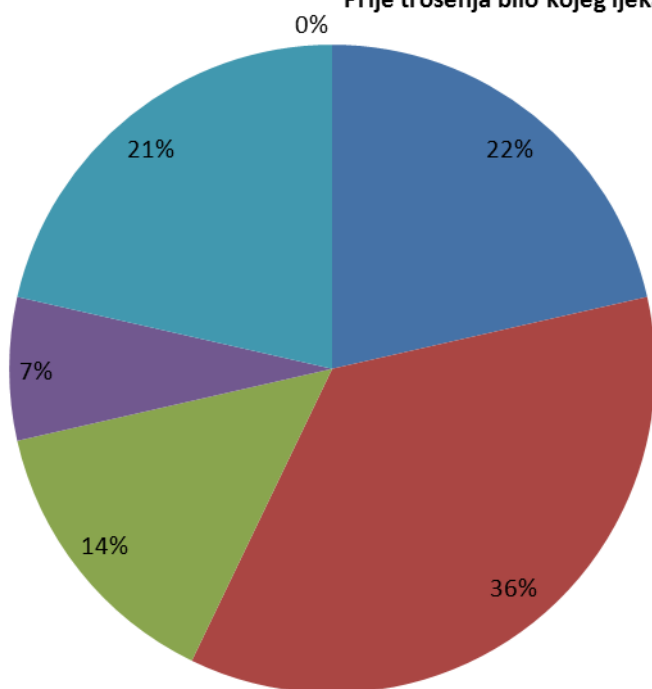
Placebo efekt utječe na moj život

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Prije trošenja bilo kojeg ljekarskog proizvoda:

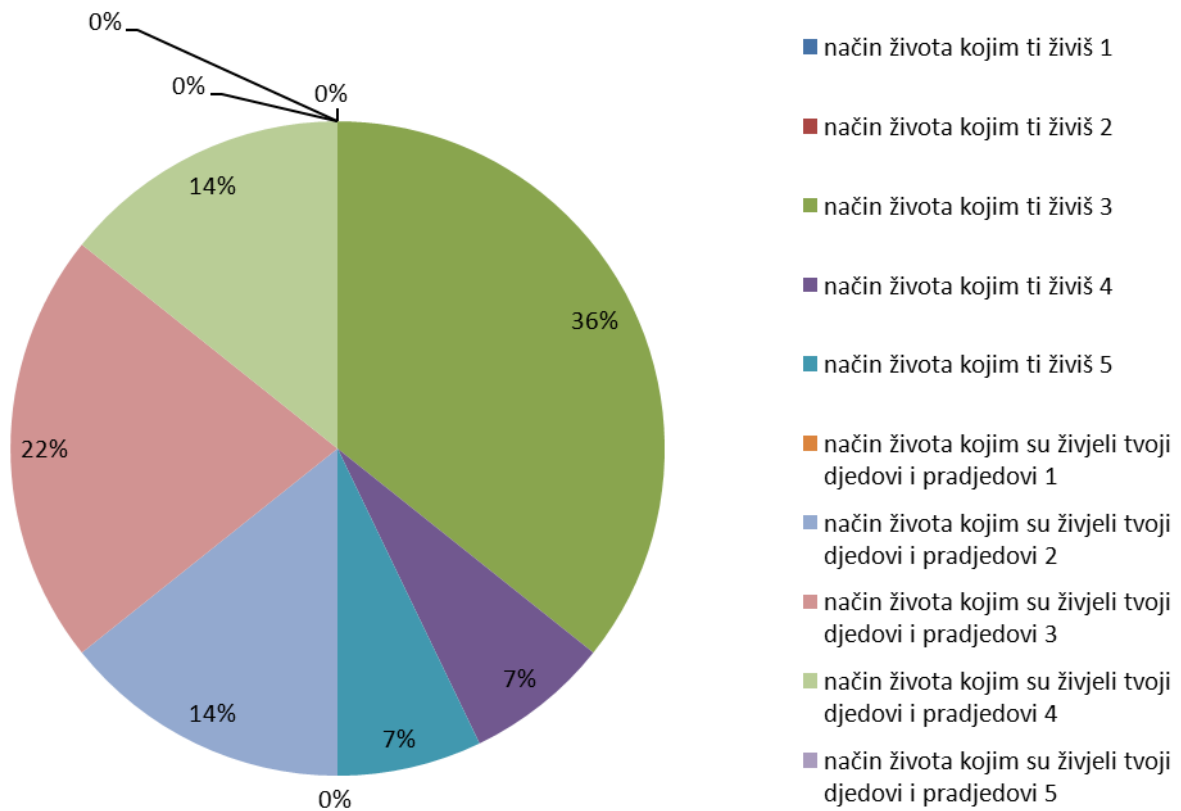
- a) savjetujem se s ljekarnikom
- b) savjetujem se s liječnikom
- c) savjetujem se sa specijalistom liječnikom
- d) pročitam upute koje se nalaze u pakovanju proizvoda
- e) savjetujem se s roditeljima ili osobama koje su već imale slične simptome
- f) ako se neki simptomi ponavljaju, odmah trošim ljekarski proizvod koji mi je prošli put pomogao

Placebo efekt utječe na moj život

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa prije radionice

Ocijeni od 1 do 5 (1 je najmanja, a 5 najviša ocjena):

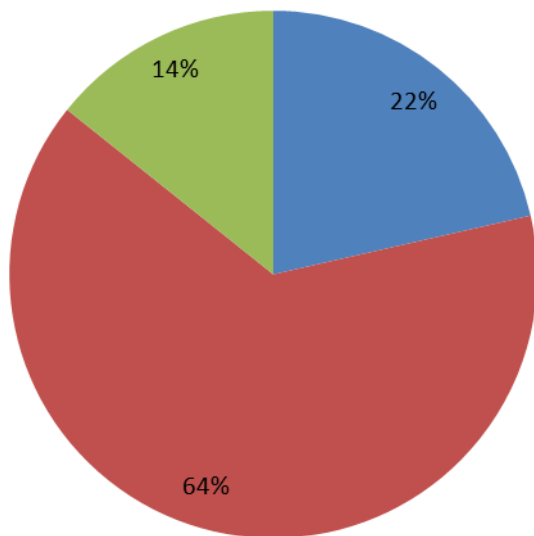

U bližoj prošlosti bolje se živjelo nego danas

RADIONICA „LIJEKOVI“

[anketa poslije radionice](#)

Pretpostavimo da živiš u vrijeme svojih djedova i pradjedova:

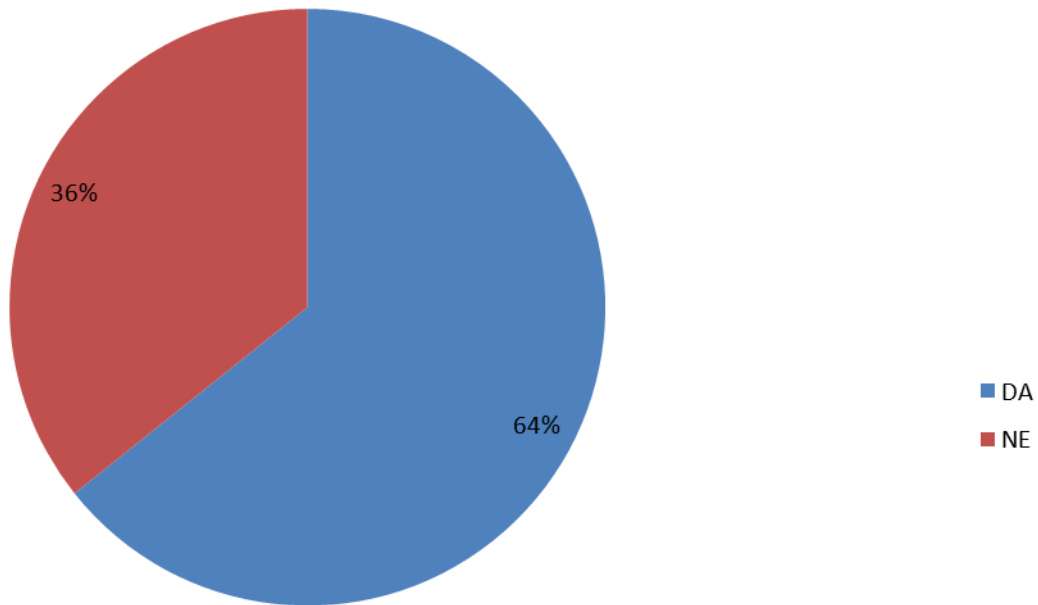
- a) živio/živjela bi puno bolje i zdravije
- b) živio/živjela bih kvalitetnije, ali bi me neka bolest pokosila pa bih živo/la kraće nego što bi to danas
- c) živio/živjela bi lošije i kraće

U bližoj prošlosti bolje se živjelo nego danas

anketa poslije radionice

RADIONICA „LIJEKOVI“

Vjeruješ li da trošenjem novoplasiranih lijekova i vitaminskih dodataka hrani poboljšava naš standard života?

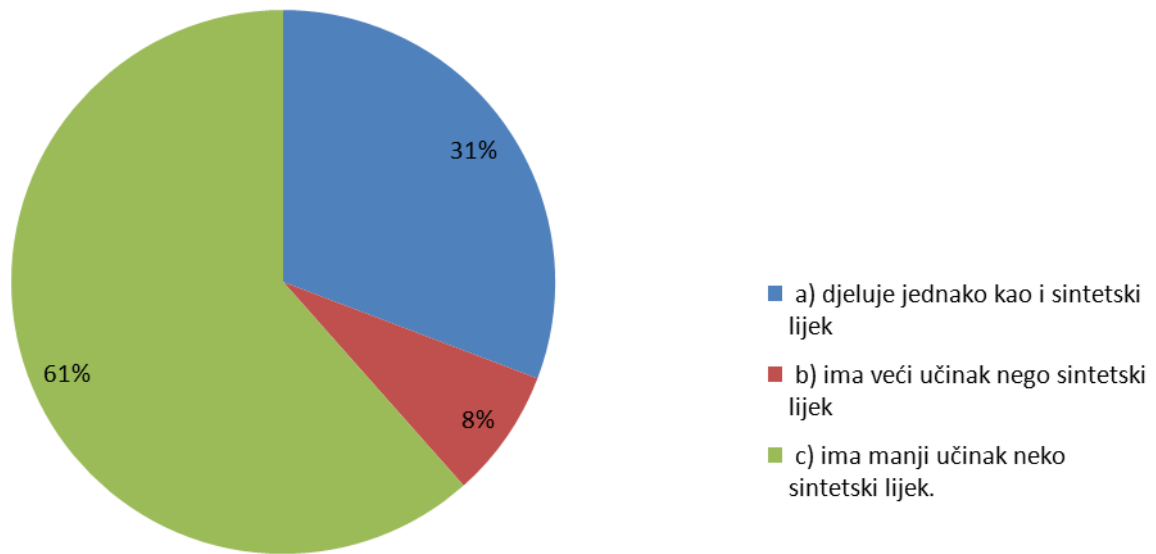

U bližoj prošlosti bolje se živjelo nego danas

anketa poslije radionice

RADIONICA „LIJEKOVI“

Čaj ljekovitog bilja na bolestan organizam:

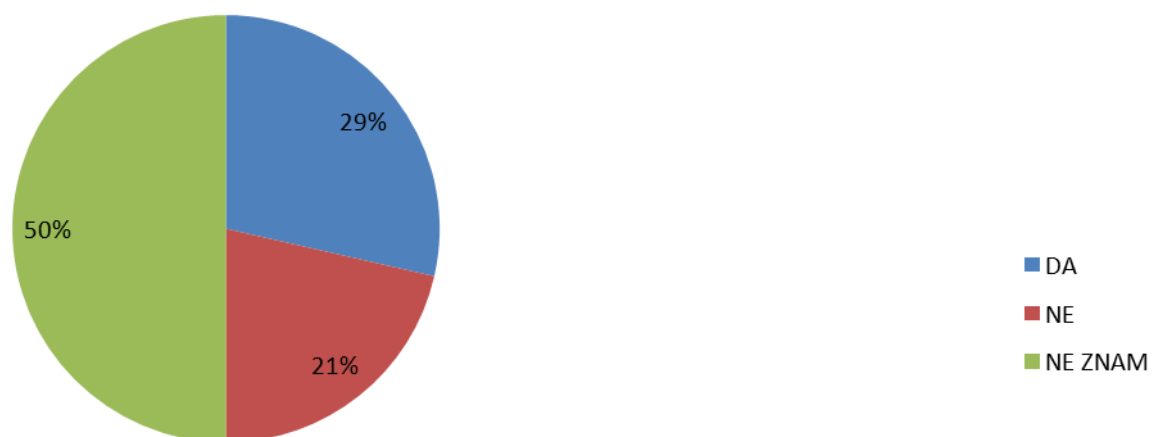

Sintetski lijekovi su kvalitetniji od prirodnih lijekova

RADIONICA „LIJEKOVI“

[anketa poslije radionice](#)

Misliš li da sintetski lijekovi oponašaju djelovanje prirodnih lijekova ?

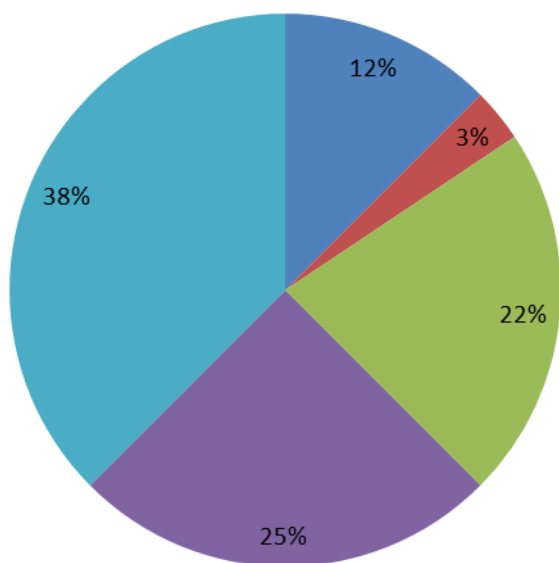

Sintetski lijekovi su kvalitetniji od prirodnih lijekova

RADIONICA „LIJEKOVI“

[anketa poslije radionice](#)

Označi tvrdnju s kojom se slažeš.

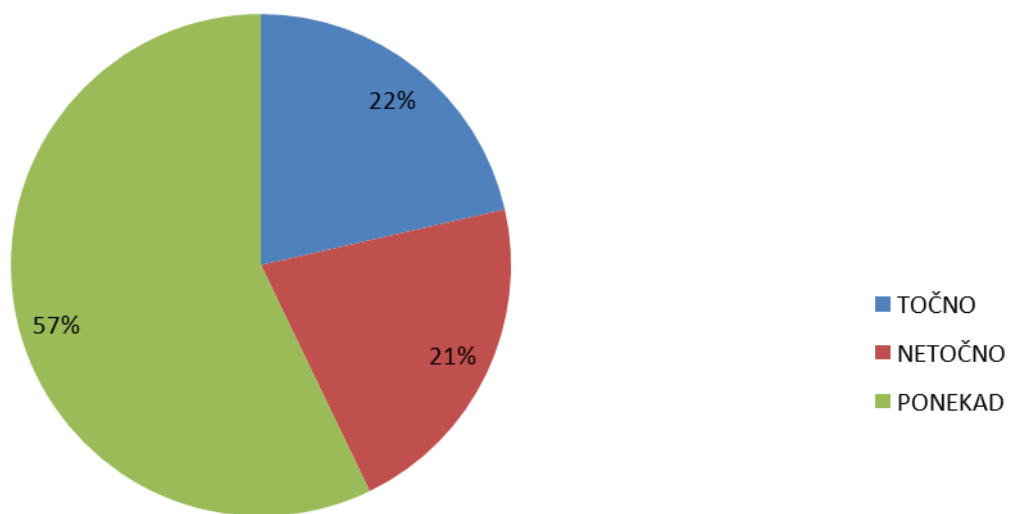
- 1. Prirodni lijekovi uvijek pri trošenju djeluju, dok sintetski lijekovi koji put ne djeluju na bolestan organizam.
- 2. Bolje je koristiti prirodne lijekove nego sintetske jer sintetski može imati negativan učinak na organizam.
- 3. Bolje je koristiti sintetske lijekove nego prirodne jer prirodni koji put ne djeluju na bolestan organizam.
- 4. I prirodni i sintetski lijekovi mogu uzrokovati negativne posljedice na organizam.
- 5. Hoće li bilo koji lijek djelovati na organizam, ovisi o samom organizmu.

Sintetski lijekovi su kvalitetniji od prirodnih lijekova

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa poslije radionice

Svaki lijek je zapravo Placebo efekt.

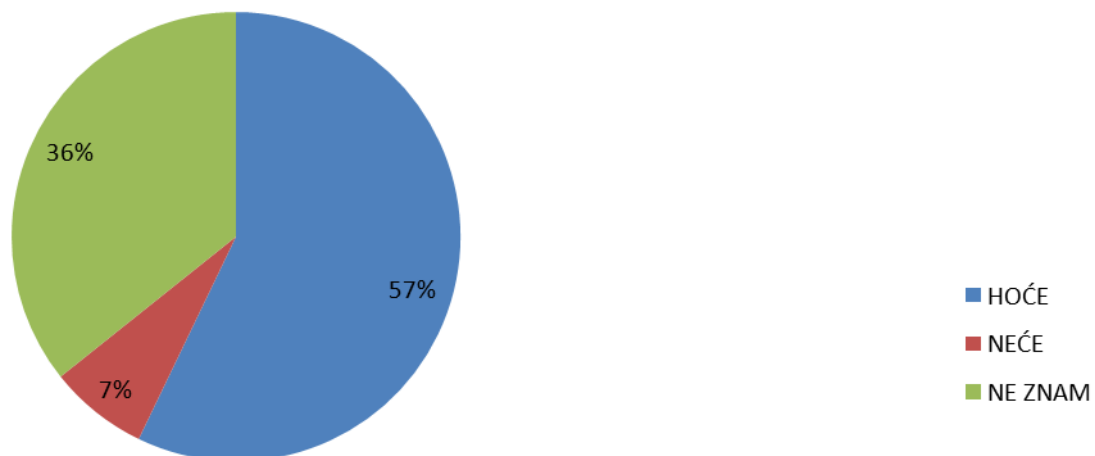
Vjerujem u Placebo efekt

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa poslije radionice

Pretpostavimo da su nekome u ruku davani elektro-šokovi ili toplinski udari. Posljedica ove situacije je bol u ruci. Ako se potom unesrećenom kaže da će mu se ruka namazati mašću koja će spriječiti bol, a zapravo mu se namaže običnom kremom za kožu, misli

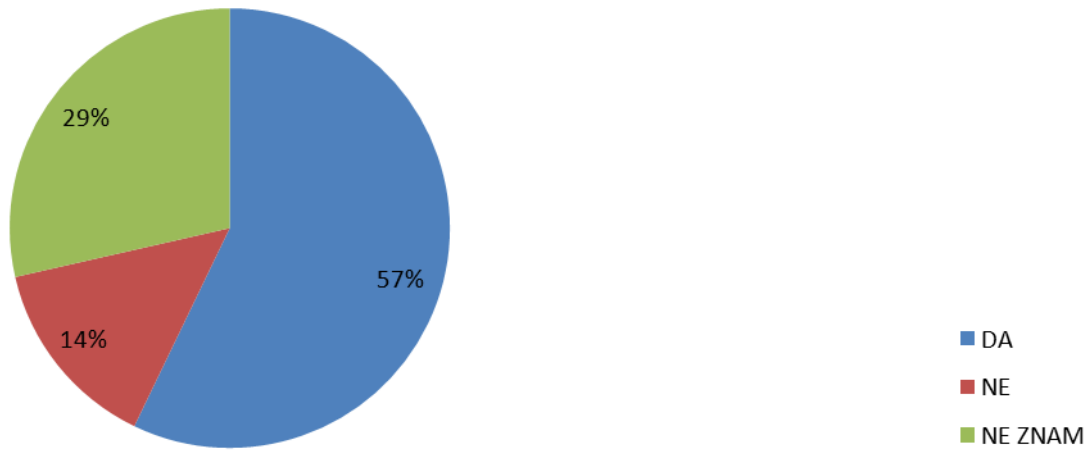

Vjerujem u Placebo efekt

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa poslije radionice

Boli te glava i uzeo/la si analgetik (lijek protiv bolova). Odmah nakon uzimanja lijeka netko ti je ispričao neku strašnu priču koja te uzrujala i ražalostila. Misliš li da će tvoja reakcija na tu priču utjeci na djelovanje analgetika?

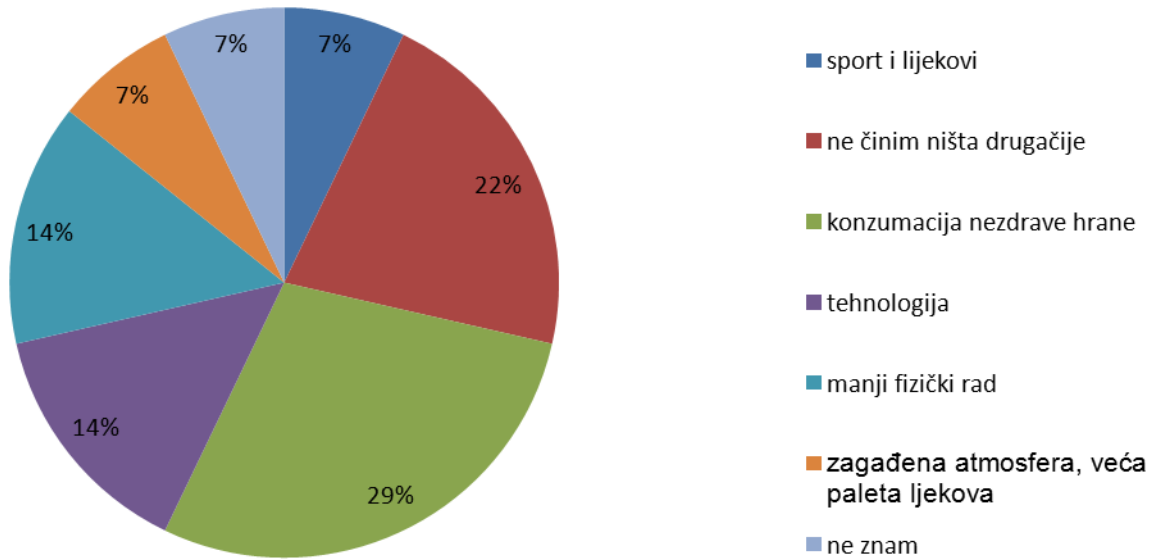

Vjerujem u Placebo efekt

RADIONICA „LIJEKOVI“

[anketa poslije radionice](#)

Radiš li nešto drugačije od tvog djeda i pradjeda, što bi moglo činiti tvoj život boljim ili lošijim nego život tvog djeda i pradjeda? U kratko objasni svoj odgovor

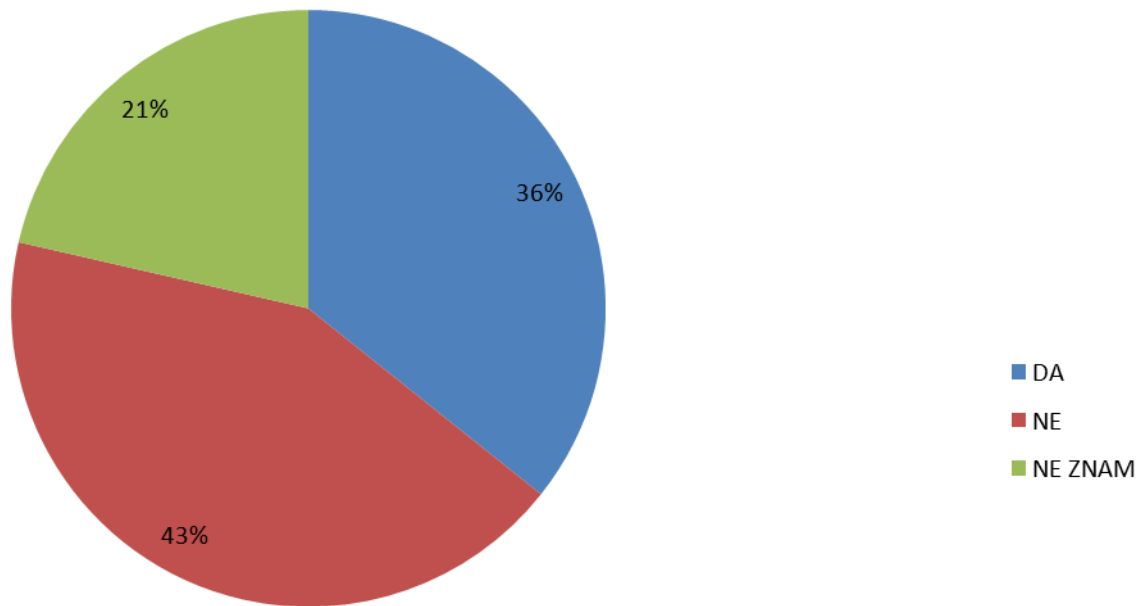

Ponašam se i živim na sličan način kao što su živjeli moji pradjedovi zbog zdravijeg i kvalitetnijeg života

[anketa poslije radionice](#)

RADIONICA „LIJEKOVI“

Misliš li da su tvoji postupci i način života odraz sadašnjeg boljeg i kvalitetnijeg života?

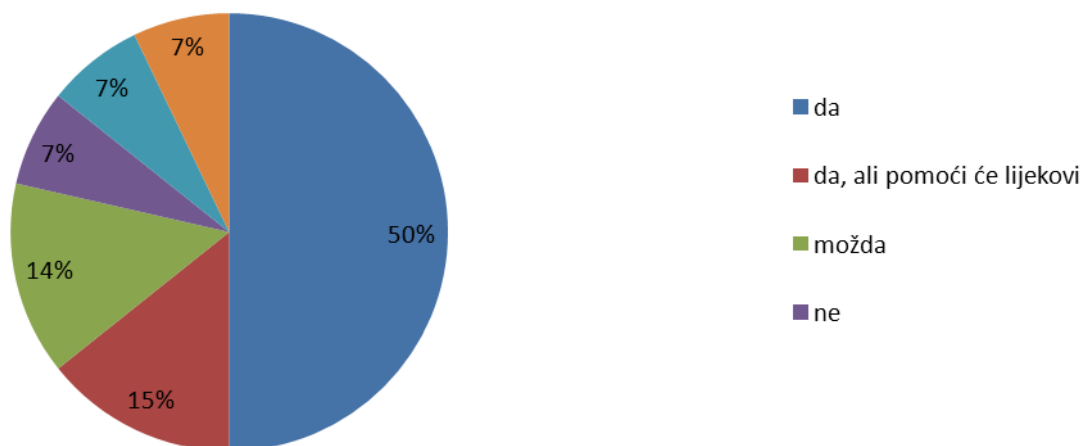

Ponašam se i živim na sličan način kao što su živjeli moji pradjedovi zbog zdravijeg i kvalitetnijeg života

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa poslije radionice

Zabrinjava li te činjenica da bi u svojoj starosti mogao oboljeti od sličnih ili istih bolesti kao i današnje starije osobe?

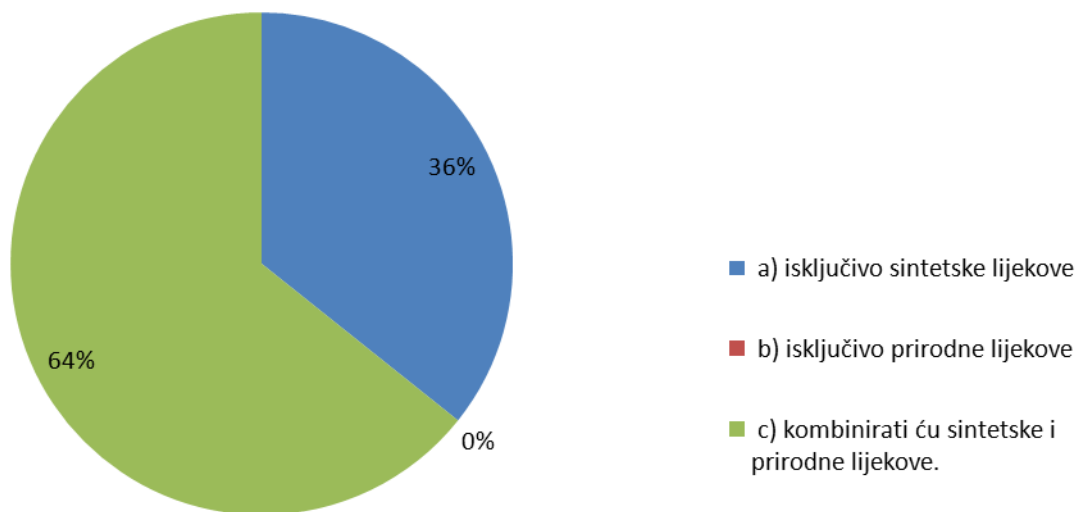

Ponašam se i živim na sličan način kao što su živjeli moji pradjedovi zbog zdravijeg i kvalitetnijeg života

RADIONICA „LIJEKOVI“

[anketa poslije radionice](#)

Nakon ove radionice koristit ću:

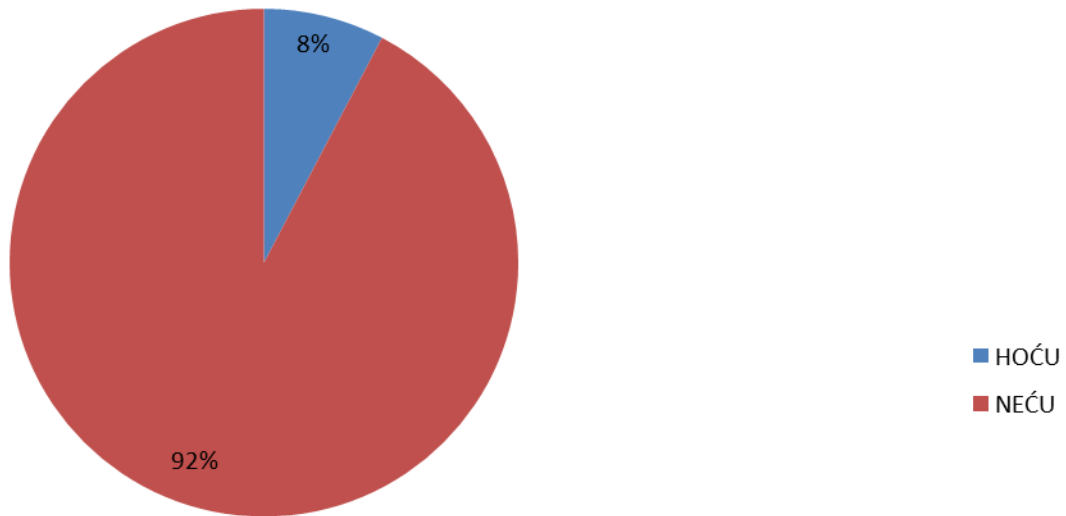

Trošim više sintetske od prirodnih lijekova.

RADIONICA „LIJEKOVI“

[anketa poslije radionice](#)

Hoćeš li neke sintetske lijekove koje si prije koristio/la zamijeniti nekim prirodnim lijekovima?

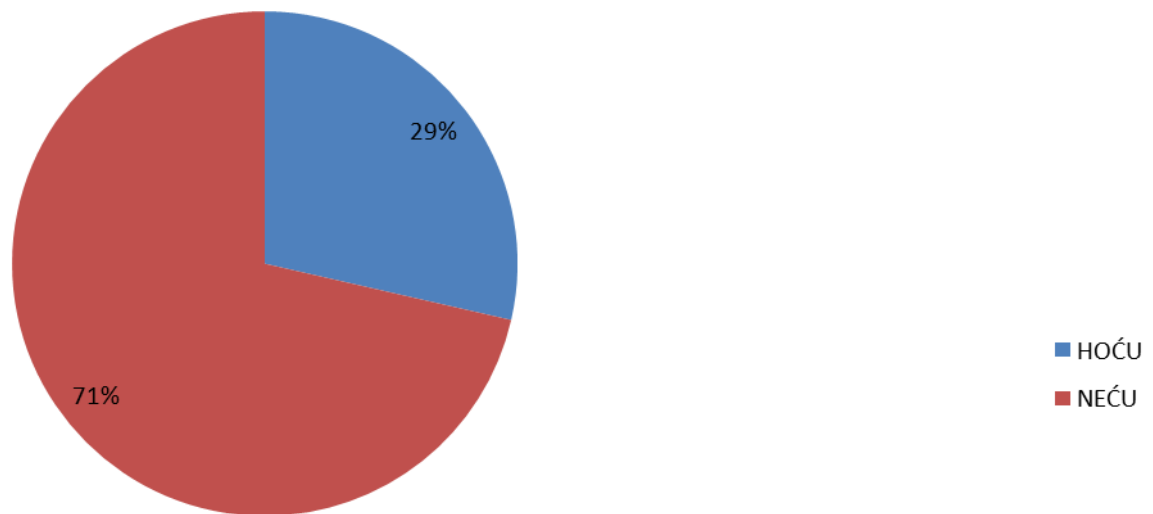

Trošim više sintetske od prirodnih lijekova.

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa poslije radionice

Hoćeš li neke prirodne lijekove koje si prije koristio/la zamijeniti nekim sintetskim lijekovima?

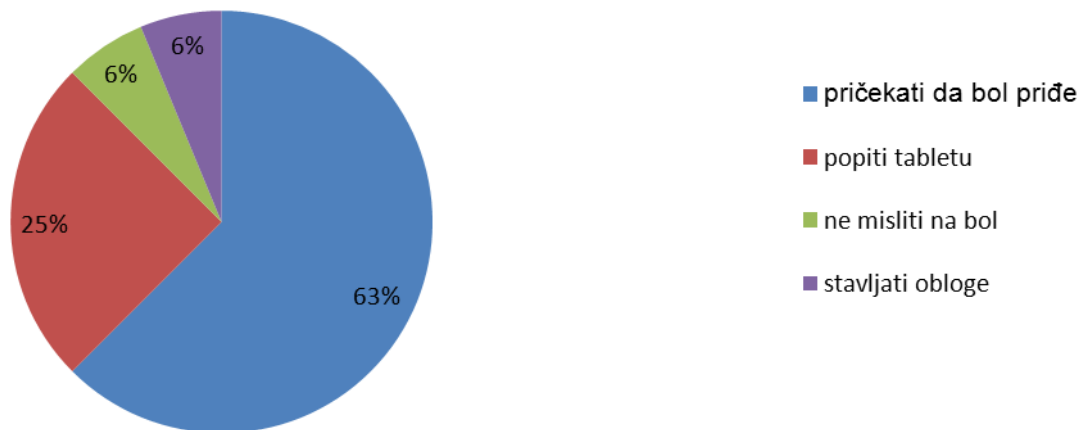
Trošim više sintetske od prirodnih lijekova.

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa poslije radionice

Kad te boli glava, mišići, zub ili neki drugi dio tijela ti ćeš

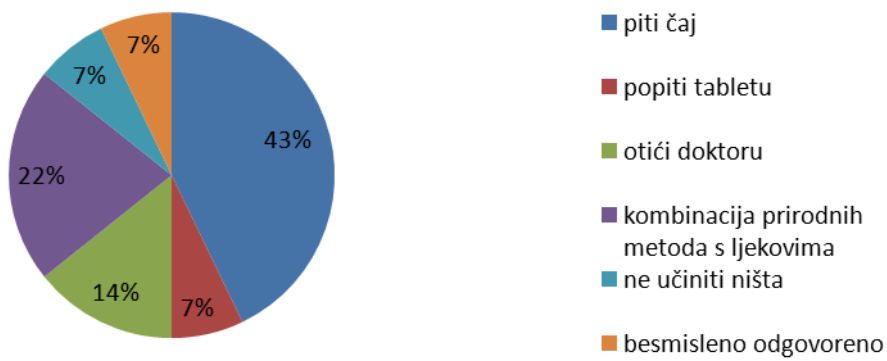

Trošilim više sintetske od prirodnih lijekova.

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa poslije radionice

Kad se ne osjećaš dobro, imaš povišenu teperaturu, šmrcaš ti ćeš

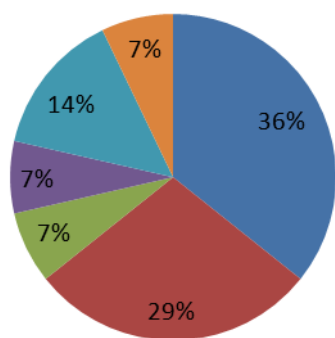

Trošilim više sintetske od prirodnih lijekova.

RADIONICA „LIJEKOVI“

anketa poslije radionice

Imaš upalu mišića, ti ćeš

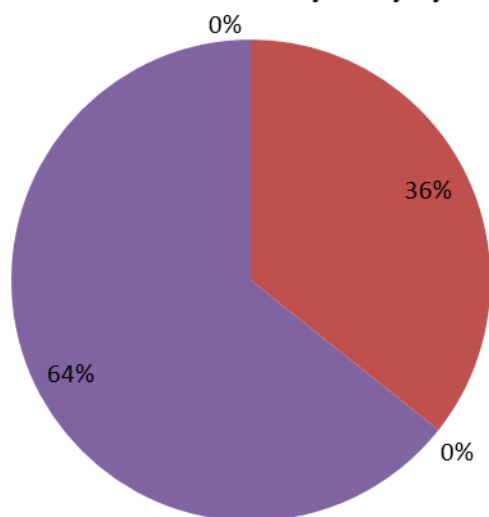
- popiti tabletu protiv bolova
- odmarati
- ne znam
- otići doktoru
- ništa
- više se kretati

Trošim više sintetske od prirodnih lijekova.

RADIONICA „LIJEKOVI“

[anketa poslije radionice](#)

Na djelovanje lijekova koje trošim utječe:

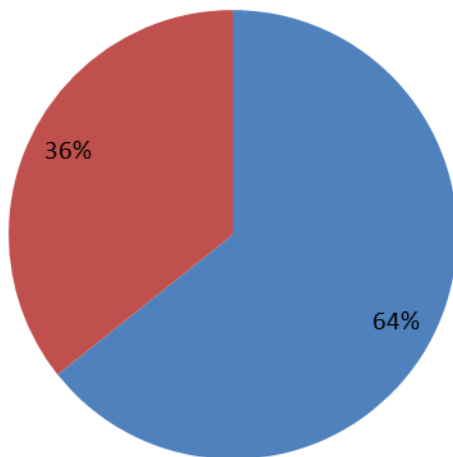
- a) isključivo kvaliteta lijeka
- b) kvaliteta lijeka i moj pozitivni stav
- c) kvaliteta lijeka i moj negativan stav
- d) kvaliteta lijeka i moje psihičko stanje.

Placebo efekt utječe na moj život

RADIONICA „LIJEKOVI“

[anketa poslije radionice](#)

Kad te boli glava, mišići, zub ili neki drugi dio tijela, hoćeš li:

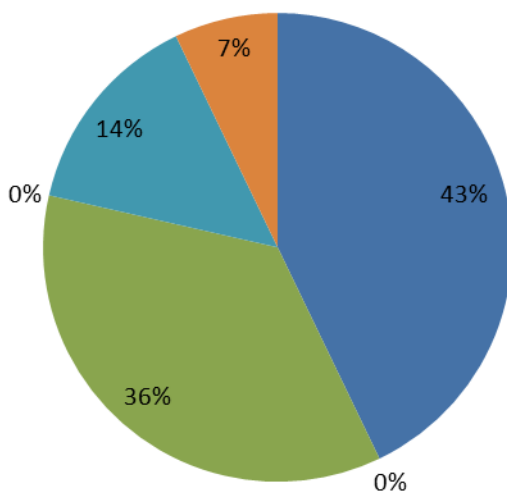
- a) ipak pokušati misliti pozitivno da će ti biti dobro i da će brzo proći kako bi bol prošla
- b) isključivo uzeti lijek protiv bolova jer vjeruješ da samo tako bol može proći.

Placebo efekt utječe na moj život

RADIONICA „LIJEKOVI“

[anketa poslije radionice](#)

U životu treba biti:

- a) optimističan
- b) skeptičan
- c) realan
- d) pesimističan
- e) ovisi o situaciji u kojoj se nalaziš
- f) realan i optimističan

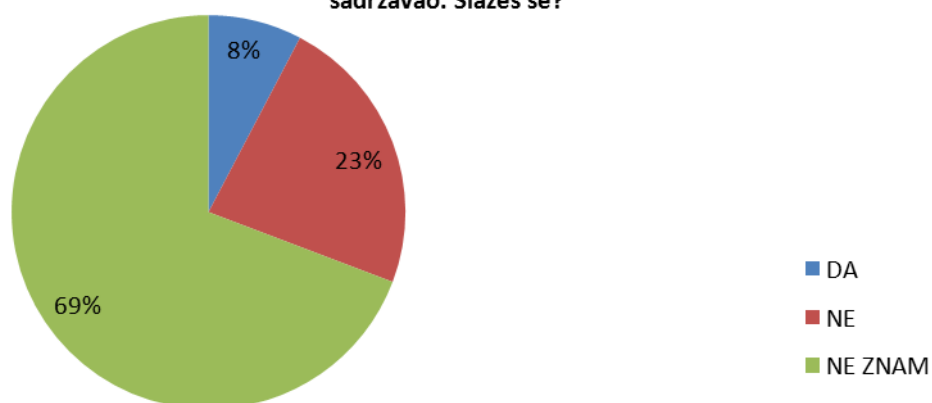
Placebo efekt utječe na moj život

RADIONICA „LIJEKOVI“

[anketa poslije radionice](#)

RADIONICA „PREHRANA“

Nedavno smo mogli na televiziji vidjeti Ledovu reklamu koja govori da dubokim smrzavanjem prehrambenih proizvoda ostaju sačuvani proteini, vitamini i minerali koje je prije smrzavanja taj proizvod sadržavao. Slažeš se?

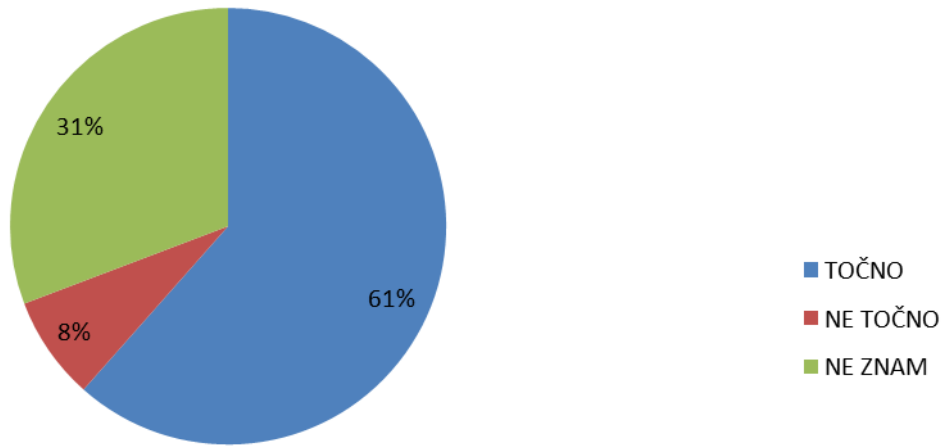

Prehrana koja potječe od „Majke prirode“ jedina je zdrava, industrijski prerađena je štetna

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Industrijski prerađeni proizvodi poput instant proizvoda nemaju veliku kvalitetnu vrijednost za organizam.

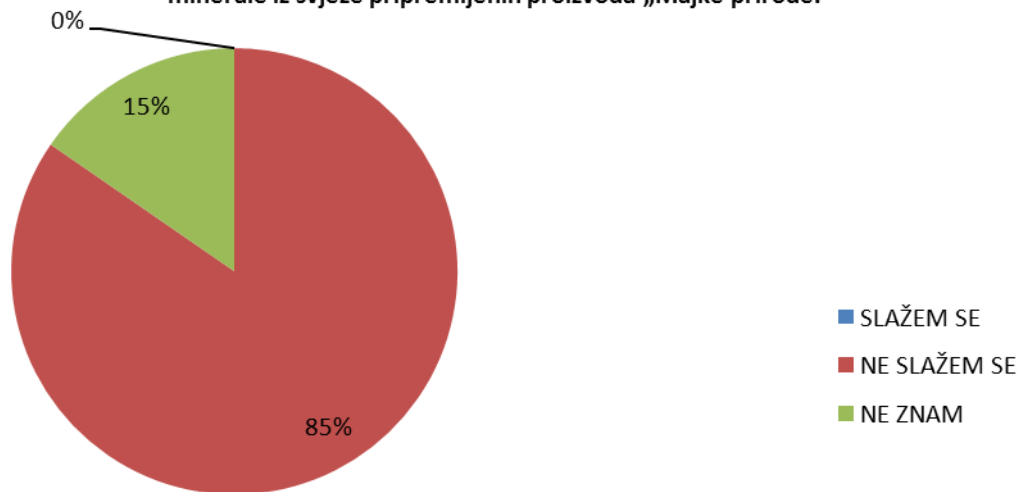

Prehrana koja potječe od „Majke prirode“ jedina je zdrava, i industrijski prerađena je štetna

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Nužno je za organizam da isključivo prima potrebne proteine, vitamine i minerale iz svježe pripremljenih proizvoda „Majke prirode.“

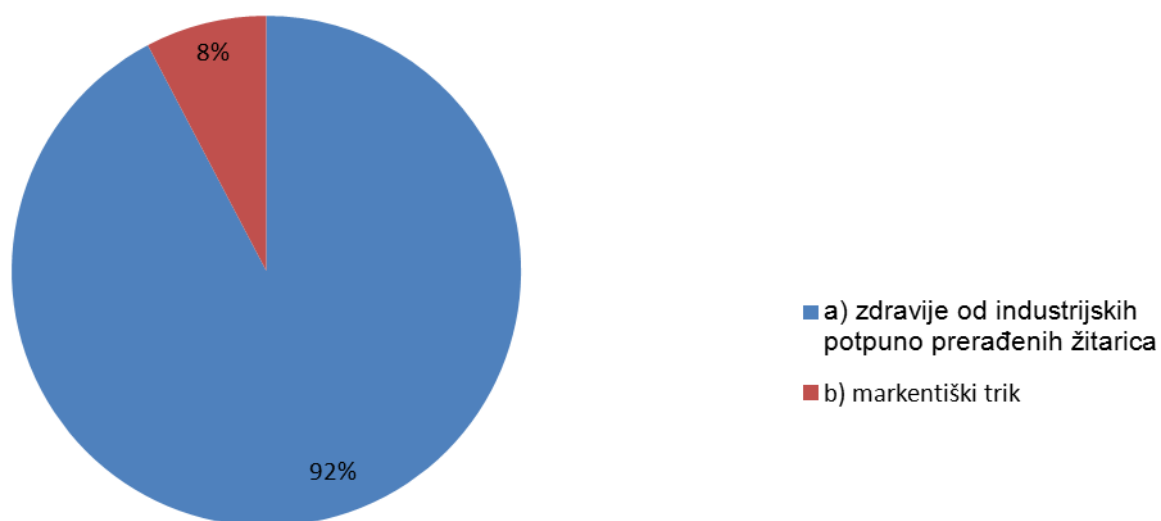

Prehrana koja potječe od „Majke prirode“ jedina je zdrava, industrijski prerađena je štetna

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Mislim da su žitarice cjelovitog (integralnog) zrna:

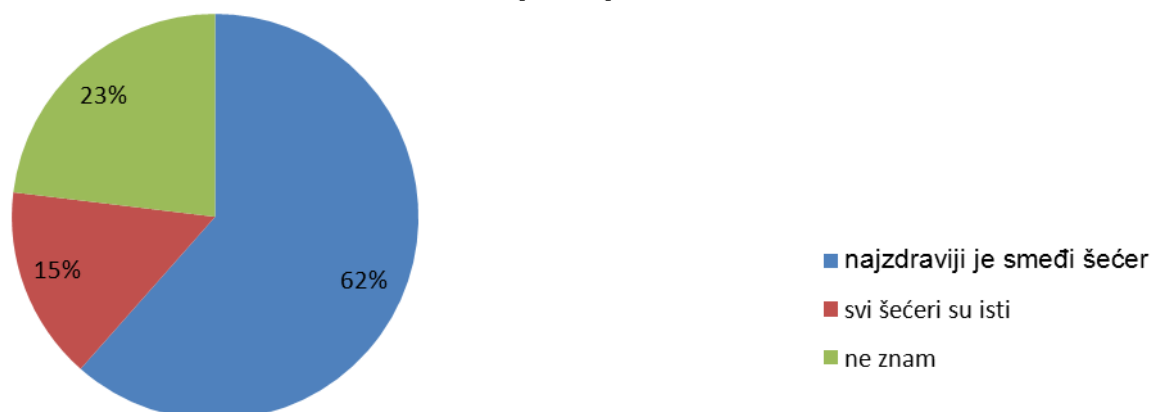

Zdravije je integralno brašno, smeđi šećer, integralne žitarice od bijelog brašna, bijelog šećera i neintegralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Znaš li koja je razlika između „Natreena“, bijelog i smeđeg šećera? Ako ne smatraš da su svi ti proizvodi jednako zdravi, navedi koji je od njih najzdraviji?

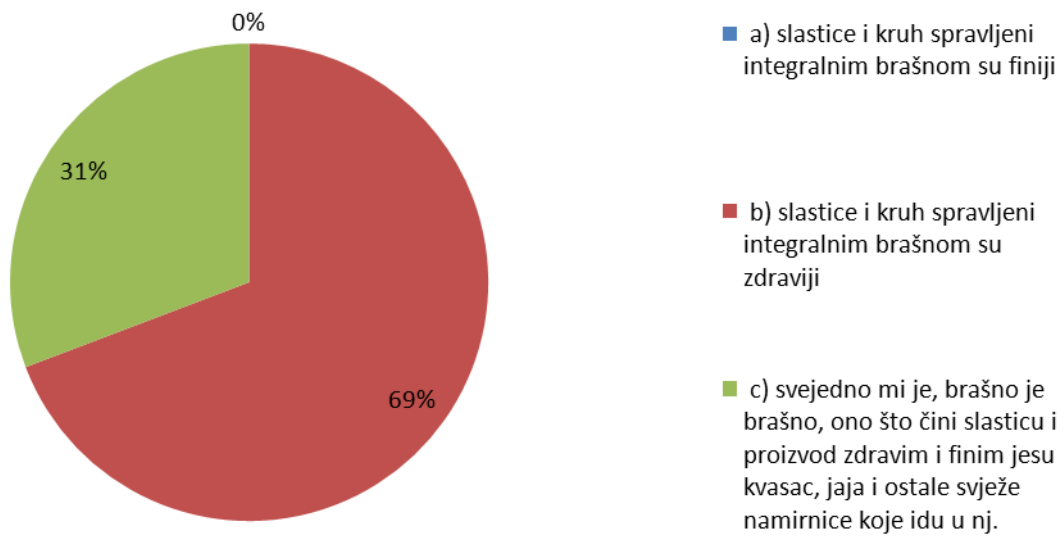

Zdravije je integralno brašno, smeđi šećer, integralne žitarice od bijelog brašna, bijelog šećera i neintegralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Volio/voljela bih da u svojoj kuhinji imam integralno brašno, umjesto bijelog jer:

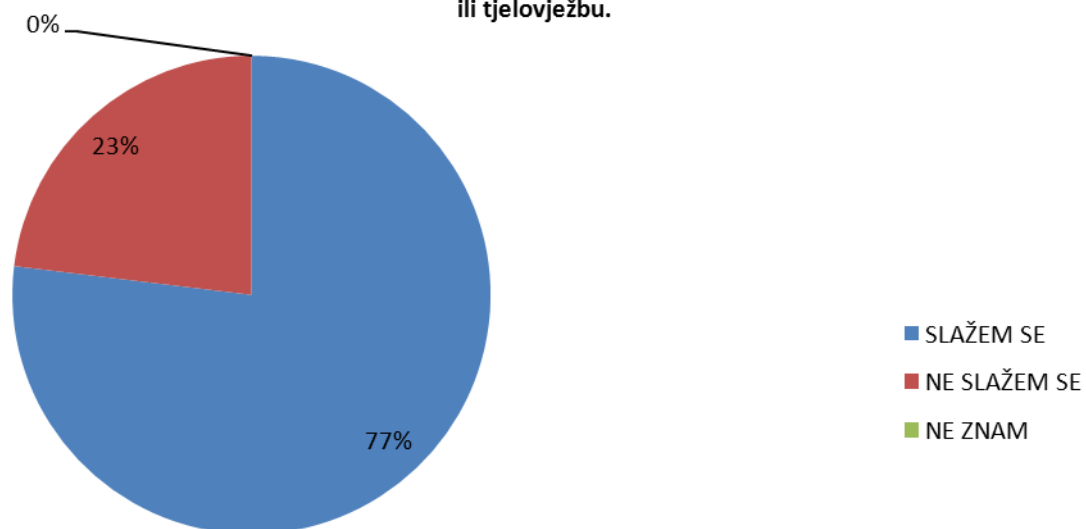

Zdravije je integralno brašno, smeđi šećer, integralne žitarice od bijelog brašna, bijelog šećera i neintegralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Putovanje na posao i obavljanje kućanskih poslova možemo računati kao šetnju ili tjelovježbu.

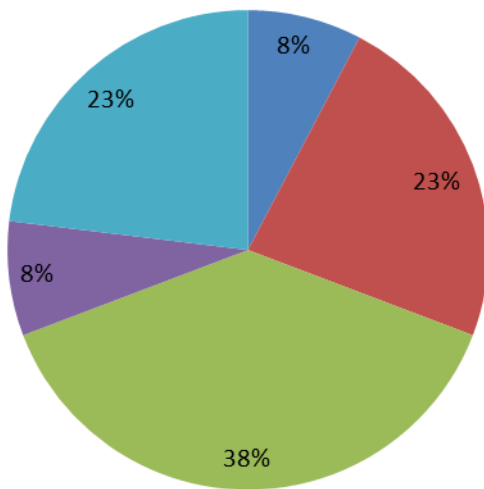
Pravilna prehrana, tjelovježba i nepušenje predstavljaju zdrav način života.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Svejedno je bavimo li se nekim sportom ili ne, za zdrav život jedino je bitno:

■ a) zdrava prehrana

■ b) raznolika prehrana, miran i život bez stresa

■ c) tjelovježba, svakodnevna šetnja ili sport jedina je neophodna aktivnost za zdrav život

■ važno je baviti se sportom

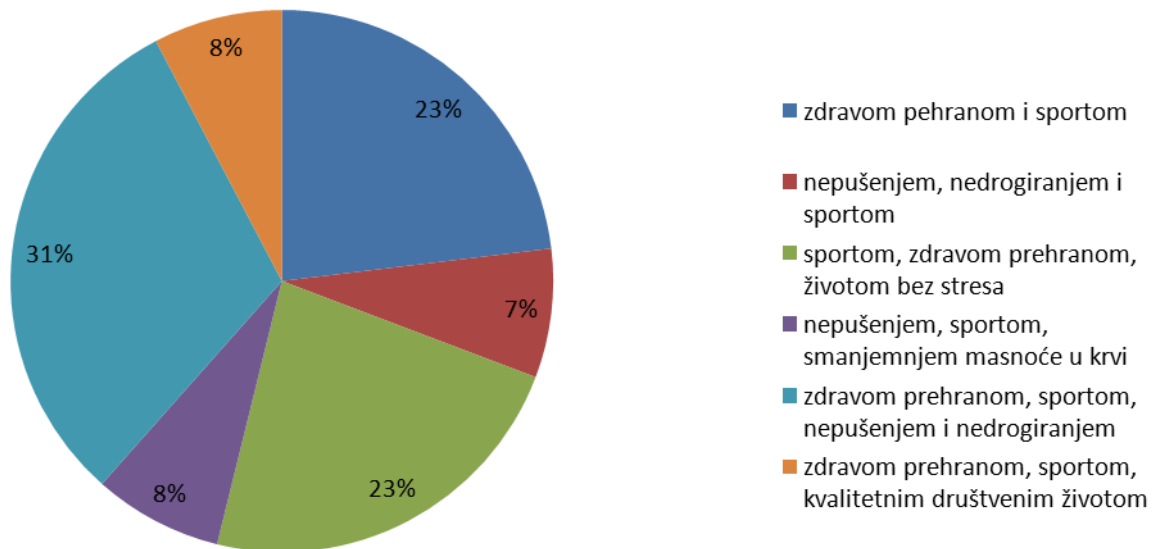
■ zdrava prehrana i sport

Pravilna prehrana, tjelovježba i nepušenje predstavljaju zdrav način života.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Dopuni rečenicu:
80% srčanih oboljenja i 70% nekih vrsta raka može se izbjeći:

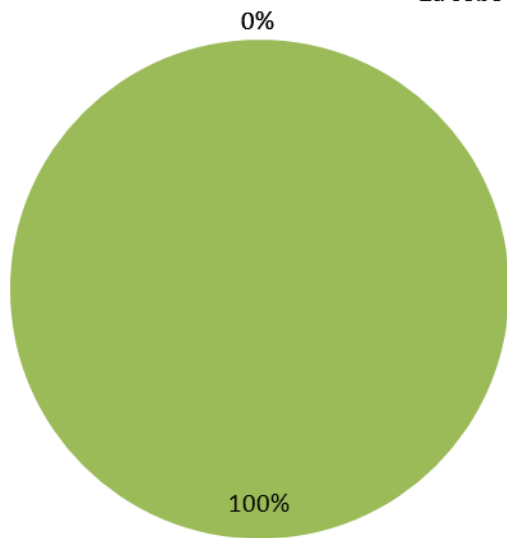

Pravilna prehrana, tjelovježba i nepušenje predstavljaju zdrav način života.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Za sebe mogu reći da jedem:

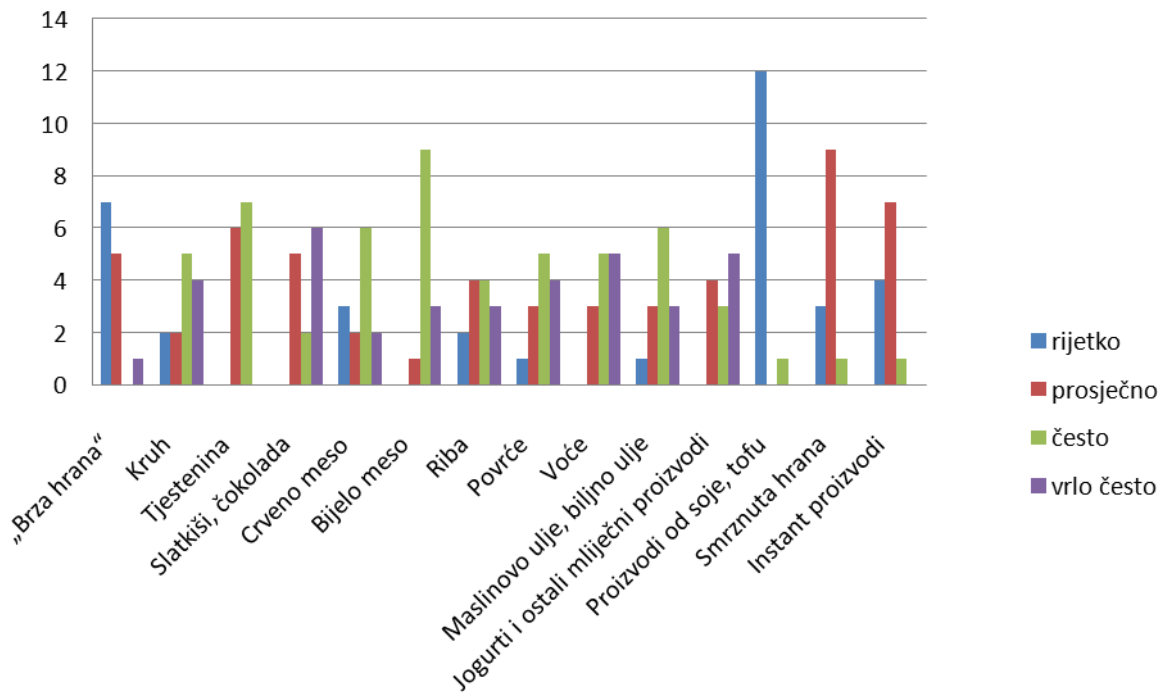
- a) zdrave prehrambene proizvode
- b) nezdrave prehrambene proizvode
- c) kombiniram zdrave i nezdrave prehrambene proizvode.

Moja prehrana obiluje prehrambenim proizvodima „Majke prirode“ .

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Koliko često koristiš ove proizvode?

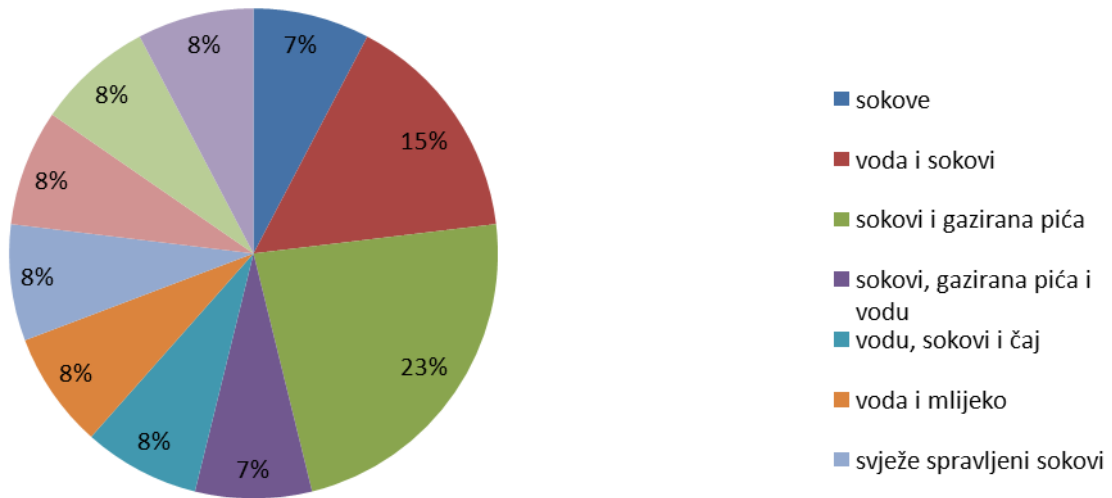

Moja prehrana obiluje prehrambenim proizvodima „Majke prirode“ .

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Koja pića voliš i najčešće piješ?

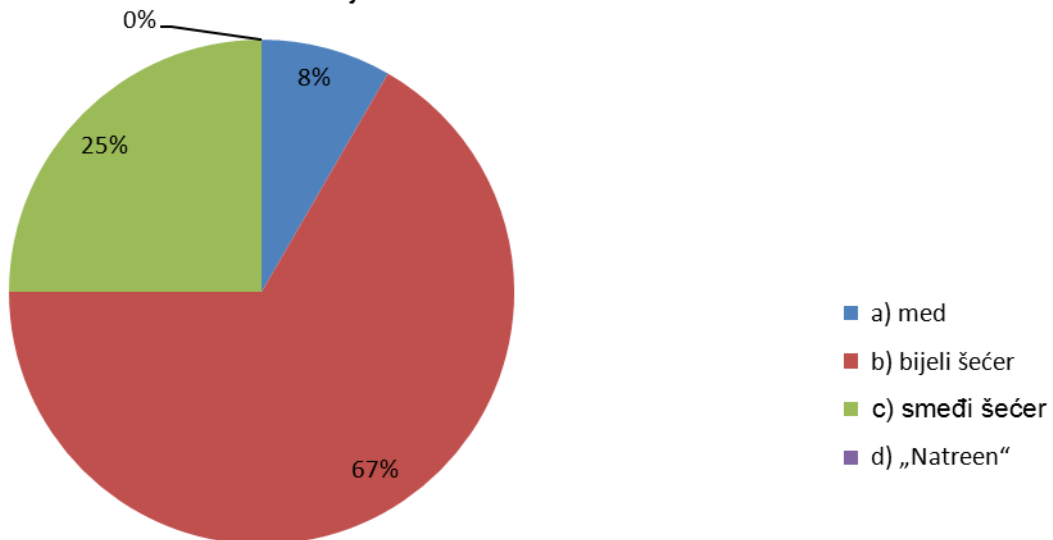

Moja prehrana obiluje prehrambenim proizvodima „Majke prirode“ .

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Kao dodatak čaju ili kavi koristim:

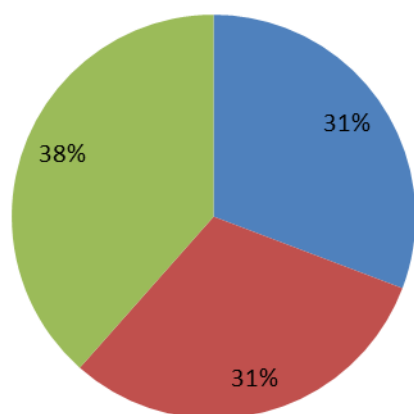

Imam razvijene navike u korištenju smeđeg šećera, integralnog brašna i integralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Njačešće jedem:

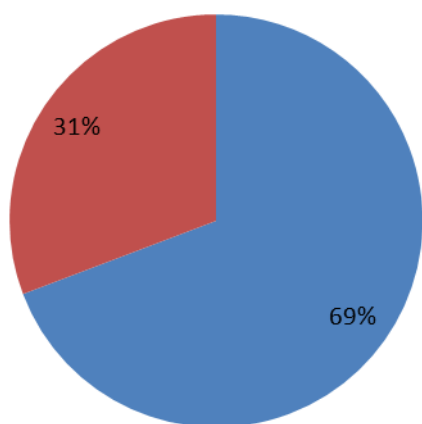
- a) proizvode spravljene od itegralnog bršna i itegralnih žitarica
- b) proizvode spravljene od bijelog brašna i neintegralnih žitarica
- c) ne obraćam pozornost kakvog je sastava hrana koju jedem.

Imam razvijene navike u korištenju smeđeg šećera, integralnog brašna i integralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Slažeš li se da si ono što jedeš?

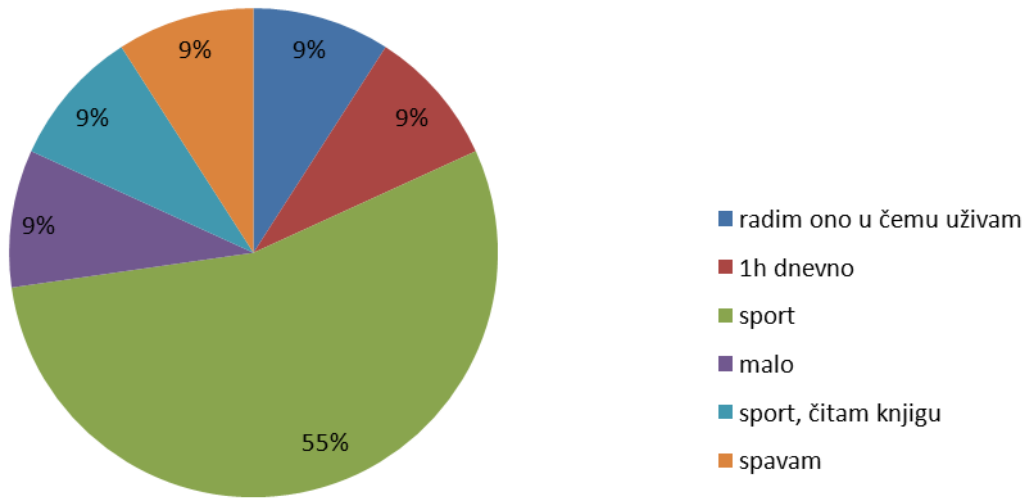
- DA
- NE

Imam razvijene navike u korištenju smeđeg šećera, integralnog brašna i integralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Kako provodiš vrijeme posvećeno samome/samoj sebi?

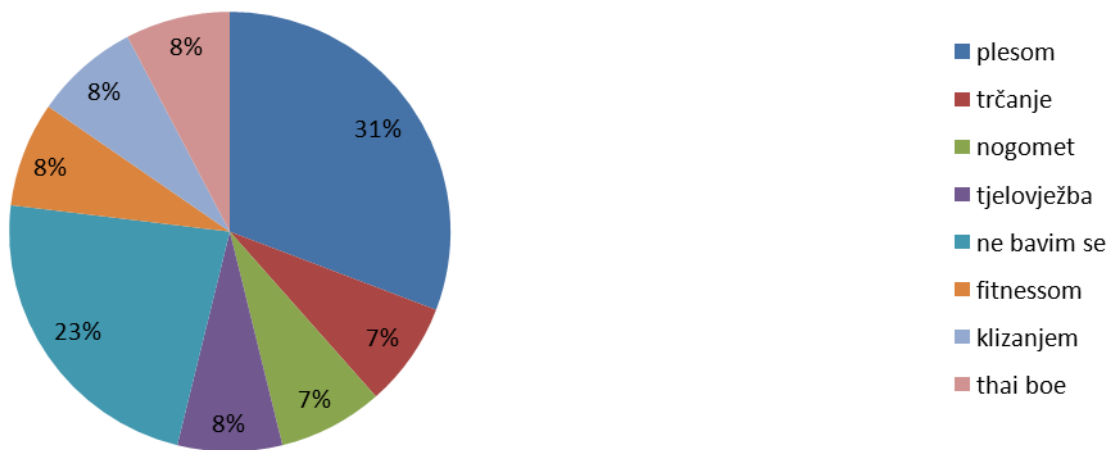

Imam razvijene sportke navike.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa prije radionice

Baviš li se nekim sportom ili treniraš nešto?

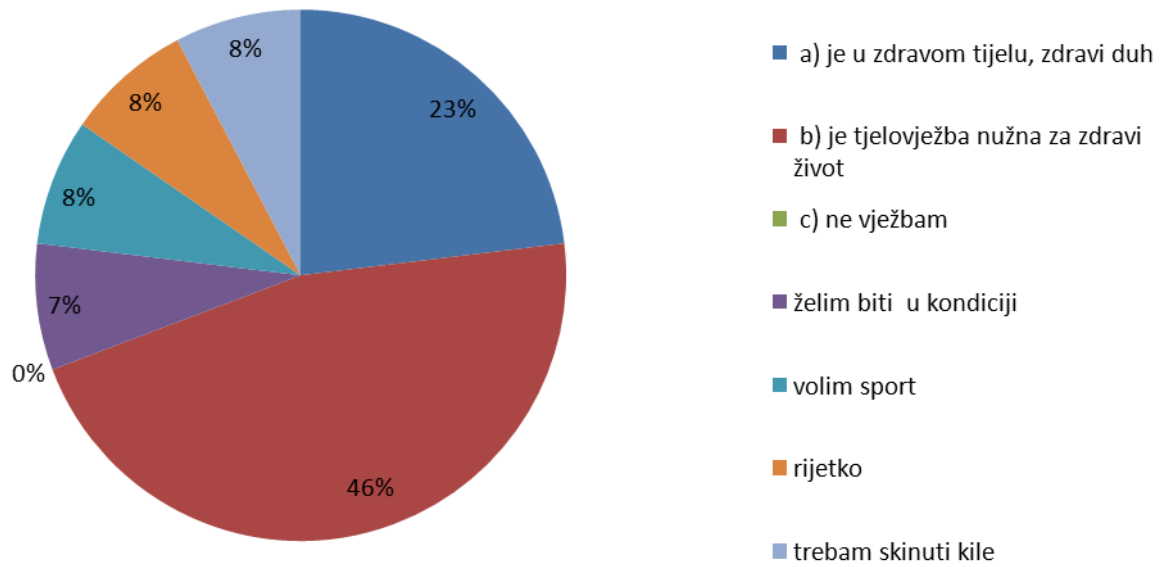

Imam razvijene sportke navike.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa poslije radionice

Vježbam jer:

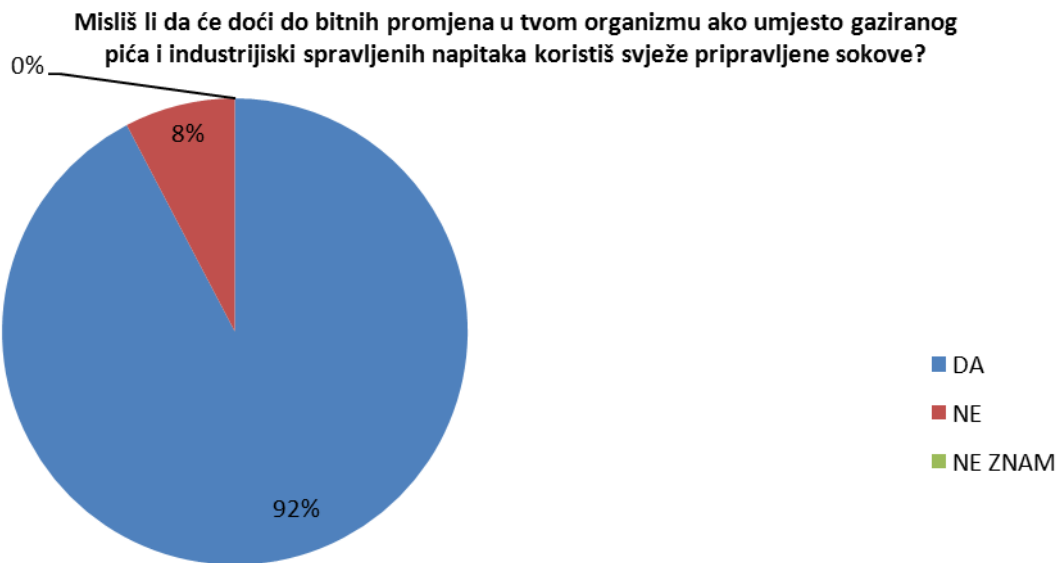

Imam razvijene sportke navike.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa poslije radionice

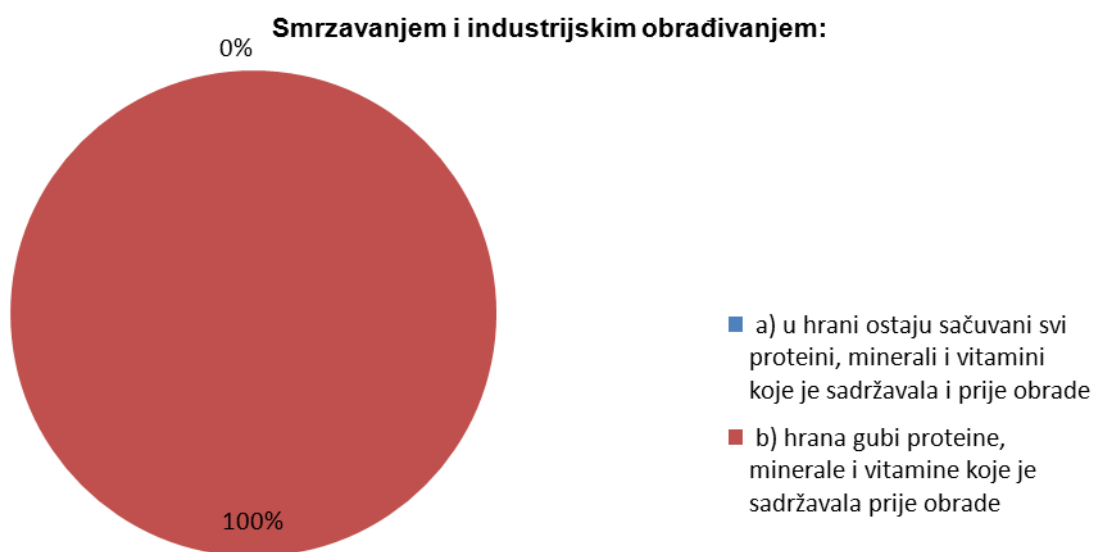

Prehrana koja potječe od „Majke prirode“ jedina je zdrava, industrijski prerađena hrana je štetna.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa proslje radionice](#)

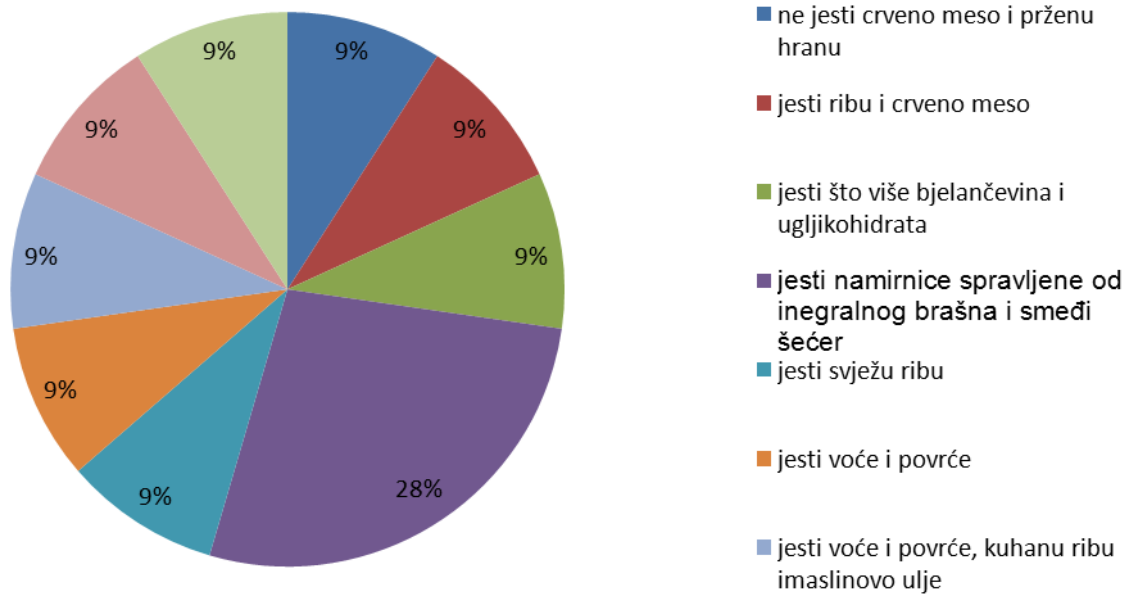

Prehrana koja potječe od „Majke prirode“ jedina je zdrava, industrijski prerađena hrana je štetna.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa proslje radionice](#)

Napiši kratak recept za zdravu prehranu (koje namirnice jesti i kako ih pripraviti).

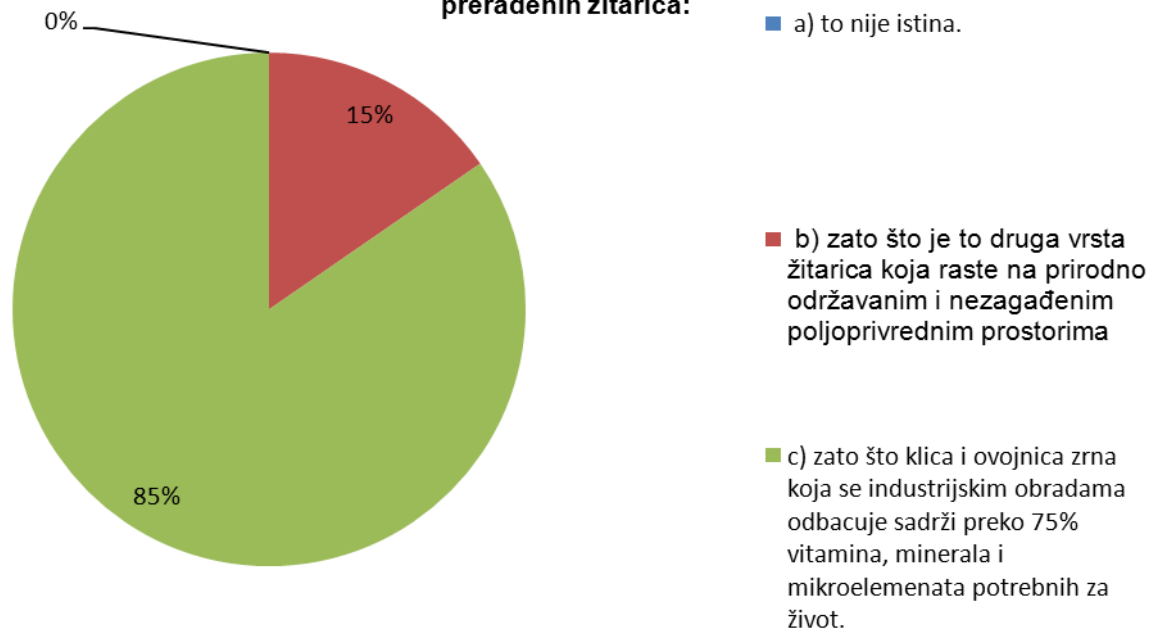

Prehrana koja potječe od „Majke prirode“ jedina je zdrava, industrijski prerađena hrana je štetna.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

Zašto su žitarice cjelovitog (integralnog) zrna zdravije od potpuno prerađenih žitarica:

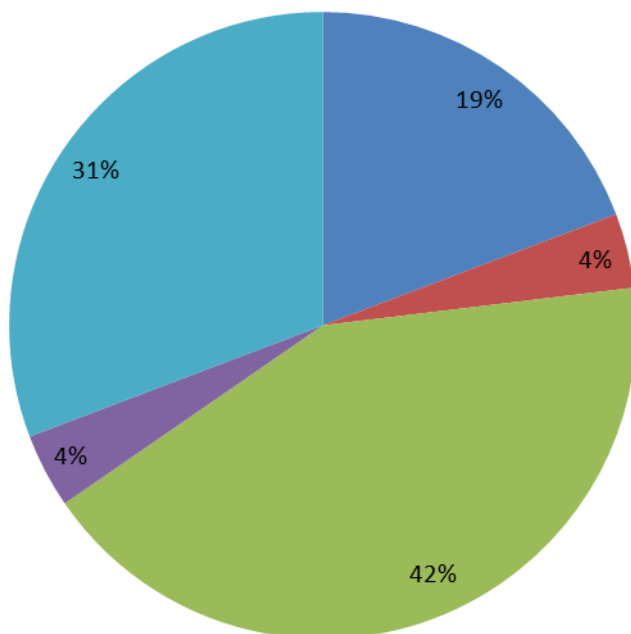

Zdravije je integralno brašno, smeđi šećer, integralne žitarice od bijelog brašna, bijelog šećera i neintegralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa](#) [poslije radionice](#)

Označi kvačicom tvrdnju/e s kojom se slažeš.

■ 1. Bijeli šećer bogat je energijom (glukoza) te se redovitim konzumiranjem organizam obogaćuje takvom energijom koja mu je potrebna za svakodnevno rad.

■ 2. Zbog nedostatka energije (glukoze) smeđi šećer može osiromašiti organizam.

■ 3. Smeđi šećer sadrži povoljan omjer kalorija i mikrohranjivih elemenata.

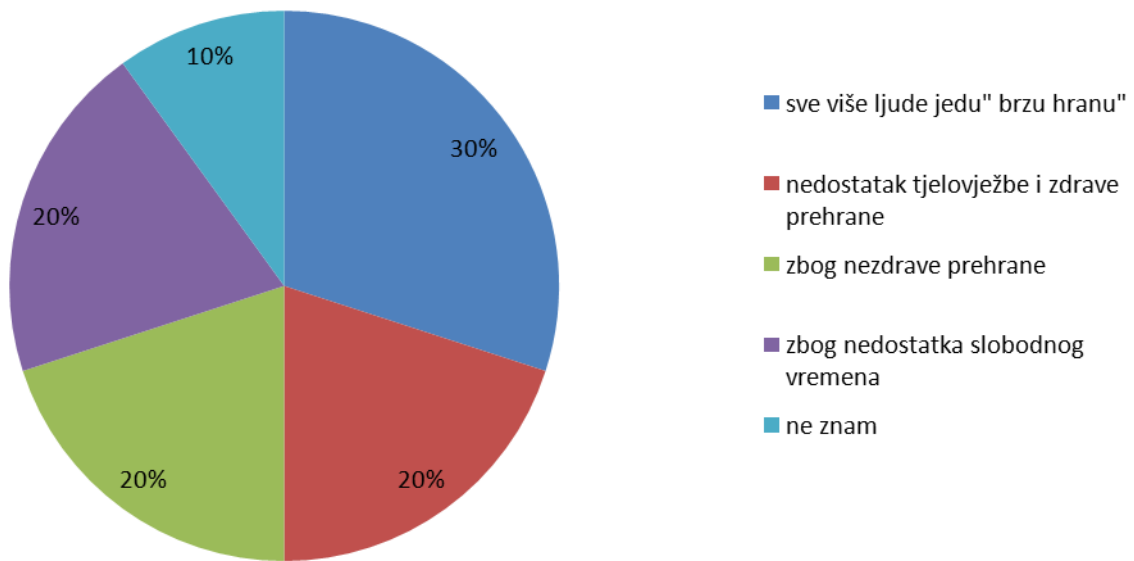
■ 4. Bijeli šećer sadrži povoljan omjer kalorija i mikrohranjivih elemenata.

Zdravije je integralno brašno, smeđi šećer, integralne žitarice od bijelog brašna, bijelog šećera i neintegralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

Zašto sve više ima gojaznih ljudi?

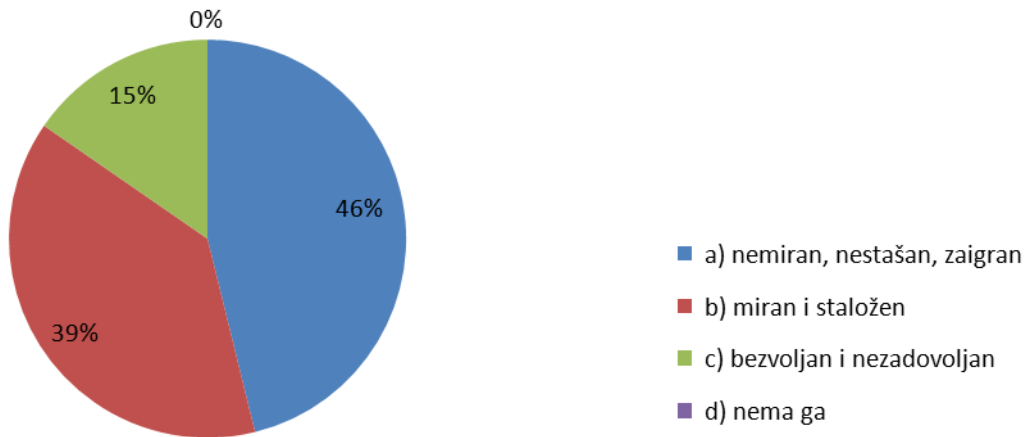

Zdravije je integralno brašno, smeđi šećer, integralne žitarice od bijelog brašna, bijelog šećera i neintegralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

Ako je u zdravom tijelu zdravi duh, kakav je tvoj duh?

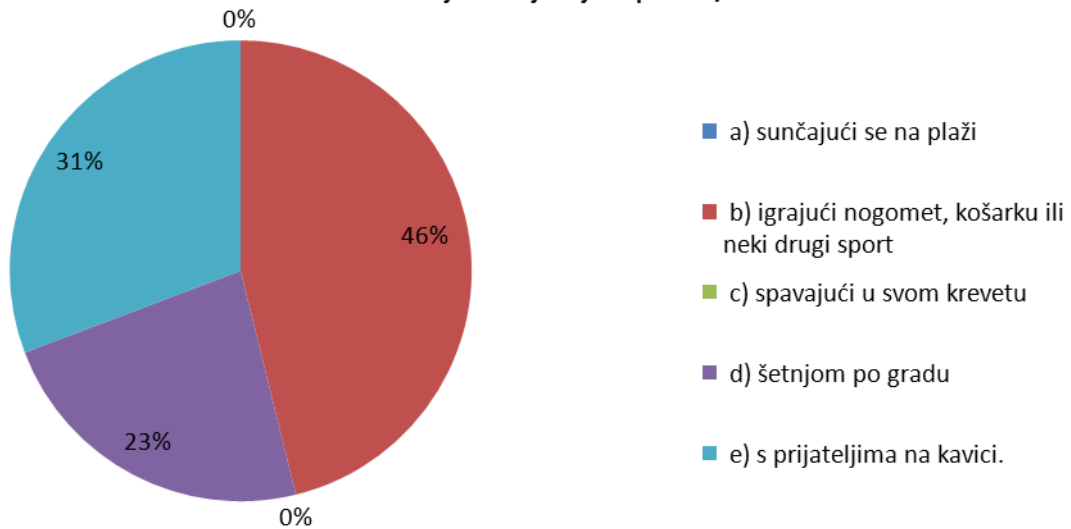

Pravilna prehrana, tjeleovježba i nepušenje predstavljaju zdrav način života.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

Slobodno vrijeme najradije bi proveo/la:

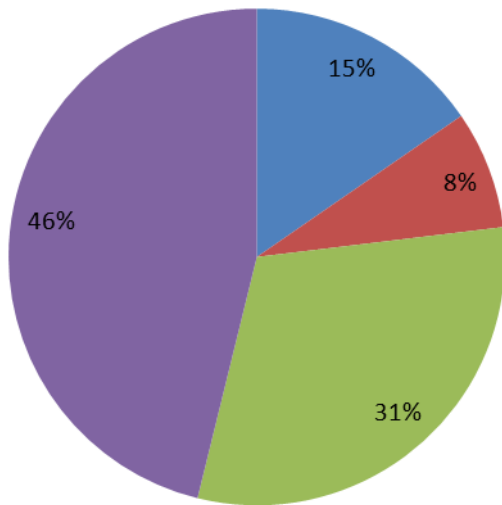

Pravilna prehrana, tjeleovježba i nepušenje predstavljaju zdrav način života.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

Na Glavnom kolodvoru si, za desetak minuta trebaš biti na Trgu bana J. Jelačića.
Na koji način ćeš doći do Trga?

- a) Tramvajem idem obje stanice.
- b) Tramvajem idem samo jednu stanicu, da ne dodjem prije vremena na Trg.
- c) Idem pješice, želim izbjeći gužvu u tramvajima.
- d) Idem pješice, volim šetati.

Pravilna prehrana, tjelovježba i nepušenje predstavljaju zdrav način života.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

Misliš li da je potrebno promijeniti svoje prehrambene navike?

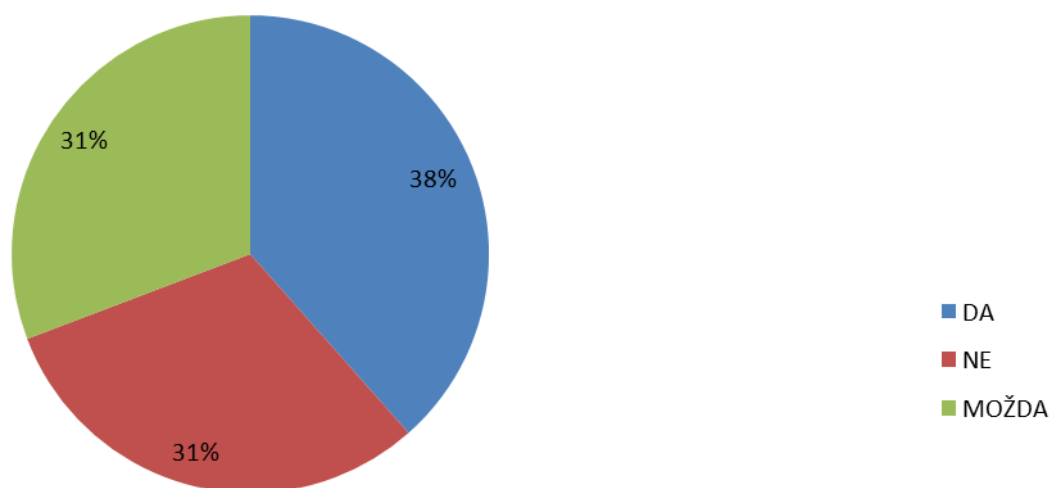
Moja prehrana obiluje prehrambenim proizvodima „Majke prirode“ .

RADIONICA "PREHRANA"

anketa poslije radionice

Hoćeš li zaista promijeniti svoje prehrambene navike?

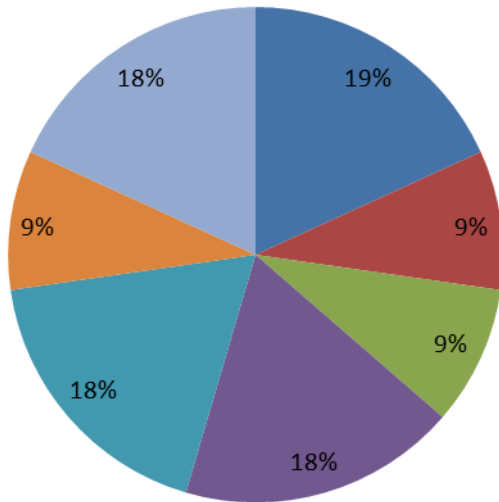

Moja prehrana obiluje prehrambenim proizvodima „Majke prirode“ .

RADIONICA "PREHRANA"

anketa poslije radionice

Napiši ukratko koje bi namirnice u svojoj prehrani trebao/la zamijeniti kojim namirnicama

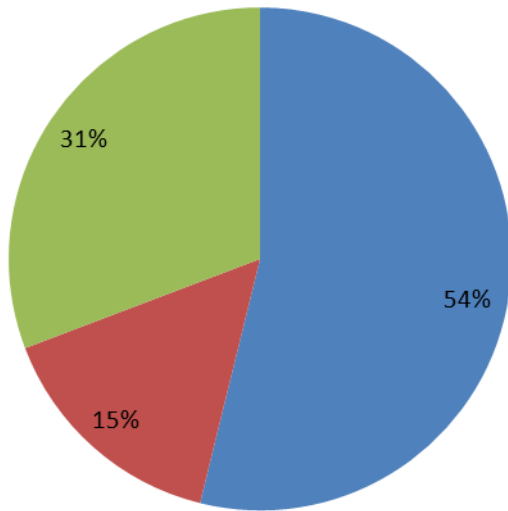
- više voća
- više voća i integralnih namirnica
- zmiijeniti gazirna pića i "brzu hranu"
- više integralnih namirnica, uvesti smeđi šećer u prehranu
- već se sad zdravo hranim
- ne trebam ništa mijenjati
- više integralnih namirnica

Moja prehrana obiluje prehrambenim proizvodima „Majke prirode“ .

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

Sjediš u kafiću s prijateljima i piješ čaj, želiš dodati čaju malo smeđeg šećera, ali kafić ne poslužuje smeđi šećer. Ti ćeš:

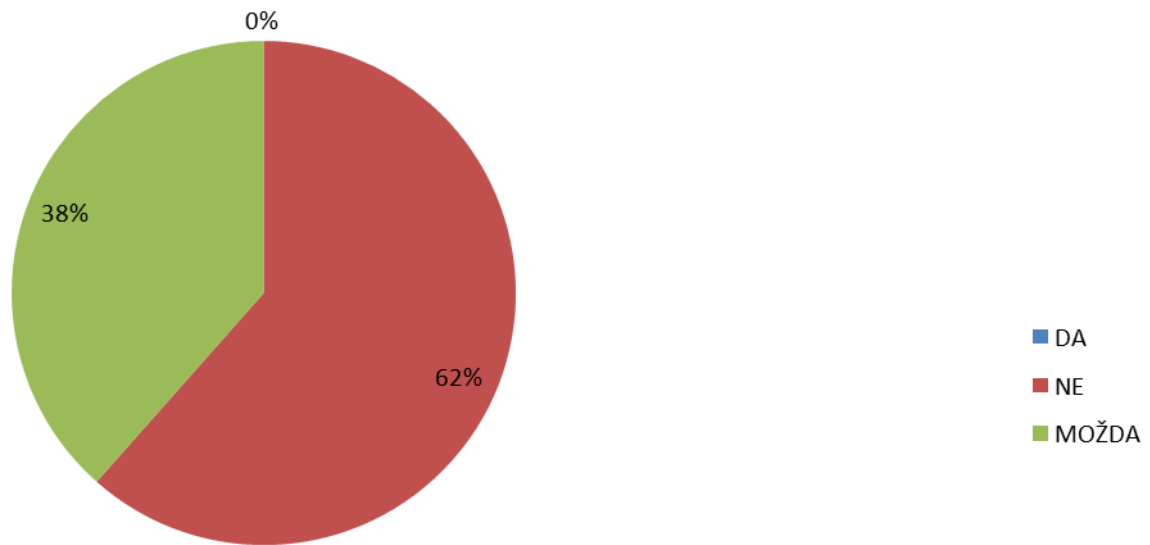
- a) koristiti bijeli šećer kojeg si dobio
- b) nećeš ništa dodati svom čaju
- c) tražiti med.

Imam razvijene navike u korištenju smeđeg šećera, integralnog brašna i integralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

Hoćeš li paziti jedeš li integralni kruh ili kolače spravljene od integralnog brašna?

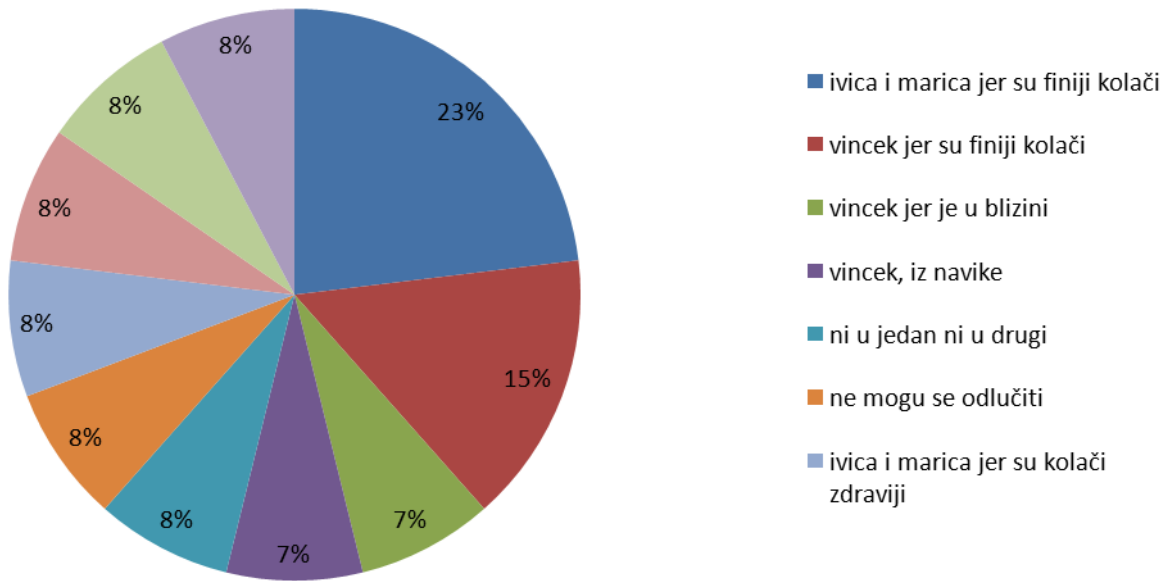

Imam razvijene navike u korištenju smeđeg šećera, integralnog brašna i integralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

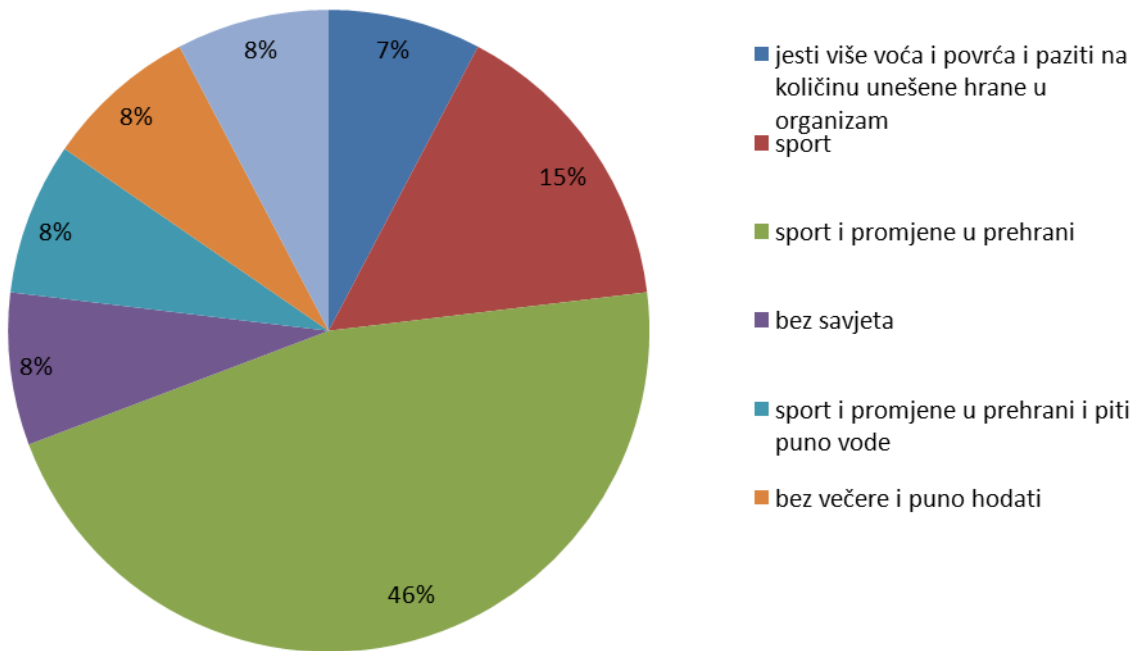
Gdje bi prije otišao/la na kolač u „Vincek“ ili „Ivicu i Maricu“? Zašto?

Imam razvijene navike u korištenju smeđeg šećera, integralnog brašna i integralnih žitarica.

RADIONICA "PREHRANA"

Prijatelj ili prijateljica ti se požali da ima višak kilograma i da želi smršaviti. Što ćeš mu/joj prporučiti?

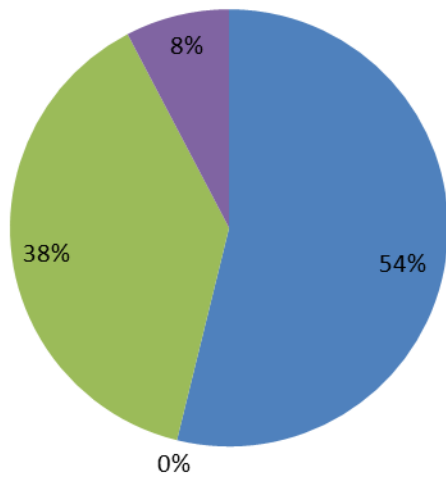

Imam razvijene sportke navike.

RADIONICA "PREHRANA"

anketa poslije radionice

Zašto je potrebno čovjeku da se bavi sportom ili da je redovito tjelesno aktivan?

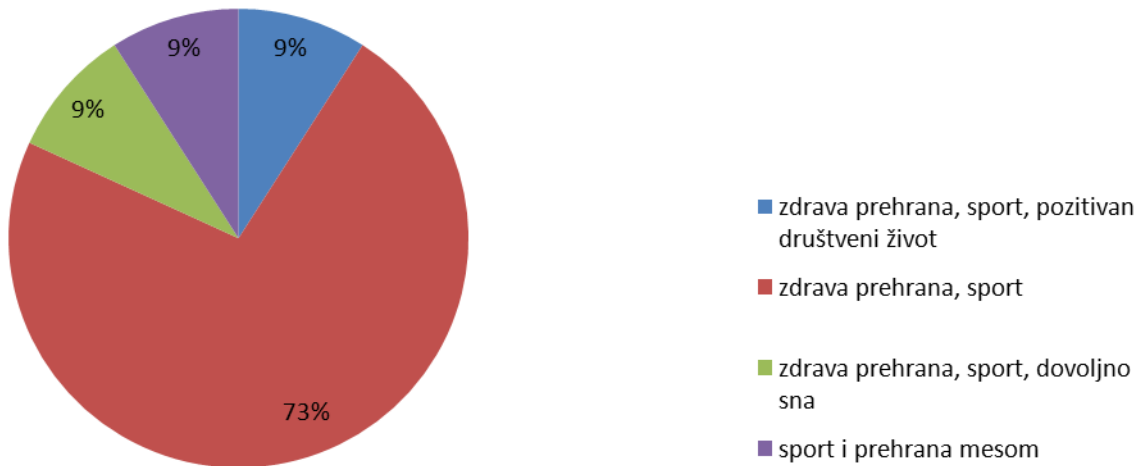
- a) Zato što se na taj način čovjek rješava stresa koji je postao u ovo vrijeme ubojica zdravog života.
- b) Zato jer je to jedini način pomoću kojeg se može skinuti višak kilograma.
- c) Zato jer se na taj način može izbjeći neka srčana oboljenja i neke vrste rakova.
- d) Redovita tjelesna aktivnost nije neophodna za ljudski organizam.

Imam razvijene sportke navike.

RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

Napiši svoju zlatnu kombinaciju zdravog života.

Imam razvijene sportke navike.

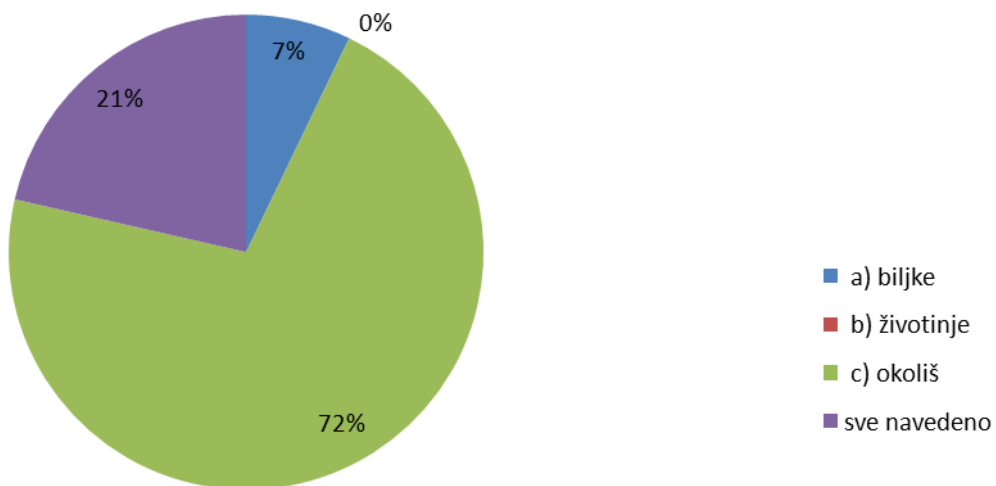
RADIONICA "PREHRANA"

[anketa poslije radionice](#)

RADIONICA „BEE MOVIE“

Kad pomislim PRIRODA mislim na:

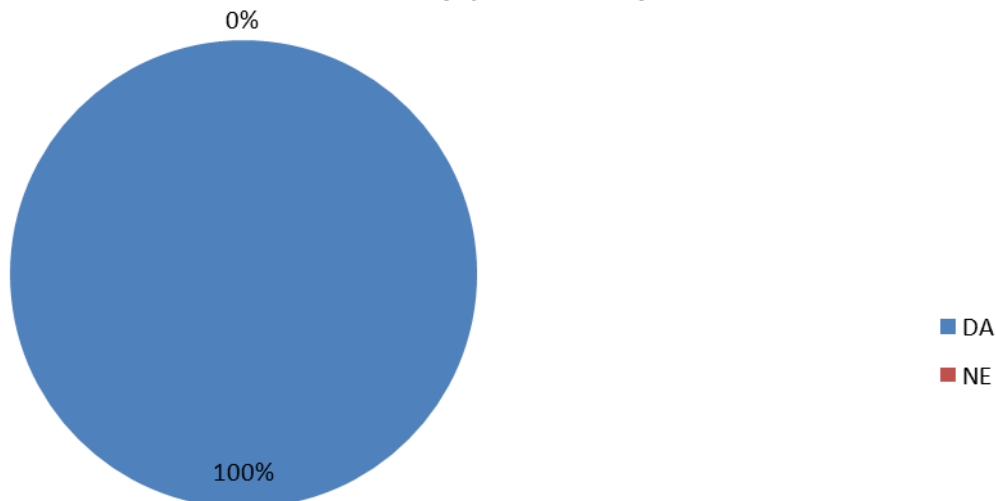

Odnos između ljudi, biljaka i životinja je ravnopravan, jednak i u nužno održivom skladu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prijeradionice

Slažeš li se da je priroda dar čovjeku?

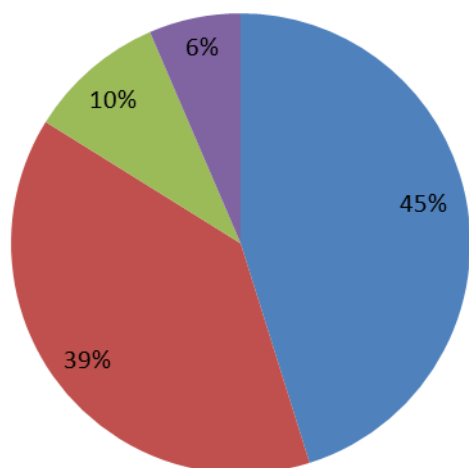

Odnos između ljudi, biljaka i životinja je ravnopravan, jednak i u nužno održivom skladu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

Označi kvačicom tvrdnju s kojom se slažeš.

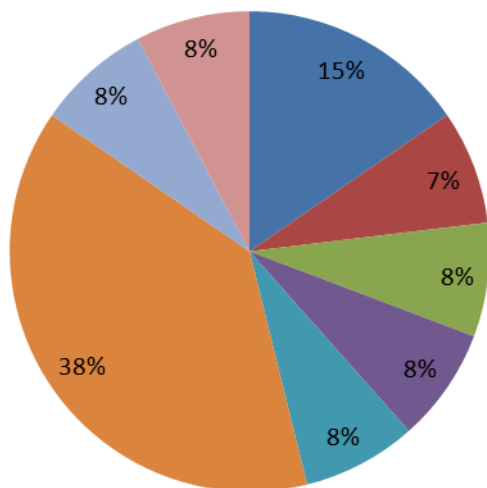
- 1. U živom svijetu vlada zakon superiornosti i inferiornosti (nadređenost i podređenost).
- 2. Sva živa bića žive po principu suživota.
- 3. Među živim bićima vlada pravilo jednakosti i ravnoteže.
- 4. Svaka skupina živih bića živi neovisno i zasebno jedna od drugih.

Odnos između ljudi, biljaka i životinja je ravnopravan, jednak i u nužno održivom skladu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

Shema hranidbenog lanca ukazuje na

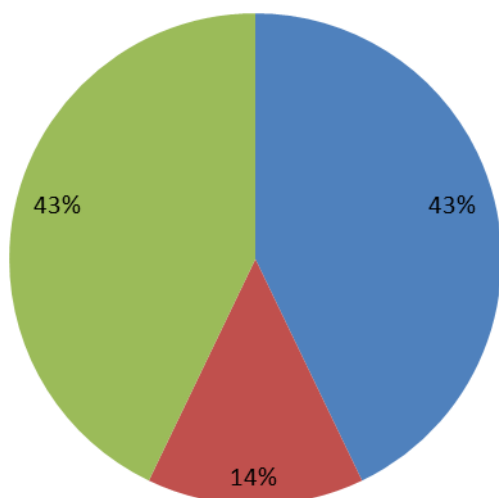
- odnos potošača, proizvođača i razlagača u prirodi
- piramidu
- različitost
- nejednakost
- jaču životinju koja jede slabiju
- ovisnost i povezanost živih bića
- trokut u kojem je čovjek na vrhu
- nešto što ne bismo smjeli poremetiti

Odnos između ljudi, biljaka i životinja je ravnopravan, jednak i u nužno održivom skladu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

Vjerujem da „malen i prosječan“ pojedinac:

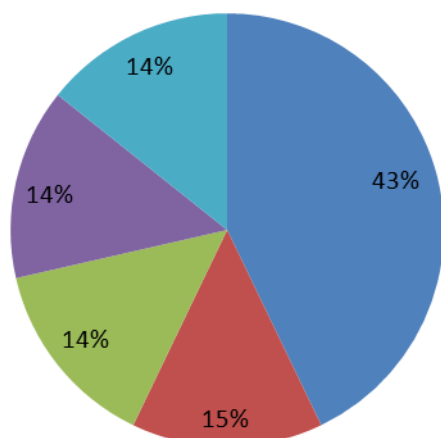
- a) može borbom pokrenuti svijet u prvom smjeru
- b) je neprimjetan dok ne učini nešto izvanredno loše
- c) ne može ništa napraviti protiv nemoralnih stavova jer je danas u svijetu sve pod kontrolom moćnih industrija, medija i političara

Mali, prosječan čovjek može izmijeniti moralno neprihvatljive stavove društva.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

Ako se možeš sjetiti, navedi nekoliko pojedinaca koji su bili anonimni, a postali su poznati jer su učinili nešto veliko i plemenito za svijet u kojem živimo.

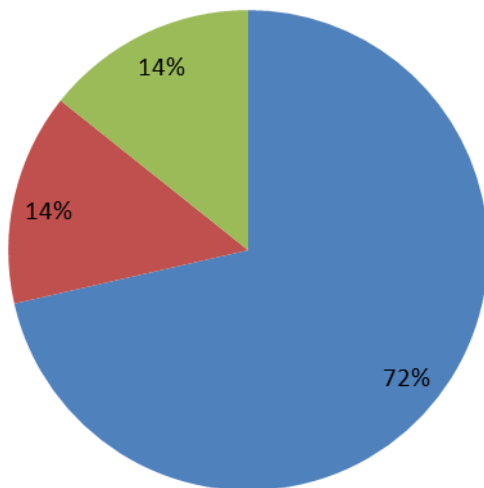
- ne znam
- Isus Krist
- Rossa Parks
- Martin Luther
- Aleksandar Fleming

Mali, prosječan čovjek može izmijeniti moralno neprihvatljive stavove društva.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

Ako su prava pojedinca prekršena:

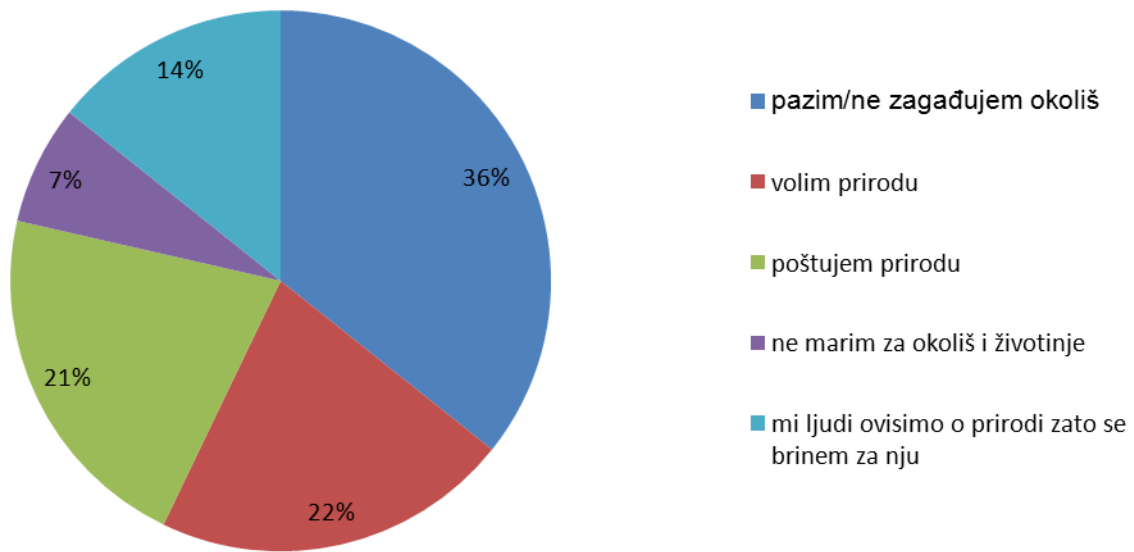
- a) neodustajanjem i borbom takav pojedinac uspijet će se izboriti za svoja prava
- b) o njegovoj sudbini odlučuju neke više sile, a ne on sam
- c) svoja prava povratiti će samo ako „u rukavu“ ima nekog poznatog moćnika

Mali, prosječan čovjek može izmijeniti moralno neprihvatljive stavove društva.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

Kako bi u najmanje dvije rečenice opisao/la svoj odnos s prirodom i ostalim živim bićima?

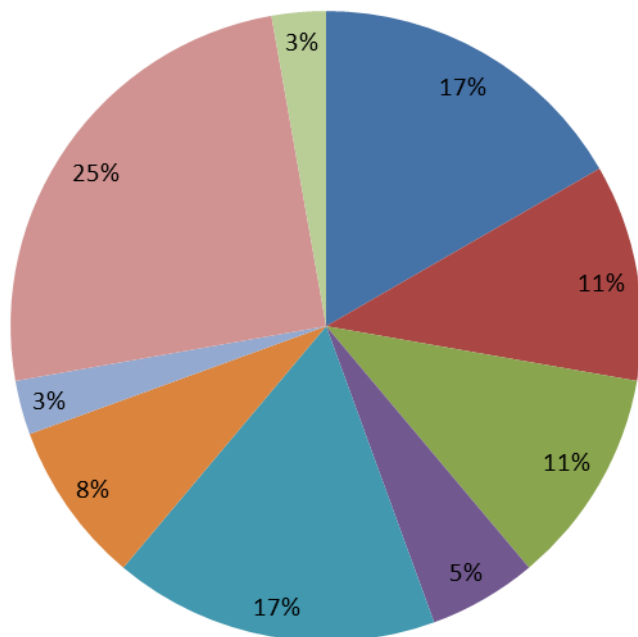

Brinem se za biljke i životinje, odgovoran sam, te ne zanemarujem, zlostavljam ili iskorištavam prirodu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

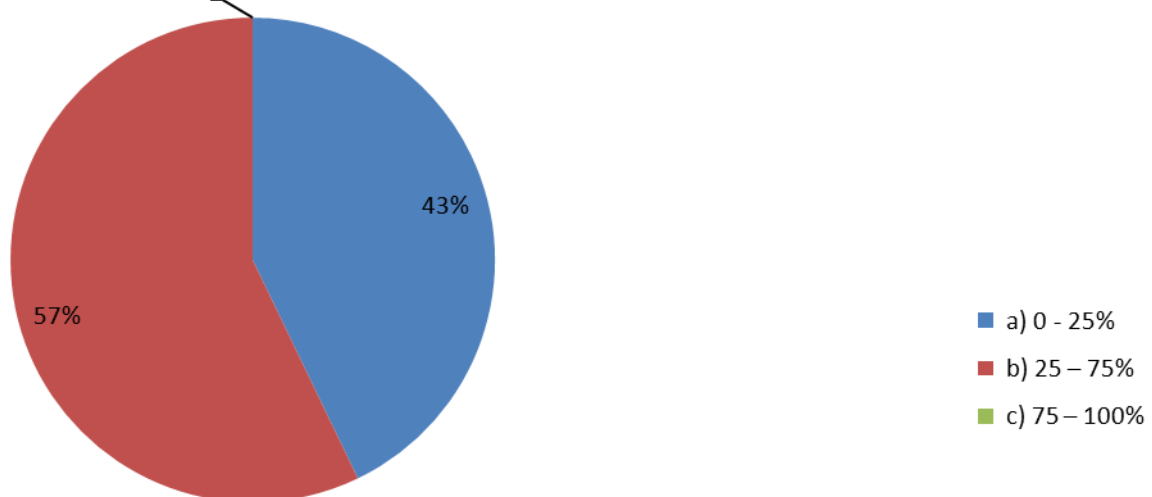
Zaokruži broj ispred tvrdnje ili tvrdnja koje najbolje opisuju tvoj način života i navike?

- 1. Nervira me kad moram za ljudima pokupljati smeće koje ne bacaju u kante.
- 2. Poštujem svoj i tuđi život, ali moj život ne ovisi o drugima niti neki drugi život ne ovisi o meni.
- 3. Često zaljevam mamino cvijeće.
- 4. Nije moja briga čuvati javne površine i životinje, za to postoje odgovorne ustanove, ja se brinem za sebe.
- 5. Obožavam se šetati sa svojim psom.
- 6. Nemam ljubimce, ali se ponekad brinem za prijateljeve ljubimce.
- 7. Volontiram u nekim akcijama.
- 8. Volim s vremena na vrijeme prošetati Sljemenom, volim takvu netaknutu prirodu.
- 9. Ništa od navedenog.

Brinem se za biljke i životinje, odgovoran sam, te ne zanemarujem, zlostavljam ili iskorištavam prirodu.

S obzirom koliko ti priroda dobara daje koliko ti njoj vraćaš:

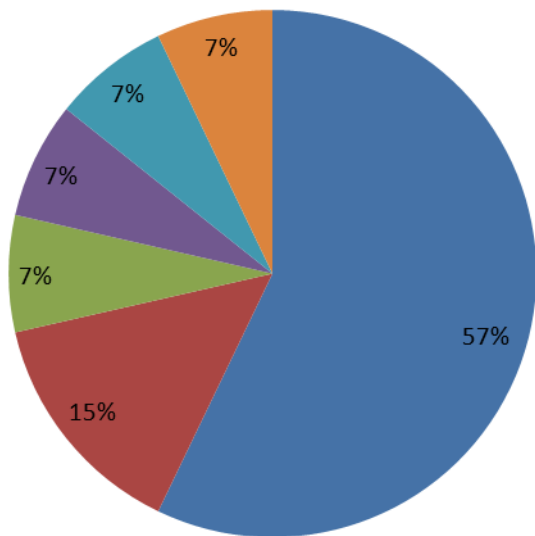

Brinem se za biljke i životinje, odgovoran sam, te ne zanemarujem, zlostavljam ili iskorištavam prirodu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

Kad se osjećam uvrijeđeno, prevareno ili nasamareno, ja:

- a) odmah radim nešto po tom pitanju, ja sam vladar svoje sreće
- b) baš me briga, proći će
- c) to se meni ne može dogoditi, ja sam onaj koji "nasamaruje"
- uzvratim
- ništa od navedenog
- stisnem zube i krenem dalje

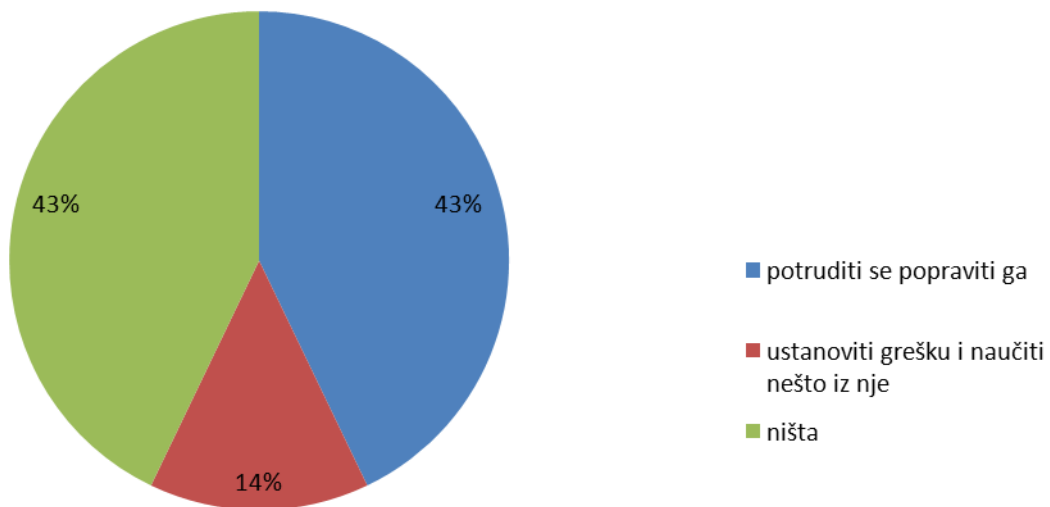
Mijenjam moralno upitne stavove u društvu li grupi u kojoj se nalazim.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

Što ćeš napraviti ako se neki projekt koji radiš sa svojim razredom ili nekom drugom grupom ljudi, potpuno izjalovi?

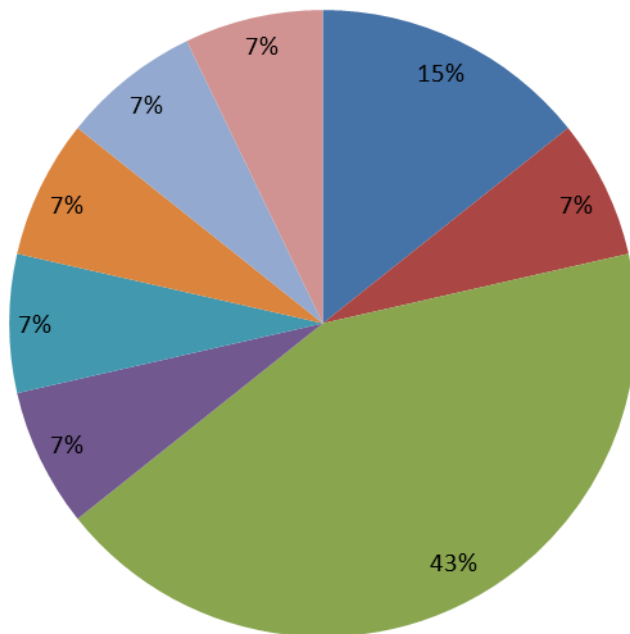

Mijenjam moralno upitne stavove u društvu li grupi u kojoj se nalazim.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

Treba izabrati predsjednika razreda, ti si pomisliš:

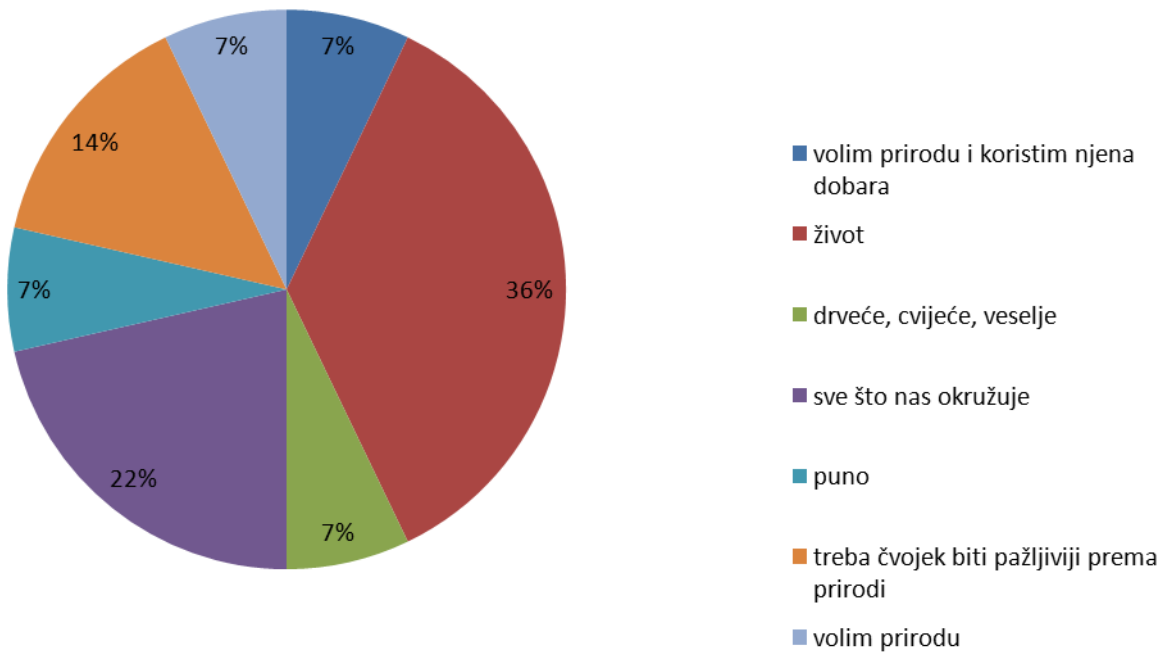
- a) mene će izabrati, uvijek se borim za naša prava u školi i na nastavi
- b) što će nam predsjedništvo, svatko neka se bori za sebe
- c) ne može nitko utjecati na profesora koji je napravedan ili loš
- svejedno je koga će izabrati, ako nešto trebam onda ću to opet morati sam napraviti
- napisat ću onog za kojeg smatram da je najbolji za tu dužnost
- izabrat će nekog štrebera/icu kojima će najmanje smetati trošiti svoje odmore na učenička vijeća
- treba nam netko odgovoran i ustrajan
- ako izaberu mene, potrudit ću se boriti još više nego inače

Mijenjam moralno upitne stavove u društvu li grupi u kojoj se nalazim.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa prije radionice

Što tebi priroda predstavlja ili znači? Opiši ukratko.

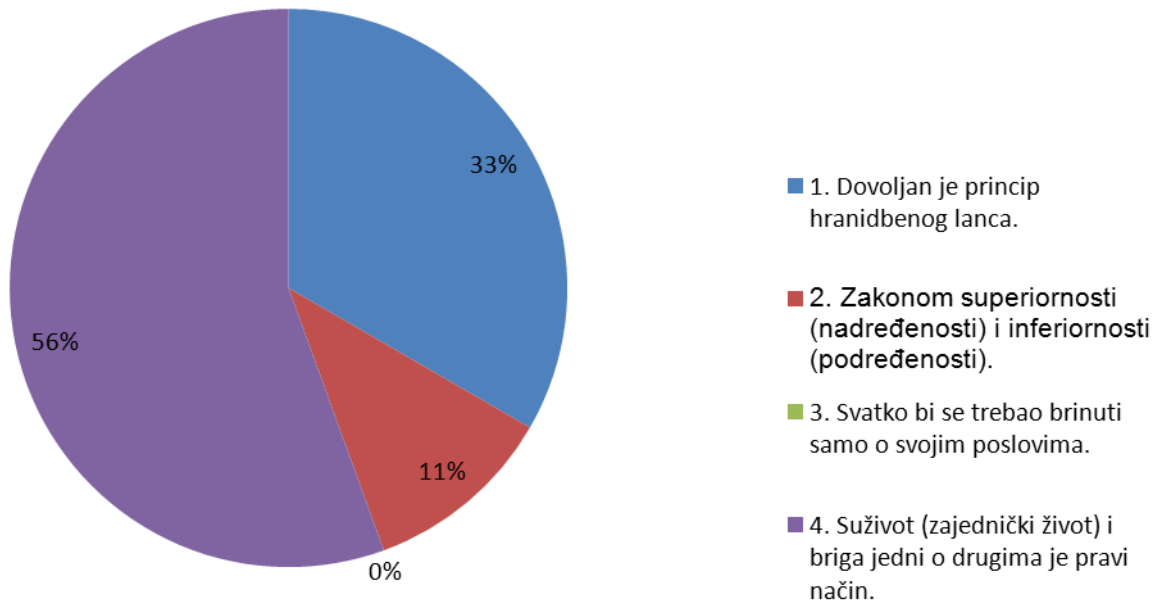

Odnos između ljudi, biljaka i životinja je ravnopravan, jednak i u nužno održivom skladu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

[anketa poslije radionice](#)

Po kojem principu bi sva živa bića trebala živjeti da se postigne sklad i ravnoteža?
Zaokruži tvrdnju s kojom se slažeš.

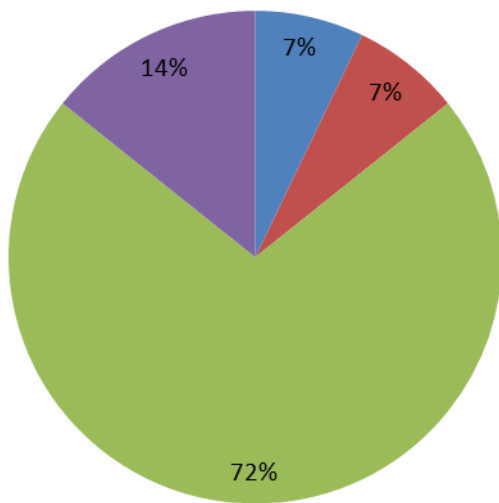

Odnos između ljudi, biljaka i životinja je ravnopravan,
jednak i u nužno održivom skladu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

[anketa poslije radionice](#)

Čovjek je:

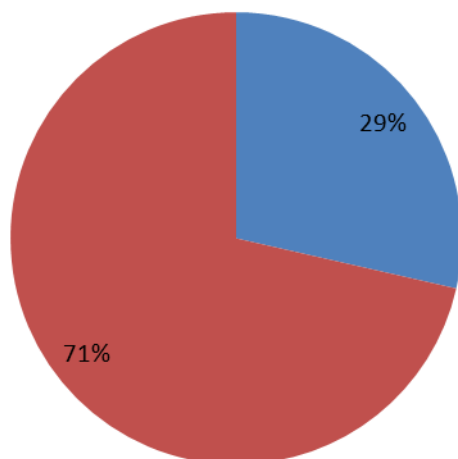
- a) najsavršenije živo biće time i vladar živog svijeta.
- b) najsavršenije živo biće time i odgovorno za sve što se događa oko njega
- c) nije njasavršenije živo biće, ali zbog svoje savjesti, inteligencije i sposobnosti razmišljanja je iznad svih ostalih živih bića
- d) jednak je svim drugim živim bićima i dužan je tako se i ponašati.

Odnos između ljudi, biljaka i životinja je ravnopravan, jednak i u nužno održivom skladu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

[anketa poslije radionice](#)

Vjeruješ li kad bi se u ljudskom svijetu neki pojedinac ponio poput pčele Barryja, da bi uspio u svojoj borbi?

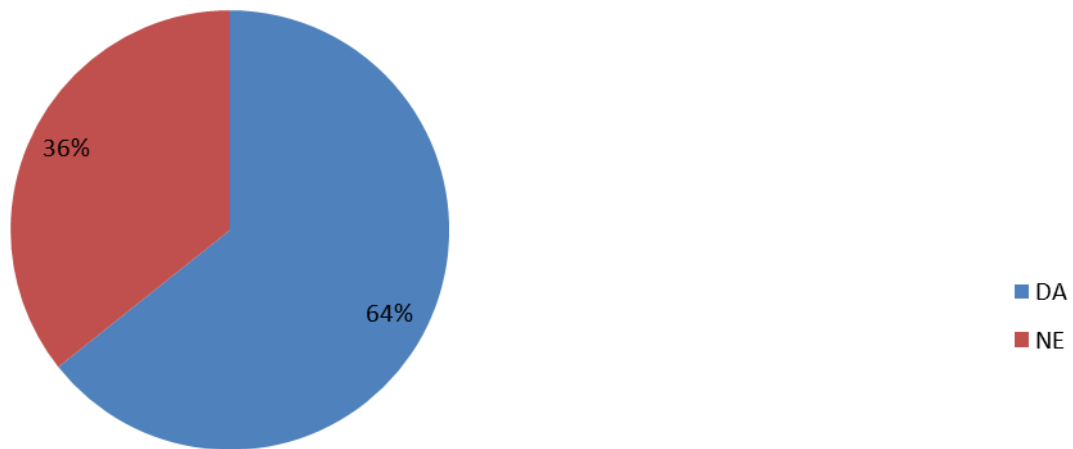
- DA
- NE

Mali, prosječan čovjek može izmijeniti moralno neprihvatljive stavove društva.

RADIONICA " BEE MOVIE"

[anketa poslije radionice](#)

Slažeš li se s Barryjevom mamom kad kaže da i ako je istina da ljudi iskorištavaju pčele za proizvodnju meda, što jedna pčela može učiniti?

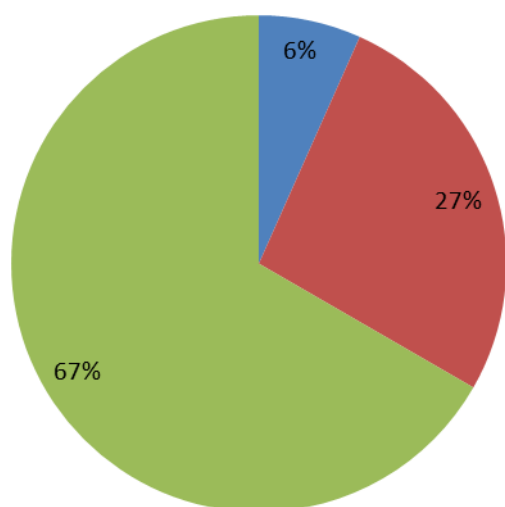

Mali, prosječan čovjek može izmijeniti moralno neprihvatljive stavove društva.

RADIONICA " BEE MOVIE"

[anketa poslije radionice](#)

Označi tvrdnju s kojom se slažeš.

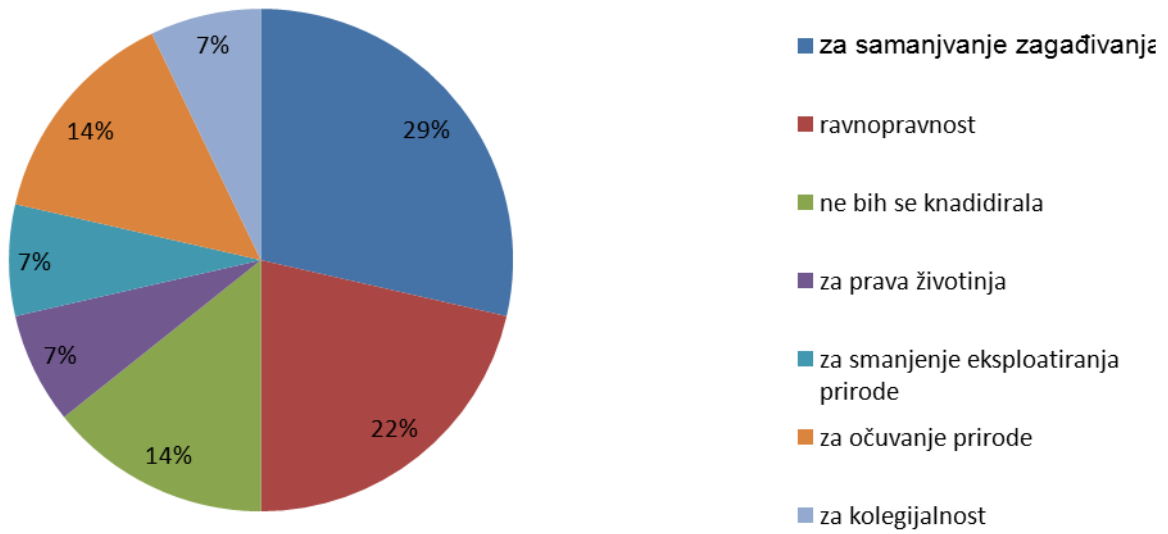
- 1. Najbolje je živjeti po principu „kud svi Turci tud i mali Mujo.“
- 2. Čovjek je sretan jedino ako je poput Barryja Bensona.
- 3. Poštuj tuđe, ali živi za sebe i bori se za sebe.

Mali, prosječan čovjek može izmijeniti moralno neprihvatljive stavove društva.

RADIONICA " BEE MOVIE"

[anketa poslije radionice](#)

Da si ti kandidat za predsjednika prirode, za što bi se zalagao/la?

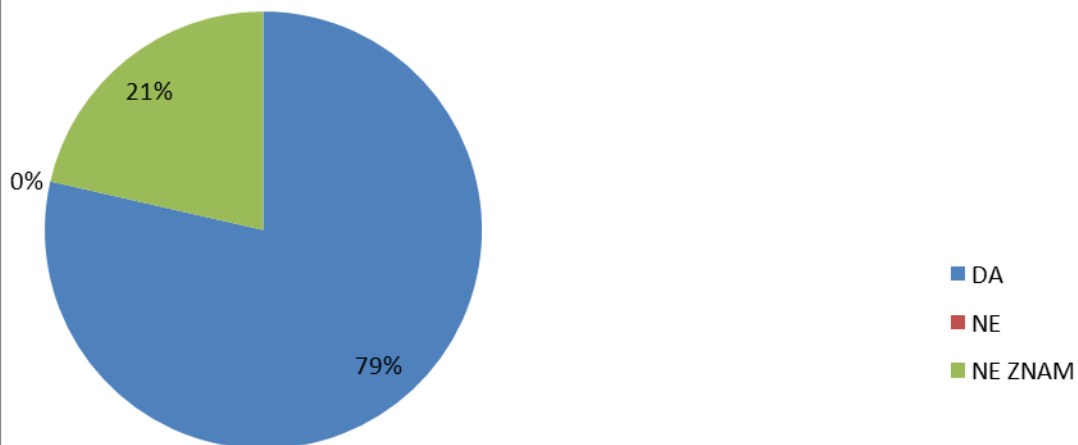

Brinem se za biljke i životinje, odgovoran sam, te ne zanemarujem, zlostavljam ili iskorištavam prirodu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

[anketa poslije radionice](#)

Misliš li da si na neki način dužan/na nešto vratiti prirodi?

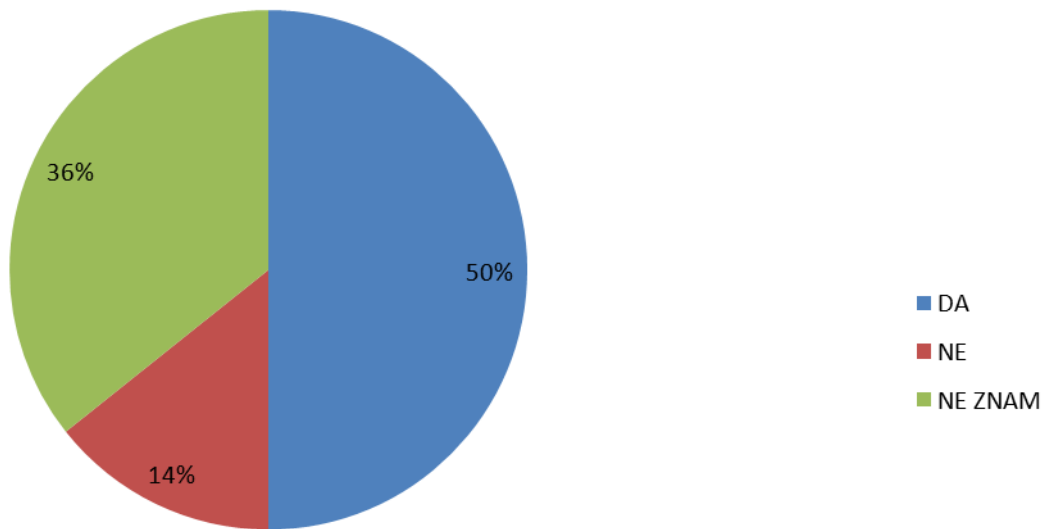
Brinem se za biljke i životinje, odgovoran sam, te ne zanemarujem, zlostavljam ili iskorištavam prirodu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

[anketa poslije radionice](#)

Slžeš li se da sve što jesi dguješ prirodi?

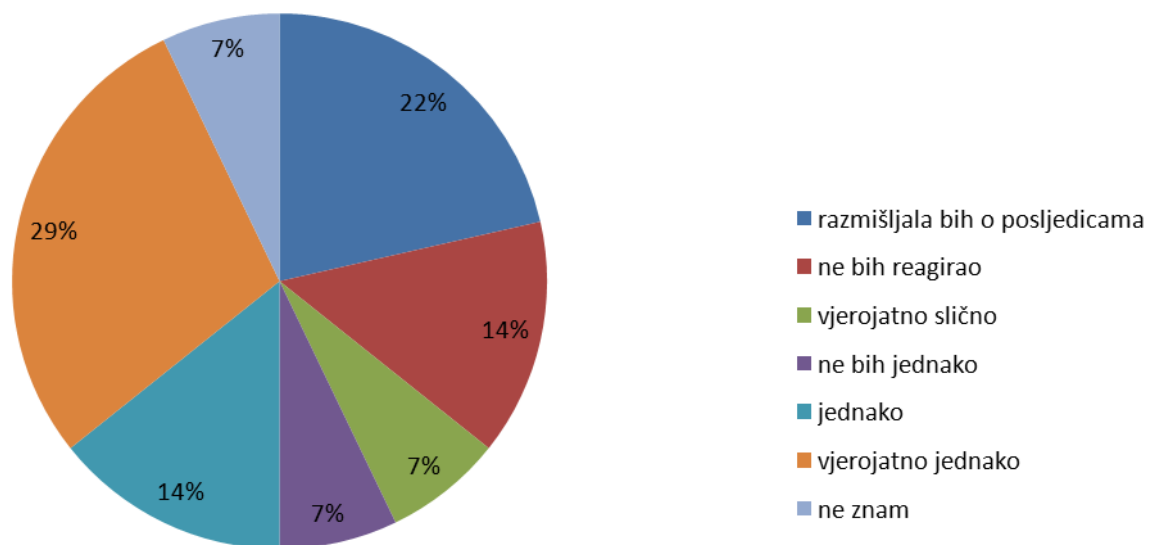

Brinem se za biljke i životinje, odgovoran sam, te ne zanemarujem, zlostavljam ili iskorištavam prirodu.

RADIONICA " BEE MOVIE"

[anketa poslije radionice](#)

Da si ti Barry Benson postupio bi jednako ili drugačije?

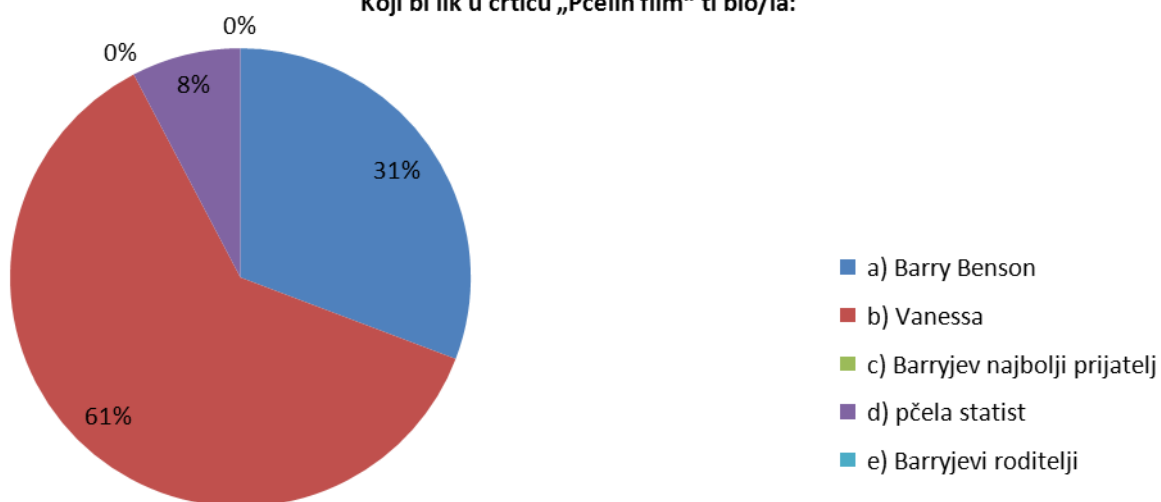

Mijenjam moralno upitne stavove u društvu li grupi u kojoj se nalazim.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa poslije radionice

Koji bi lik u crtiću „Pčelin film“ ti bio/la:

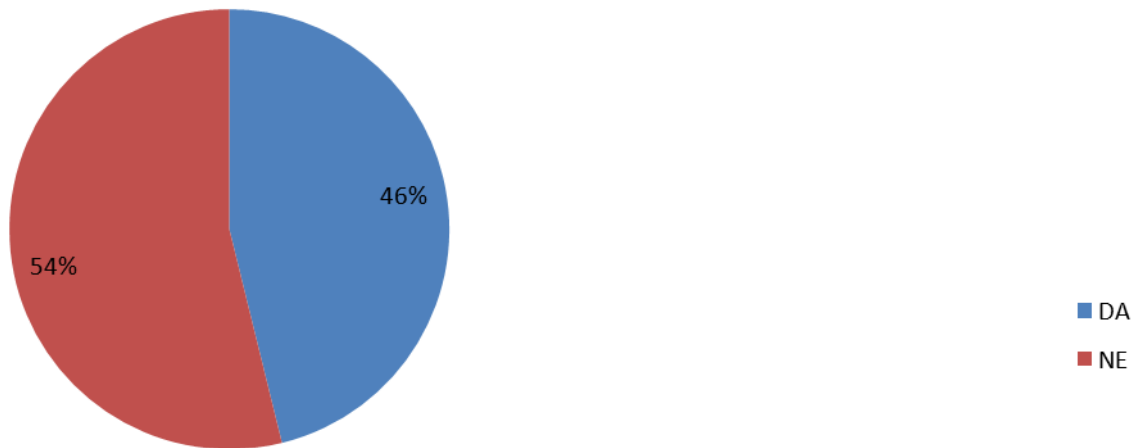

Mijenjam moralno upitne stavove u društvu li grupi u kojoj se nalazim.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa poslije radionice

Je li te Barry potakno da se više boriš za svoja prava i prava zajednice kojoj pripadaš?

Mijenjam moralno upitne stavove u društvu li grupi u kojoj se nalazim.

RADIONICA " BEE MOVIE"

anketa poslije radionice